USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

AFTER SCHOOL SUPPORT
FOR TEENS

KEC
Qendra per Arsim e Kosoves
Kosova Education Center

NASTAVA ZASNOVANA NA PROJEKTIMA

PRIRUČNIK ZA NASTAVNI KADAR U GIMNAZIJAMA

| Priština, 2022

Stavovi koje je autor izrazio u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Država.

Ovaj priručnik finansira američki narod preko Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj (USAID Kosovo), u okviru Programa podrške adolescentima nakon redovne nastave (ASSET), koji sprovodi Kosovski obrazovni centar (KEC), u partnerstvu sa Family Health International (FHI 360) i Crimson Capital.

NASTAVA ZASNOVANA NA PROJEKTIMA

PRIRUČNIK ZA NASTAVNI KADAR U GIMNAZIJAMA

IZRADA I UREĐIVANJE:

Ovaj priručnik je zasnovan na Vodiču za fasilitatore kursa „Nastava zasnovana na projektima“ koji su izradili konsultanti Dr. Fatlume Beriša, Dr. Eda Vula, Dr. Keith Prenton i tehnički službenici Programa ASSET.

Priručnik za nastavnike sastavili su MSc. Ljuljeta Belegu Demjaha, MA. Leonora Kasumi i MA. Leutrim Luma, a obogaćena je konkretnim primerima nastavnih projekata koji su realizirali nastavnici obučeni kroz ovaj kurs.

PREVEDENO SA ALBANSKOG:

Commit Translate

PRVO IZDANJE

Maj, 2022

ZAHVALNOST:

Program „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“ se zahvaljuje svim saradnicima koji su pomogli u izradi ovog priručnika. Posebno se zahvaljujemo timu za izradu sadržaja, školama partnerima u programu i nastavnicima koji su dali primere nastavnih projekata za ovaj priručnik.

SADRŽAJ

DOBRODOŠLICA **7**
TABELA SA SKRAĆENICAMA **8**
KAKO MOŽE DA VAM POMOGNE OVAJ PRIRUČNIK **9**
KAKO KORISTITI OVAJ PRIRUČNIK **13**
PRVO POGLAVLJE **15**
NASTAVA ZASNOVANA NA PROJEKTIMA – osnovni koncepti **15**
Šta je nastava zasnovana na projektima? 15
Koje su komponente NZP-a? 15
Kako stvoriti okruženje za saradnju u školi? 16
DRUGO POGLAVLJE **21**
Kako da planiramo i realizujemo jedan efikasan projekat? **21**
Glavni koraci u upravljanju NZP-om u školi 21
TREĆE POGLAVLJE **25**
Ocenjivanje mekih veština **25**
Kako da dizajniramo / kreiramo rubrike? 27
Koji su kriterijumi uspeha? 27
Bitni momenti tokom planiranja NZP-a **29**
Pre početka nastave ili pre početka projekta 29
U toku nastavnog procesa i tokom realizacije nastavnog projekta 29
Nakon realizacije nastave ili nastavnog projekta 30
Planiranje procesa vašeg NZP-a **30**
Dizajniranje nastavnog projekta i drugi elementi uspeha 31
Sedam koraka ka uspešnom NZP-u 31
Početna kontrolna lista prilikom planiranja nastavnog projekta 33
Obrazac za planiranje NZP-a 33
PETO POGLAVLJE **35**
PRIMERI PLANIRANJA I REALIZACIJE NASTAVNIH PROJEKATA **35**
BIBLIOGRAFIJA **38**

NASA

DOBRODOŠLICA

Poštovani nastavnici,

Upravo je 21. vek vreme velikih promena u oblasti obrazovanja. Većina nas ne prihvata tako lako promene i mnogo nam je lakše da nastavimo sa ugodnim rutinskim stvarima svakoga dana. Ali, promene čine naš rad izazovnijim i zanimljivijim, donoseći nove mogućnosti našim učenicima, koji uvek, stojeći korak ispred nas, radoznalim očima posmatraju kakvu ćemo inovaciju doneti.

Novi kosovski nastavni plan i program nudi principe, smernice i predloge, koje treba slediti kako bi nastava bila što prikladnija za vreme u kome živimo. Stoga, ovaj priručnik takođe ima za cilj da pomogne nastavnicima da pripreme učenike za život i rad kako to zahteva 21. vek, uglavnom fokusirajući se na nastavu zasnovanu na projektima, kroz koju su integrisani različiti predmeti i oblasti učenja. Ovim metodom učenici će razviti ne samo teorijska znanja i njihovu primenu u praksi, već i takozvane meke veštine, koje se mogu izraziti kroz ponašanja, stavove i vrednosti tokom grupnih ili individualnih aktivnosti učenja. Da bi u potpunosti razvili svoju ličnost, važno je da učenici razvijaju i cene i meke veštine (životne i radne veštine), kao što su: kritičko razmišljanje, kreativnost, svest, istrajnost, rešavanje problema, timski rad, komunikacija, emocionalna inteligencija, istraživanje, preduzetništvo, itd.

Ovaj priručnik je pripremljen u okviru programa „After School Support for Teens“ (ASSET) – „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“, kojeg finansira USAID. Petogodišnjim programom ASSET, za period jun 2017 - jun 2022, upravlja Kosovski obrazovni centar (KEC) u partnerstvu sa FHI 360 i Crimson Capital Corp. Glavni cilj ASSET programa je razvoj veština zapošljavanja i preduzetništva kod mladih ljudi, stvaranje pozitivnog pogleda na svet za njihovu budućnost. Program je radio sa 16 gimnazija u različitim opštinama Kosova: Priština, Đakovica, Prizren, Peć, Gnjilane, Uroševac, Vitina, Kamenica, Istok, Obilić, Orahovac, Lipljan, Suva Reka, Elez Han, Kosovo Polje i Vučitrn. Glavne aktivnosti koje sprovodi Program mogu se sažeti kao: razvoj životnih i radnih kompetencija, podrška karijernom obrazovanju i preduzetništvu u školama i povezivanje škola sa poslodavcima i zajednicom.

Priručnik će poslužiti nastavnicima koji su završili obuku za nastavu zasnovanu na projektima da se prisete stečenog znanja, kao i svim novim nastavnicima koji žele da nauče više u ovoj oblasti. Priručnik sadrži praktična uputstva u vezi sa organizacijom nastave zasnovane na projektima, različitim oblicima/formatima rada kao i nekoliko primera projekata koje realizuju nastavnici iz različitih škola.

Želimo vam puno uspeha!

TABELA SA SKRAĆENICAMA

ASSET	After School Support for Teens (Podrška adolescentima nakon redovne nastave)
AU	Administrativno uputstvo
FHI360	Family Health International
KEC	Kosovski obrazovni centar
MONTI	Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija
NZP	Nastava zasnovana na projektima
ODO	Opštinski direktorijati za obrazovanje
PRN	Profesionalni razvoj nastavnika
USAID	Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj

Učenici Gimnazije „Hajdar Dushi“ u Đakovici realizuju aktivnost tokom nastavnog projekta

KAKO MOŽE DA VAM POMOGNE OVAJ PRIRUČNIK

Ovaj priručnik ima za cilj da pomogne nastavnicima da spoznaju kako da integrišu predmete/oblasti učenja, kako da planiraju projekat kao deo nastave i da ga što je moguće lakše realizuje sa učenicima. Priručnik predstavlja osnovni koncept i teorija za novi pristup nastavi i učenju, gde se od učenika očekuje da primaju i prihvataju nove ideje koje im se iznose, da slušaju stavove drugih, da upoređuju i sučeljavaju informacije i iskustva, kao i da sami rasuđuju i donose svoje zaključke.

Ciljevi i principi novog kosovskog nastavnog plana i programa imaju za cilj da poboljšaju kvalitet i efektivnost nastave u školama, da omoguće nastavnicima da razviju relevantne veštine kod svojih učenika kroz kontinuirane aktivnosti. Stoga je svrha nastave zasnovane na projektima, u skladu sa nastavnim planom i programom, da doprinese razvoju nastavnika i učenika da stvore kompetencije za učenje da preduzmu akcije i promene tradicionalni način nastave/predavanja i učenja.

Nastava zasnovana na projektima je jedna od nastavnih metoda koje preporučuje obrazovna reforma koja je posebno osmišljena za konkretizaciju teorijskog učenja i međusobno povezivanje različitih oblasti/predmeta učenja, kako bi se učenje što više povezalo sa stvarnim/realnim životom. Materijal u ovom priručniku je posebno namenjen srednjoškolskim nastavnicima iz svih oblasti učenja, ali strategije koje su ovde predstavljene mogu poslužiti i kao primeri za druge školske smerove i nivoe. Usvajanjem ovog programa očekuje se da će nastavnici moći da pomognu svojim učenicima u sticanju kompetencija za učenje, a posebno da će razviti meke veštine, kao što su: kritičko razmišljanje, timski rad, svest i istrajnost, rešavanje problema, kreativnost, istraživanje kao i preduzetničke veštine. Ove veštine pomažu nastavnicima svih nastavnih oblasti da povežu učenje i učine ga najatraktivnijim za sve uzraste dece. Deo implementacije ove metode su osnovni elementi projektne nastave, stvaranje okruženja za saradnju, osmišljavanje efektivnih projekata i upravljanje njima u školi. Štaviše, ovaj program omogućava nastavnicima da kontinuirano ocenjuju svoje učenike kroz posmatranje i da im daju povratne informacije za njihovo poboljšanje.

Priručnik je prvobitno bio namenjen da ga koriste nastavnici koji su prošli obuku, da se prisete znanja vezanih za NZP, ali može poslužiti i nastavnicima entuzijastima koji su propustili priliku za ovu obuku i žele da saznaju više u vezi sa ovom temom.

Kroz različite aktivnosti i intervencije, Program ASSET je podržao implementaciju Kosovskog Okvira Kurikuluma i Osnovnog Kurikuluma za 10-12 razrede, za gimnazije, posebno pružanjem podrške u oblasti “Život i rad”, ali nije ograničen samo na ovu oblast.

Kako bi na praktičan način podržao škole u realizaciji projekata, Program ASSET ih je podržao da osnuju kreativne prostore „Centri za karijeru i preduzetništvo“, poznati i kao „Makerspaces“ (kreativni prostori), koji se mogu koristiti tokom i nakon nastave. Ovi prostori su opremljeni savremenom tehnologijom, kako bi učenici mogli da konkretizuju teorijsko učenje svake oblasti učenja, kao i za njihov istraživački rad.

U saradnji sa drugim partnerima, ASSET program je promovisao i „Virtuelni karijerni centar“ busulla.com, onlajn karijerni portal, dostupan mladima i njihovim roditeljima.

Kompanije su takođe posvećene pružanju podrške učenicima u razvoju radnih veština, podržavajući ih u stažiranju u sopstvenim kompanijama, u kom slučaju su mentorisani i savetovani za karijeru.

Druga aktivnost, „Mapiranje mladih u zajednici“, pomaže mladim ljudima da istraže svoju zajednicu kroz ankete i razmišljanja o pruženim informacijama, razvijajući tako svoje veštine, omogućavajući im da postanu pokretači promena i produktivno doprinose svojoj zajednici.

Nastavnici tokom NZP obuke

Povezanost sa kurikulumom

U vezi sa zahtevima iz nastavne oblasti „Život i rad“, i uopšte sa strategijama učenja i nastave preporučenim u dokumentima nastavnog plana i programa za svaku drugu oblast učenja, ASSET Program je razvio šest programa za profesionalni razvoj nastavnika (PRN):

1. Nastava zasnovana na projektima (NZP);
2. Ocenjivanje za učenje (OzU);
3. Savetovanje i karijerno vođenje;
4. Preduzetničko i finansijsko obrazovanje;
5. Tehnički klubovi; i
6. Meke veštine u školskom planu i programu.

Ovim PRN programima je učinjen pokušaj da se direktno interveniše u nastavni proces u učionici, kroz stvaranje kompetentnih nastavnika, koji će moći što lakše da primene filozofiju kosovskog nastavnog plana i programa. U tom smislu, tokom prve četiri godine, ASSET Program je razvio širok spektar aktivnosti za obuku nastavnika sa gore navedenim programima, u kom slučaju sertifikovani nastavnici dobijaju različite bodove za licenciranje. Tokom ovog procesa uključena je većina nastavnog osoblja u partnerskim školama Programa, kao i značajan broj nastavnika iz škola koje nisu partnerske.

Tabela sa sertifikovanim nastavnicima u ASSET programima

#	Naziv programa	# bodova za licenciranje	# sertifikovanih		
			Ž	M	Ukupno
1	Nastava zasnovana na projektima	24	303	218	521
2	Ocenjivanje za učenje	24	183	124	307
3	Savetovanje i orijentacija o karijeri	24	65	38	103
4	Preduzetništvo i finansijska edukacija	24	30	55	85
5	Tehnički klubovi	24	20	25	45
6	Meke veštine u školskom kurikulumu	16	343	255	598

Proces obuke nastavnika se odvija na bazi škole, preko školskih fasilitatora, koji su prethodno sertifikovani kroz složeniji proces. Školski fasilitatori se biraju kroz proces regrutovanja, na osnovu unapred definisanih kriterijuma (posvećeni nastavnici, dobro poznavanje nastavnog plana i programa, voljni da rade kao podrška svojim školskim kolegama i voljni da prođu kroz program obuke za fasilitatore), a nakon obuke za osnovni program (npr. za NZP ili OzU), a pritom su takođe završili standardni kurs za fasilitatore a pritom su i sertifikovani.

Znatan broj školskih fasilitatora za navedene kurseve dostupan je školama u različitim opštinama za dalju upotrebu kao deo obrazovnog sistema u zemlji.

Povezanost sa filozofijom novog nastavnog plana i programa, zasnovanog na kompetencijama učenja, ASSET Program je konkretizovao kroz poster za nastavnike, a za učenike, koji predstavljaju međuzavisnost i doprinos odabrane liste mekih veština u realizaciji šest glavnih kompetencija nastavnog plana i programa Kosova.

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

AFTER SCHOOL SUPPORT FOR TEENS

GLAVNE KOMPETENCIJE IZ KURIKULUMA KOSOVA

- Kompetencija komunikacije "Efektivno komunicira"
- Kompetencija razmišljanja "Kreativno i kritički razmišlja"
- Kompetencije učenja "Uspešan učenik"
- Kompetencije za život, rad i okolinu "Produktivno doprinosi"
- Lične kompetencije "Zdravi pojedinac"
- Građanske kompetencije "Odgovorni građanin"

Meke veštine

- Kritičko razmišljanje
- Komunikacija
- Rešavanje problema
- Kreativnost
- Emocionalna inteligencija
- Savesnost
- Upornost
- Ekipni rad
- Istraživačke veštine
- Preduzetničke veštine

Program "Podrška tinejdžerima posle redovne nastave", se finansira od USAID a realizuje Kosovski Obrazovni Centar - KEC, u partnerstvu sa FHI360 i Crimson Capital Corp

KAKO KORISTITI OVAJ PRIRUČNIK

Ovaj priručnik će biti objavljen u onlajn verziji i biće dostupan svim nastavnicima širom zemlje. To će uglavnom pomoći da se upoznaju sa strategijama koje treba koristiti za postizanje uspešnog NZP-a i da se ocenjuju meke veštine učenika.

Prvo poglavlje sadrži osnovne koncepte koji se odnose na nastavu zasnovanu na projektima i njene glavne komponente, kao i sugestije u vezi sa stvaranjem kolaborativnog okruženja u školi. U ovom poglavlju ćete pronaći ulogu i odgovornosti nastavnika i učenika prilikom planiranja i implementacije nastavnih projekata. Takođe na kraju ovog poglavlja možete pronaći zadatke i odgovornosti rukovodstva škole prilikom organizovanja nastavnih projekata.

U drugom poglavlju ćete pronaći informacije o tome kako planirati efikasan projekat, objasniti šta je NZP, kako formulisati dobro podsticajno pitanje i na šta se fokusirati kada ocenjujete NZP.

Treće poglavlje se fokusira na evaluaciju mekih veština i alate za njihovo ocenjivanje. To je sažetak značenja mekih veština i njihovog odnosa sa osnovnim kompetencijama kurikuluma. U poglavlju ćete pronaći objekte (elektronske datoteke u vidu dokumenta) na koje možete kliknuti da biste ih otvorili i preuzeli za svoje lične potrebe: Deskriptor i pokazatelji mekih veština; Vodič za ocenjivanje; Zbirna tabela za ocenjivanje. Na kraju poglavlja pronađite kratka objašnjenja u vezi sa kriterijumima uspeha za ocenjivanje zadatka.

Četvrto poglavlje se fokusira na planiranje i realizaciju časa ili projekta u učionici. Tu se objašnjavaju važni momenti tokom procesa planiranja, a nastavnici mogu da nauče šta treba da razmotre pre početka lekcije ili projekta, šta da rade tokom procesa implementacije i šta da rade nakon lekcije ili projekta. Takođe, u ovom poglavlju, poseban značaj se daje objašnjavanju celog procesa organizovanja nastave zasnovane na projektima, uključujući specifične korake koje treba preduzeti u svakoj fazi, različite elemente uspeha i kontrolnu listu za dobro planiranje. Čak i u ovom poglavlju kao i u prethodnom možete pronaći objekat (elektronski fajl u Word dokumentu) koji možete preuzeti jednim klikom na njega i tako ga koristiti ili modifikovati za svoje potrebe planiranja: Formular za planiranje NZP-a.

Peto poglavlje, i poslednje u ovom priručniku, sadrži neke primere nastavnih projekata iz različitih škola. Neki od primera se planiraju i realizuju tokom procesa obuke, dok drugi u redovnom nastavnom procesu. Postoje i primeri projekata koji su realizovani u periodu onlajn pandemije sa učenicima. Primeri su navedeni u tabeli, iz koje možete izabrati onaj koji vas interesuje, klikom na predmet (elektronski fajl) pored svakog naslova projekta i otvara vam se dokument za čitanje ili preuzimanje za svoje potrebe.

Učenici škole „Hajdar Dushi“ dok rade na nastavnim projektima

PRVO POGLAVLJE

NASTAVA ZASNOVANA NA PROJEKTIMA – osnovni koncepti

Šta je nastava zasnovana na projektima?

Nastava zasnovana na projektima (NZP) predstavlja kolaborativni metod rada tokom procesa nastave i učenja. Privlačan je za nastavu i učenje i jedna od nastavnih metoda koja angažuje učenike da kroz duži istraživački i stvaralački proces, izgrađen na osnovu autentičnih izazova i pitanja, dovode do ostvarivanja ciljeva, a pritom stiču kompetencije za život i rad.

Nastava zasnovana na projektima je efikasna strategija koja olakšava postizanje ishoda učenja radi postizanja kompetencija učenja i principa navedenih u dokumentu kosovskog nastavnog plana i programa, kao deo praktičnog rada tokom realizacije projekata. Kroz nastavu zasnovanu na projektima, učenici će moći da planiraju i implementiraju projekte za unapređenje akademskog znanja i veština za saradnju, upravljanje, vođenje, analizu, komunikaciju i razmišljanje. Osnovni elementi nastave zasnovane na projektima su stvaranje saradničkog okruženja, osmišljavanje efektivnih projekata i realizacija projekata u školi.

Koje su komponente NZP-a?

Kao i svaka nova nastavna strategija koja se sastoji od nekoliko osnovnih komponenti, i projektna nastava je sastavljena od elemenata koji omogućavaju, upotpunjuju i pojačavaju efekat u unapređenju procesa učenja.
Osnovni elementi nastave zasnovane na projektima su:

- Duh saradnje u školi;
- Očekivani sadržaj/rezultati učenja;
- Korelacija između predmeta / oblasti učenja;
- Podsticajno pitanje za pokretanje projekta;
- Individualno planiranje rada, saradnja nastavnika i učenika i jasna podela posla između njih;
- Aktivna uloga/glas i izbor učenika;
- Razvoj životnih i radnih veština;
- Istraživanje/Inovacije;
- Nastavni projektni proizvodi i njihova prezentacija;
- Razvoj i ocenjivanje mekih veština kod učenika.

Kako stvoriti okruženje za saradnju u školi?

S obzirom na to da je jedna od osnovnih komponenti nastave zasnovane na projektima upravo saradnja nastavnika između samih njih, nastavnika i učenika, i učenika među sobom, moramo biti veoma oprezni u odabiru odgovarajućih metoda za stvaranje saradničkog okruženja.

Neki od koraka koje treba slediti da biste stvorili okruženje za saradnju su:

- Saradnja nastavnog osoblja;
- Okruženje za saradnju sa učenicima;
- Pogodan radni prostor (čist, prozračan prostor, sa optimalnom temperaturom i dovoljnom površinom za tim);
- Realizacija očekivanja učenja kod svih učenika;
- Davanje i primanje efikasne povratne informacije i potreba za pregledom;
- Podela poslova između nastavnika (različiti predmeti);
- Ravnopravno uključiti sve učenike iz razreda;
- Planiranje timskog rada i individualnog rada učenika (podela učenika na uravnotežene grupe po polu, znanju, socijalnom statusu i sl.);
- Kontinuirano i sumarno ocenjivanje učenika tokom realizacije projekata;
- Razvijanje saradničkih veština kod učenika - razmena rezultata grupnog i individualnog rada.

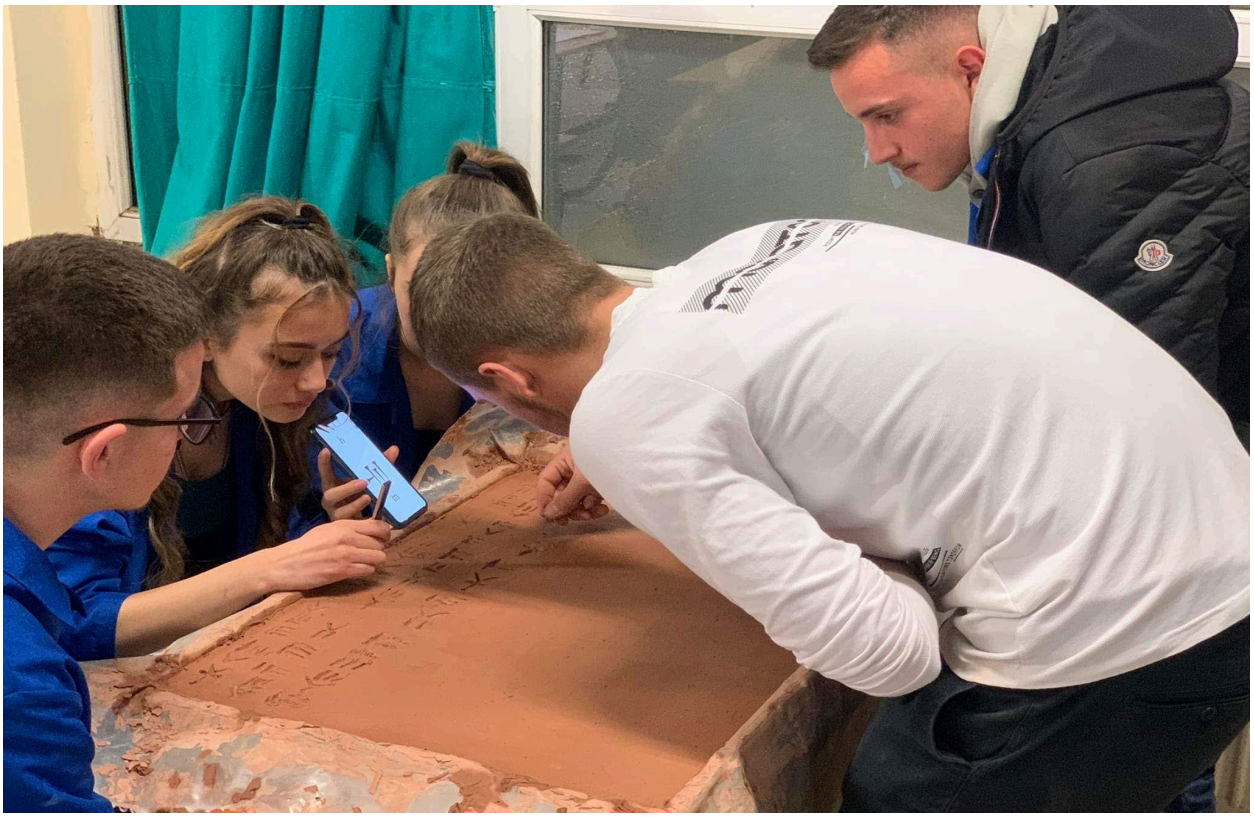

Učenici škole „Jeta e re“ u Suvoj Reci tokom nastavnog projekta

Uloga nastavnika

Ključ za dobro funkcionisanje metodologije nastave zasnovane na projektima je nastavnik. Stoga, nakon kvalitetne pripreme nastavnika, treba jasno definisati njihove zadatke i odgovornosti tokom celog procesa organizacije časa. Tačnije, nastavnici treba da:

- Preuzmu individualne i grupne obaveze za rad na zajedničkom projektu sa drugim školskim kolegama;
- Analiziraju i biraju očekivane ishode učenja iz svog predmeta/oblasti učenja, uvek vodeći računa o postepenom ostvarivanju šest glavnih kompetencija nastavnog plana i programa, da ih realizuju kroz određene projekte učenja sa učenicima;
- Sarađuju sa drugim kolegama, nastavnicima oblasti kojoj pripada njihov predmet, ali i drugih oblasti, kako bi pronašli zajedničke tačke ishoda učenja, koje se mogu uključiti u zajednički projekat učenja, kao i predložiti ideje za nastavne projekte, gde nekoliko predmeti / oblasti učenja mogu biti integrisani;
- Planirati zajedno sa ostalim kolegama uključenim u projekat i sa rukovodstvom škole optimalne mogućnosti za realizaciju projekta tokom procesa učenja kao što su: određivanje fonda sati koji su na raspolaganju za projekat, njihov rad u timu od dvoje ili više nastavnika u toku nastave, određivanje delova projekta koje će posebno realizovati, planiranje uključivanja svih učenika u odeljenje, predlaganje rasporeda rada škole uvažavajući specifičnosti realizacije projekta i sl.;
- Podsticati i motivisati učenike da se angažuju u složenim projektima, tako da i oni učestvuju u osmišljavanju svog časa, a ne samo da imaju pasivnu ulogu prihvatača zadataka;
- Omogućiti učenicima da budu uključeni u istraživanje i integrišu sadržaje iz različitih predmeta, kao i da budu ocenjeni za očekivane rezultate iz svih uključenih predmeta, kao i za meke veštine razvijene tokom realizacije projekta;
- Informišu rukovodstvo škole i roditelje o novom načinu nastavnog procesa i stalno polagati račune učenicima o postignutim (ili zaustavljenim) ishodima učenja;
- Deluju kao fasilitatori i mentori tokom procesa učenja.

Uloga učenika

Kada je u pitanju rad NZP metodom učenici su aktivni učesnici u procesu organizovanja časa, u kom slučaju učestvuju u planiranju nastavnog rada koji će se realizovati u učionici, od početnih koraka nastavnog projekta. Na ovaj način oni će biti u centru procesa učenja, a ne samo primalac informacija koje se služe. Tokom procesa planiranja projekta učenja, učenici će:

- Aktivno doprinose i preuzimaju odgovornost za sopstveno učenje;

- Svi nastavni časovi teku redovno u toku realizacije projekta, bilo u okviru nastavnih časova, ako postoji potreba van redovne nastave kao dopunskog časa, do potpunog završetka nastavnog projekta;
- Uključuju se u rešavanje različitih problema iz stvarnog života, koji za njih imaju smisla, a koji su u vezi sa projektom učenja;
- Stiču nove radne navike, preuzimajući individualne i grupne odgovornosti, i ulažući napore da se ispune očekivani ishodi učenja predmeta obuhvaćenih projektom i da se za iste procene koliko je postignuto;
- Razvijaju, primenjuju i procenjuju meke veštine, kao što su: istraživanje, komunikacija, veštine planiranja, kritičko i kreativno razmišljanje, rešavanje problema, timski rad, preduzetnički duh, upornost, svest, itd., shvatajući da one dopunjuju postizanje šest osnovnih nastavnih planova i programa kompetencije koje se očekuju od njihovog preduniverzitetskog obrazovanja;
- Uvežbavaju inter personalne veštine dok radite u međusobnoj saradnji, razvijajući kulturu timskog rada sa drugima;
- Primenjuju i samo-ocenjuju znanja iz specifičnih sadržaja vezanih za ishode učenja iz različitih nastavnih planova i programa i konteksta kada radite na projektima.

Uloga školskog rukovodstva (menadžmenta)

Važno je da rukovodstvo škole (direktor, koordinator za kvalitet) podstiče i stimuliše nastavni kadar da pohađaju obuke koje podižu kvalitet obrazovanja, posebno da razlikuju i određuju prioritete obuke na osnovu zahteva vezanih za implementaciju novog nastavnog plana i programa. Rukovodstvo škole ima presudnu ulogu u tome da li škola primenjuje znanje stečeno obukom i povezuje ga sa školskim planom i programom, tako da treba da stalno prati i podržava nastavnike u učionici, vodeći zajedničke razgovore o aspektima unapređenja kvaliteta nastave. ponuđeno na času. Na osnovu izveštaja o praćenju, menadžment treba da identifikuje nove potrebe za profesionalnim razvojem nastavnog osoblja i traži mogućnosti za pružanje stalne obuke u školi.

Što se tiče nastave zasnovane na projektima, od menadžmenta škole se očekuje da:

- Razumeju da je NZP radna metoda, koja pomaže da se pre svega integriše učenje samih učenika;
- Osiguraju da NZP postane sastavni deo metodike rada škole, što se ogleda u školskom razvojnom planu, godišnjem planu i planu različitih nastavnih perioda;
- Podrže novu kulturu rada u školi promovisanjem ideje da je NZP nastavni metod koji treba da bude prihvaćen u svim razredima;

- Pozivaju i ohrabruju nastavnike na kraju školske godine (jun, jul) da zajedno razmisle i razgovaraju o planiranju mogućih projekata za sledeću školsku godinu, i da naprave svoje prezentacije i osvrte pre nego što ih završe zajedno sa drugim kolegama u školi. Konačno, insistirati da projekti budu gotovi pre početka škole u novoj školskoj godini (u avgustu);
- Zahtevaju od nastavnika da nastavni projekti budu u skladu sa nastavnim planovima, odnosno da preispitaju nastavne planove prilagođavajući integracije različitih predmeta u nastavne projekte planirane za narednu školsku godinu;
- Obezbede da nastavni projekti poštuju zahteve za planiranje projekta, prema obrascu/formularu projekta (Aneks 9, u poglavlju III.1.1), kao i da postoje planirane strategije ocenjivanja učenika prema AU za ocenjivanje. Ocenjivanje učenika u toku realizacije projekata treba uzeti u obzir za ocenjivanje učenika za dati period, kada se projekat učenja realizuje;
- Pomoć u planiranju školskih časova, omogućavajući realizaciju nastavnih projekata tokom redovnog školskog časa, na osnovu broja časova nastave nastavnika, ali i timsko učenje gde je to potrebno;
- Podsticati korišćenje obrazovne tehnologije tokom realizacije nastavnih projekata, i obezbediti da kreativni prostori u školi imaju neophodnu opremu za konkretizaciju učenja;
- Generalno posmatrano, uticati na stvaranje pozitivne klime ZA projektno učenje, i što veću konkretizaciju teorijskog učenja.

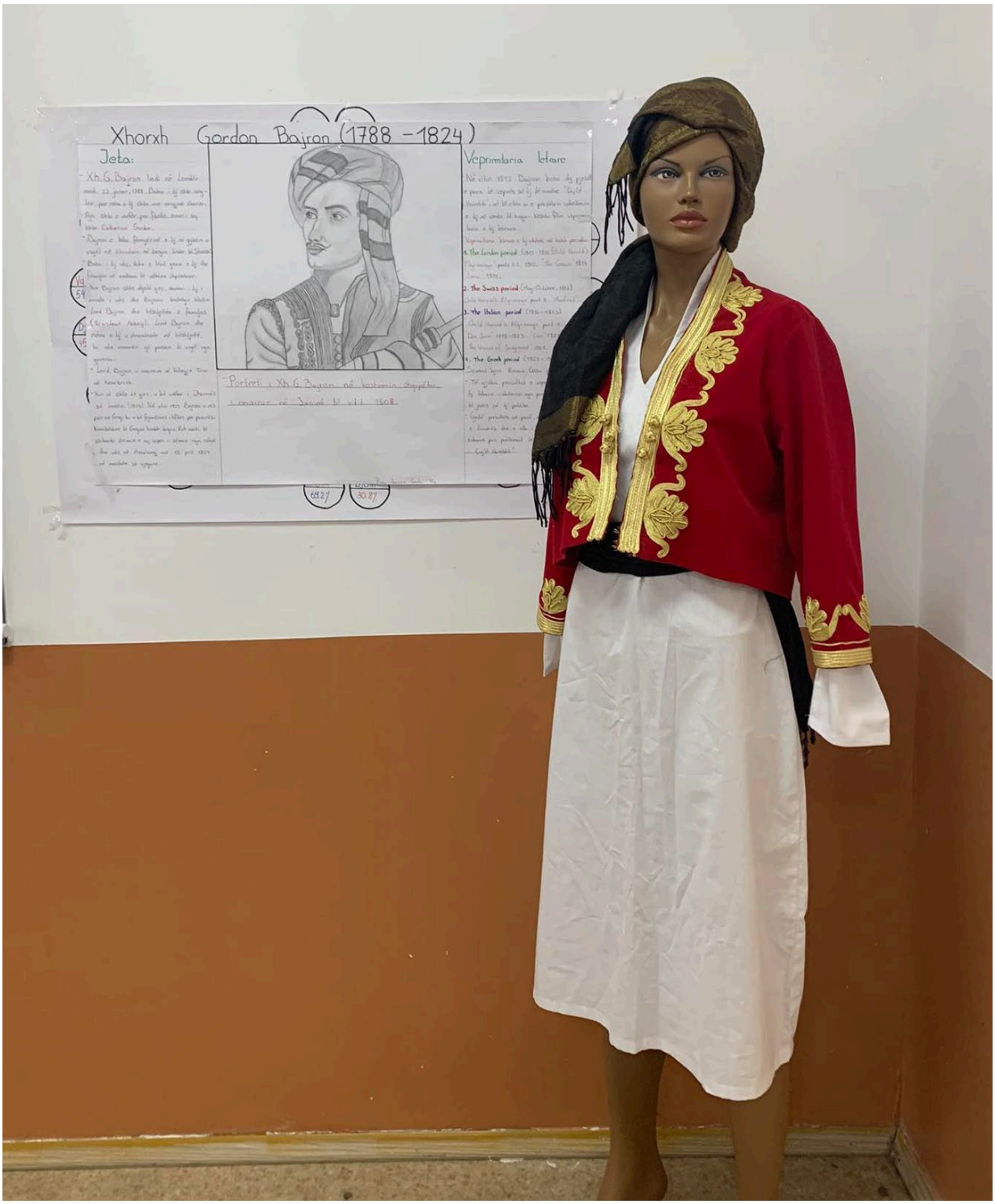

Proizvod iz nastavnog projekta u Gimnaziji „Xhelal Hajda Toni“ u Orahovcu.

DRUGO POGLAVLJE

Kako da planiramo i realizujemo jedan efikasan projekat?

U početku, proces treba da se zasniva na temeljnoj analizi ishoda učenja koji se očekuju od oblasti/predmeta koji se mogu uključiti u projekat, uvek imajući u vidu integraciju učenja u celini. Planiranje projekta počinje zaključkom (kojeg imamo na umu) koji predlažu učenici a koji vodi kreiranju pokretačkog pitanja, evaluaciji projekta, izradi koncept mape projekta, upravljanju procesom i cikličnom procesu njegove realizacije.

Šta podrazumevamo pod podsticajnim/usmerenim pitanjem?

„Jedno dobro podsticajno pitanje... čini da je projekat intrigantan, složen i kompleksan. … Zahteva višestruku aktivnost i unakrsno referenciranje različitih vrsta informacija pre nego što se dođe do odgovora… mora da se bavi autentičnim pitanjima. Podsticajno/pokretačko pitanje je… privlačno, otvorenog tipa, povezano sa nastavnim planom i programom (ishodi učenja).“

Da bi jedno podsticajno pitanje bilo vredno, ono treba da:

- Bude smisleno za učenike;
- Oomogući nastavnicima da međusobno povežu različite komponente projekta;
- Omogućiti učenicima da se bave intelektualnim problemom tokom određenog vremenskog perioda;
- Povezuje sadržaj i proces zajedno;
- Pomaže učenicima da vide kako je sadržaj koji uče povezan sa stvarnim svetom;
- Povezuje različite oblasti predmeta koje razvijaju interdisciplinarno razumevanje.

Glavni koraci u upravljanju NZP-om u školi

- Stvaranje pozitivne klime u učionici, koja pritom učenicima daje mogućnosti za realna rešenja;
- Nastavnici treba da igraju ulogu, koja je model u NZP-u u učionici, kroz zahtevnost;
- Nastavnici da integrišu predmete / oblasti učenja promovišući integrisano učenje;
- Stvaranje atmosfere kritičkog i kreativnog mišljenja kod učenika u učionici i podsticanja radoznalosti, tako da pitanja učenika doprinose pozitivnoj klimi u učionici;
- Nastavnici modeliraju i usmeravaju emocionalno ponašanje učenika, uključujući fleksibilnost, skepticizam i otvorenost.

Proaktivan pristup razvoju pozitivne klime u učionici zahteva posebnu pažnju na:

1. Povećanje kvaliteta života u učionici učenika i nastavnika;
2. Praćenje nastavnog plana i programa koji promoviše akademsko učenje, ali i socijalno i emocionalno;
3. Sposobnost nastavnika da budu efikasni sa širokim spektrom učenika i
4. Podsticanje, unutrašnja motivacija za učenje i poučavanje.

Zašto treba „kritikovati“ rad učenika?

U zajedničkom radu, kao u slučaju NZP-a, više nego ikad se izražavaju „prijatelji kritičari“. Kolega „kritikuje“ kolegu, a učenik „kritikuje“ učenika, u dobronamernom smislu, da bi krajnji proizvod bio što bolji. Na ovaj način učenici razvijaju jezičke i komunikacijske veštine, uče vrednosti prihvatanja kritike i na kraju uče da poštuju rad drugih.

- „Kritika“ je metod davanja pismenih ili usmenih komentara.
- Svrha kritike je da se nešto poboljša kroz identifikaciju oblasti zasluga, kao i konstruktivnu i pažljivu analizu rada u cilju evaluacije i poboljšanja.
- Ovo može uključivati recenzije kolega, kao i povratne informacije od nastavnika ili stručnjaka.
- Pokazalo se da međusobne povratne informacije od kolega (prijatelja) imaju uticaj na poboljšanje učenja pružanjem podrške da se:
    - razjasne i strukturiraju svoje razumevanje,
    - postave ciljevi,
    - razvoj autonomije,
    - posvećenost samoregulaciji učenja,
    - razviti društvene veštine, povećati angažovanje i pripadništvo.

Kako da ocenjujemo tokom NZP-a?

„Projekti učenika kulminiraju u iskustvima, aktivnostima dizajniranim da spoje različite oblasti učenja u jedinicu. Kao kulminirajuće aktivnosti, projekti se često sastoje od ciljeva visokog nivoa koji imaju integrativni pristup.“ (Ashton D. Trice, A Handbook of Classroom Assessment pp.202)

Šta da nastavnici ocenjuju?

Nastavnici mogu da ocenjuju **proces** koji učenici koriste prilikom pristupa određenom problemu i pronalaženju rešenja, mogu da ocenjuju konačni **proizvod** ili krajnji **rezultat projekta** i mogu vrednovati ishode učenja učenika.

- **Proces**: Procena grupnog procesa može pomoći nastavnicima da procene proceduralno i kontekstualno učenje. Proceduralno učenje se odnosi na razumevanje učenika kako da izvrše određene zadatke, dok kontekstualno učenje opisuje sposobnost učenika da razlikuju koji konteksti zahtevaju primenu datih alata ili koncepata.

- **Proizvod:** Ocenjivanje/evaluacija proizvoda ili rezultata rada učenika može pružiti priliku za prikupljanje informacija o napretku u metakognitivnom učenju učenika. Na primer, nastavnici mogu tražiti refleksiju o iskustvu i celokupnom procesu kada učenici predstavljaju konačni proizvod.
- **Rezultati učenja**: Ishodi učenja (deklarativno i konceptualno znanje iz nastavnog plana i programa) mogu se ocenjivati kroz tradicionalne forme, kao što su: kratki odgovori ili kroz eseje, kontinuirana zapažanja tokom rada učenika i dr.

Sistem selekcije i sprovođenje ocenjivanja u velikoj meri zavisi od *aktivnosti i ishoda učenja (kriterijumi uspeha), ciljne grupe, trajanja projekta i raspoloživih resursa*.

- Ocenjivanje treba da bude stalna praksa u implementaciji NZP-a.
- Ocenjivanje treba da se vrši u duhu informisanja nastavne prakse i praćenja napretka i postignuća učenika.

Od nastavnika se očekuje da fokusiraju svoj rad na:

- Početno razvijanje „Potrebe da se zna“ kod učenika, od početka projekta, za ocenjivanje njihovog znanja i veština koje pomažu u vođenju procesa projekta.
- Koristite strategiju koja pomaže da se identifikuju prioriteti za eksplicitnu nastavu i određuje koje vrste resursa i materijala će biti od koristi da se studentima pruže tokom NZP-a.
- Korišćenje strategije ocenjivanja za praćenje učenja učenika u smislu sadržaja nastavnog plana i programa, njihovog napredovanja ka NZP ishodima, njihove saradnje, upotrebe tehnologije i drugih ishoda u okviru predmeta/s.
- Korišćenje iste strategije ocenjivanja na kraju projekta (ili sličnih strategija) za upoređivanje učenja učenika tokom NZP procesa.

U zavisnosti od nastavnih metoda i metoda ocenjivanja, ali i nastavnog plana i programa, od nastavnika se takođe očekuje da ocene primenu mekih veština (životnih i radnih veština), specifičnih za oblasti učenja ili pojedinačne predmete, ili da procene skup veština koje su meke i koje primenjuju se na sve oblasti ili predmete.

NZP je nastavni metod koji omogućava simultanu nastavu i ocenjivanje u smislu razvoja akademskog znanja, razvoja i procene osnovnih kompetencija nastavnog plana i programa, ali i u širokom spektru razvoja i ocenjivanja mekih veština.

Učenici Gimnazije „Gjon Buzuku“ u Prizrenu rade tokom nastavnog projekta

Učenici tokom prezentacije projekata u Gimnaziji 'Ekrem Cabej' u Vučitrnu

TREĆE POGLAVLJE

Ocenjivanje mekih veština

Meke veštine su skup stavova, ponašanja i vrednosti (koji, zajedno sa teorijskim znanjem, praktičnim veštinama i pozitivnim rutinama, stvaraju kompetenciju za učenje), koji se mogu preneti na različite nivoe obrazovanja i na radni život. ljudska ličnost.

Da bi se u potpunosti ispunilo ostvarivanje glavnih kompetencija školskog programa, neophodno je da se u ishodima učenja jasno definišu i vrednuju stavovi, ponašanja i vrednosti. Na ovaj način imaćemo priliku da razvijemo i procenimo veštine komunikacije (efikasan komunikator), kompetencije mišljenja (kritičko razmišljanje), kompetencije učenja (uspešan učenik), kompetencije da bude produktivan (produktivan saradnik), lične kompetencije (zdrava osoba) i kompetencije građanstva (odgovorni građanin) u našem društvu i šire.

Stavovi, ponašanja i vrednosti jednog društva mogu se razlikovati od drugog društva, u zavisnosti od kulture i tradicije sredine u kojoj žive i deluju. U literaturi se ovi aspekti veština mogu naći pod različitim nazivima (generičke veštine, prenosive veštine, meke veštine, itd.), ali u okviru ovog programa naći ćete ih pod nazivom „meke veštine“ ili „životne veštine i rad“.

Lista mekih veština može biti veoma duga, a njihova relevantnost može biti različita u različitim vremenskim i lokalnim kontekstima. U okviru ovog programa odabrano je deset mekih veština koje su pregledane i sastavljene od strane različitih aktera našeg društva. One su bliže povezane sa školskim programom naše zemlje i zahtevima vremena, a glase:

- Veštine kritičkog razmišljanja;
- Komunikacione veštine;
- Veštine rešavanja problema;
- Kreativnost;
- Emocionalna inteligencija;
- Svesnost;
- Upornost;
- Timski rad;
- Sposobnost prikupljanja informacija (istraživanja);
- Preduzetničke veštine.

MEKE VEŠTINE
ZA ŽIVOT I RAD

Ja sam kritički mislilac

- Želim da budem pravilno informisan
- Opravdavam na osnovu činjenica, podataka i verifikovanih informacija
- Opravdavam moje presude
- Koristim logiku
- Razlikujem šta je pogrešno
- Razmatram okolnosti pre nego što zauzmem neki stav

Savestan sam

- Poštujem pravila i dogovorene smernice
- Tačan sam
- Planiram realizaciju aktivnosti / zadataka
- Dobro upravljam vremenom
- Delujem sa iskrenošću
- Reagujem na neetičko ponašanje

Dobar sam komunikator

- Govorim i pišem jasno
- Da bih razjasnio ideje, koristim grafikone, crteže, ilustracije
- Koristim tehnologiju za saopštavanje ideja
- Pravilno koristim govor tela
- Usklađujem ton i brzinu glasa
- Koristim umetničke forme da izrazim ideje ili poruke (predstave, instalacije, pantomime, pesme, video snimke, drame, izložbe itd.)

Uporan sam

- Stalno radim na postizanju cilja
- Ne predajem se lako pred prepreke i neuspehe
- Usredsređen sam na izvršenje zadataka
- Insistiram na održavanju vrednosti i standarda u suočavanju sa pritiscima

Rešavam probleme

- Praktičan sam
- Identifikujem i shvatam problem
- Analiziram uzročnike problema
- Predlažem i raspravljam moguće opcije za rešenje
- Biram najbolju moguću opciju
- Poštujem uticaj donetog rešenja

Radim u timu

- Poštujem svakoga u timu
- Doprinosim sa novim idejama i slušam ideje drugih
- Dobijam i dajem konstruktivne komentare
- Sarađujem sa svima u timu
- Pomažem drugima u timu
- Preuzimam moje odgovornosti
- Tolerantan sam i pravim kompromise za postizanje zajedničkih ciljeva

Kreativan sam

- Dajem nove i inovativne ideje
- Kombinujem razne ideje u jednu novu, originalnu i jedinstvenu ideju
- Koristim informacije i druge resurse (vreme, materijale, ljude, novac) na efikasan način
- Koristim umetničke elemente tokom aktivnosti

Istraživač sam

- Prikupljam informacije iz različitih izvora
- Takođe koristim i informacionu tehnologiju za istraživanje
- Potvrđujem izvor, pouzdanost i kvalitet informacija
- Analiziram i obrađujem informacije
- Svestan sam da je plagijat prekršaj

Imam emocionalnu inteligenciju

- Oprezan sam u izražavanju emocija
- Strpljiv sam
- Razmišljam o situacijama / akcijama
- Utičem na smirivanje situacija
- Prihvatam greške i izvinjavam se
- Suosećam sa drugima
- Otvoren sam za kritike

Imam preduzetnički duh

- Pretvaram ideje u akciju
- Preuzimam inicijativu
- Razmatram opasnosti
- Delim moju viziju i inspirišem druge
- Planiram sredstva (budžet, vreme, tim, itd.) za obavljanje neke aktivnosti
- Učim iz uspeha, neuspeha ili grešaka
- Spreman sam da počnem od početka

Za što tačnije i objektivnije ocenjivanje/vrednovanje ovih veština, za svaku od njih je razrađeno pet pokazatelja, a pored njih nastavnik može oceniti učenika za postignuće svake, ocenama 1-5. Učenik takođe može da samo-ocenjuje svoja postignuća, putem postera opisanog na jezicima koji su im bliski njihovom uzrastu.

Više možete pročitati klikom na Aneks 3_Deskriptori i pokazatelji mekih veština.

Shtojca 3.docx

Kako da dizajniramo / kreiramo rubrike?

Rubrike se koriste kako bi nivoi učinka bili jasni i transparentni i za učenika i za nastavnika. Kolone mogu imati različite oblike. Neki odeljci opisuju samo tri nivoa izvođenja, dok neki više, ali često, menjaju i opise ovih predstava.

Više možete pročitati klikom na Aneks 4_Smernice za ocenjivanje.

Shtojca 4.docx

Na osnovu deskriptora mekih veština i pokazatelja za svaki od njih, nastavnici će ocenjivati učenike za njihova postignuća. Alat za procenu mekih veština nalazi se u Excel tabeli, koju možete da otvorite klikom na Aneks 5_Tabela za sažeto ocenjivanje.

Shtojca 5.xlsx

Koji su kriterijumi uspeha?

Kriterijumi uspeha su mere za ocenjivanje koje učenici koriste da bi utvrdili da li su postigli ishode učenja… oni sumiraju ključne korake koje učenici treba da slede da bi postigli svoj cilj učenja – ključne stvari koje treba da urade, uključe ili na koje se usredsrede“ – Shirley Clarke (Školski odbor Irske). Kriterijume uspeha utvrđuje nastavnik za svaki zadatak ili deo nastavnog projekta od faze izrade projekta.

Učenici tokom aktivnosti na nastavnim projektima Gimnazije „Eqrem Cabej“ u Vučitrnu

Katalog koji su izradili učenici tokom aktivnosti nastavnog projekta u Gimnaziji „Xhon Buzuku“ u Prizrenu

ČETVRTO POGLAVLJE

Bitni momenti tokom planiranja NZP-a

Tri su strateška momenta koja se moraju uzeti u obzir prilikom upravljanja procesom učenja kroz projekte, ali i uopšte časa sa učenicima: pre početka časa/realizacije projekta, tokom realizacije i nakon njegovog završetka.

Pre početka nastave ili pre početka projekta

Nastavi ili nastavnom projektu mora prethoditi temeljna analiza i planiranje sa svim uputstvima opisanim u zadacima nastavnika iznad. Rad nastavnika u timu treba da bude praćen visokom tolerancijom i razumevanjem. Važno je planirati vreme i sinhronizaciju učeničkih zadataka iz različitih predmeta. Planirati podelu rada nastavnika u tim, i strategiju podele učenika u manje grupe, analizirajući sve aspekte strukture učionice. Veoma je važno dobro razmisliti o sastavu grupa učenika. Saradnja funkcioniše najefikasnije kada su grupe heterogene, mešovite, sa različitim veštinama, ličnostima i iskustvima.

U fazi planiranja projekta treba razmisliti o specifičnim strategijama i tehnikama za kontinuirano ocenjivanje učenika i razviti kriterijume ocenjivanja. Ti kriterijumi moraju zadovoljiti potrebe ocenjivanja ostvarenosti ishoda učenja iz svih predmeta obuhvaćenih tim projektom.

U toku nastavnog procesa i tokom realizacije nastavnog projekta

Nastavu treba izvoditi prema planu projekta (Aneks 9) za koji su se svi nastavnici i rukovodstvo škole unapred dogovorili. Fokusirajte se na zadatak da budete maksimalni i da dominirate uzajamnom pomoći da se razumeju glavne ideje. Tokom procesa može doći do pozitivnih kritika među kolegama, koje treba prihvatiti što je više moguće prijateljski.

Svim učenicima treba da bude jasno da samo njihovi kombinovani rezultati, prezentacije, diskusije o zajedničkim ciljevima stvaraju celinu projekta učenja. Razdvajanje grupnih zadataka i individualnih zadataka učenika treba izvršiti od početka kako bi bili mentori tokom čitavog trajanja projekta.

Učenike treba uputiti da održavaju diskusiju na odgovarajućem nivou glasa i da budu tolerantni i strpljivi u izražavanju i prihvatanju mišljenja drugih. Učenike treba naučiti da aktivno slušaju, da planiraju svoje znanje i da budu u stanju da sumiraju ideje drugih. Da budu naučeni da pregovaraju, da prave kompromise, ali i da traže opravdanja kako bi data mišljenja bila potkrepljena argumentima.

Neophodne materijale za projekat i njihovu podelu u grupe, treba uraditi od početka same implementacije.

Proces ocenjivanja učenika odvija se od samog početka datog projekta. Nastavnici će koristiti alate za ocenjivanje, koje su planirali pre početka projekta, i vodiće evidenciju za svakog učenika pojedinačno. Za ocenjivanje/vrednovanje ostvarenosti ishoda učenja iz datog predmeta staraće se nastavnik predmeta na osnovu unapred utvrđenih kriterijuma za ocenjivanje. Ocenjivanje učenika za svaki predmet biće evidentirano u dnevniku časa. Međutim, posmatrajući učenike, performanse učenika, ponašanje i stavove tokom grupnog rada, oni će takođe biti cenjeni zbog svojih mekih veština. Za procenu mekih veština učenika, nastavni tim će se zasnivati na pokazateljima za svaku veštinu, a tek nakon međusobnog konsultovanja za svakog učenika, konsenzusom (dogovorom) će se doneti/formirati ocena učenika. Uputstva za ocenjivanje mekih veština i instrument za njihovu identifikaciju mogu se naći u aneksima 3, 4 i 5 (gore pomenuti u II.4.4).

Projektni nastavni tim treba da ima na umu da pedantno održava dosije/portfolio za evidentiranje grupnog i individualnog rada učenika tokom realizacije nastavnog projekta. Učenici treba da imaju pristup tim fajlovima kako bi videli aspekte u kojima treba da se poboljšaju tokom procesa, a takođe mogu da doprinesu svojoj samo-oceni ili ocenjivanju vršnjaka. Povratnu informaciju treba dati učenicima lično, pojedinačno.

Nakon realizacije nastave ili nastavnog projekta

Učenici, uz podršku nastavnika, mogu da organizuju prezentaciju rezultata svojih projekata široj školskoj publici, roditeljima i sl. i da budu objavljeni na sajtu škole.

Nastavnici treba da vode računa da kompletiraju sve dokaze o projektu u dosijeima učenika, uključujući aspekte njihovog ocenjivanja. Takođe, sve ocene učenika treba sumirati i evidentirati u razrednim dnevnikima/upisnicima. Na kraju, tim nastavnika zajedno sa učenicima treba da se osvrne na ceo proces i predlože načine za poboljšanje različitih aspekata za buduće projekte. Nastavnici će na kraju pripremiti kratak sažetak tih razmišljanja, o čemu će se razgovarati na kraju školske godine zajedno sa ostalim školskim nastavnicima.

Planiranje procesa vašeg NZP-a

Kada savladate metodu nastavnog rada preko NZP-a, da biste dizajnirali projekat učenja u učionici, potrebno je da sledite dole navedene korake da biste radili praktičniji i dobro strukturisani rad:

a) Identifikujte predmet/predmete ili oblasti učenja koje želite da primenite kroz NZP;

b) Voditi saradničke razgovore sa kolegama u predmetima i donositi odluke po dogovoru;

c) Identifikujte zajedno podsticajno pitanje i pobrinite se da dobijete povratne informacije o tome od samih kolega i učenika.

Dizajniranje nastavnog projekta i drugi elementi uspeha

Od početka je potrebno izraditi obrazac (formu) za detaljno planiranje NZP-a koji treba da sadrži sve osnovne elemente za realizaciju projekta. Ovo bi trebalo da bude plan rada celog tima nastavnika uključenih u projekat. Dakle, u ovom planu rada (obrazac za izradu), nakon što razjasnite gore navedene tačke a, b i c, takođe ćete morati jasno definisati:

- *ishode učenja iz obuhvaćenih predmeta, razred(e) sa kojima ćete se baviti, kratak opis projekta;*
- *odredi trajanje projekta iskazujući ga ukupnim fondom časova, na osnovu fonda časova predviđenih za realizaciju izabranih ishoda učenja iz svakog predmeta obuhvaćenog projektom, uključujući i vreme za ocenjivanje učenika u vezi sa tim rezultatima;*
- *aktivnosti koje podržavaju realizaciju projekta, timski i individualni rad i razvoj veština saradnje;*
- *aktivnosti koje pomažu učenicima da ostvare samostalnost i savladavanje učenja;*
- *kontinuirano i sažeto ocenjivanje učenika.*

Sedam koraka ka uspešnom NZP-u

Korak 1: Uključite svoje učenike od samog početka.

Korak 2: Podelite svoju temu na jasno definisane zadatke.

Korak 3: Pravilno planirajte, postavite ciljeve, definišite rezultate.

Korak 4: Podelite svoj razred u radne grupe sa jasno definisanim zadacima.

Korak 5: Kreirajte artefakt/proizvod kao ishod učenja.

Korak 6: Donesite zaključak.

Korak 7: Dokumentujte i predstavite javnosti.

Učenici Gimnazije „Xelal Hajda Toni“ u Orahovcu tokom aktivnosti na nastavnim projektima

Učenici Gimnazije „Hajdar Dushi“ u Đakovici tokom prezentacije projekata

Početna kontrolna lista prilikom planiranja nastavnog projekta

Kada planirate projekat popunjavanjem formulara u Aneksu 9, imate priliku da proverite da li je vaš nastavni projekat u redu tako što ćete napraviti poređenje prema sledećoj listi:

- Ideja projekta je jasna;
- Period trajanja projekta je opravdan/razumljiv;
- Projekat je upravljiv za nastavnike, učionicu i školu uopšte;
- Predloženi kursevi koji će biti uključeni, imaju priliku da doprinesu zajedničkom projektu;
- Tehnološki alati koji se planiraju koristiti u projektu su dostupni školi ili postoje resursi koji se mogu obezbediti;
- Vreme realizacije projekta je u skladu sa nastavnim periodima školske godine;
- Projekat se može koristiti za kontinuirano ocenjivanje učenika, kao i za ocenjivanje određenog perioda.

Obrazac za planiranje NZP-a

Ovaj priručnik vam pruža gotov obrazac za izradu projekta učenja i ako želite, možete izabrati ovaj obrazac (za preuzimanje formulara kliknite na ikonu Aneks 9):

Shtojca 9. Formulari i Planifikimit te MBP.

Fotografije sa sastanaka za planiranje sa nastavnicima u gimnazijama

Sastanak u gimnaziji „Hajdar Dushi“ u Đakovici

Sastanaka u gimnaziji „Gjon Buzuku“ u Prizrenu

PETO POGLAVLJE

PRIMERI PLANIRANJA I REALIZACIJE NASTAVNIH PROJEKATA

U pedagoškoj literaturi i školskoj praksi uključen je niz metoda rada za efektivnu nastavu i učenje, uključujući rad na grupnim projektima, koji omogućavaju međusobnu povezanost svih predmeta i oblasti, čime se povećava saradnja između nastavnika, kao i između samih učenika. Karakteristični grupni projekti imaju format organizovanja aktivnosti i identifikovanja uloga članova grupe, pa je za obezbeđivanje pripremnog i uspešnog pristupa neophodna saradnja nastavnika i pravilno planiranje, što treba da se uradi tokom izrade godišnjeg, dvomesečnog i nedeljnog plana.

Nakon intenzivnog procesa obuke nastavnika partnerskih škola programa „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“ - ASSET finansiranog od strane USAID-a, za „nastavu zasnovanu na projektima“, u periodu 2018-2021, većina nastavnog osoblja ovih škola bili su sertifikovani. Stoga se smatralo da su se stvorile okolnosti da se ova nastavna metoda redovno primenjuje u nastavnom procesu. Sa tim u vezi, ASSET je na početku drugog polugodišta školske 2020/21. godine pozvao 16 partnerskih škola da organizuju aktivnost pod nazivom „Projektna nedelja“. Očekivalo se da će ova aktivnost biti deo redovnog procesa učenja, kroz koji će se ostvariti ishodi učenja predviđeni nastavnim planom i programom, kroz saradnju nastavnika i učenika. Ovom procesu prethodilo je zajedničko planiranje nastavnika iz različitih oblasti učenja, planiranje individualnih i timskih zadataka učenika, uključujući istraživanja, analize, diskusije, zaključke i prezentacije. Neki od ovih projekata nastave i učenja su realizovani tokom procesa učenja, dok su drugi kao vannastavne aktivnosti. Od 16 partnerskih škola koje su pozvane da učestvuju u ovoj inicijativi, njih osam je pokazalo spremnost da planiraju i realizuju nastavne projekte u roku od dva meseca, koji su potom prezentovani tokom nedelje, koja je nazvana „projektna nedelja“. Proces su dobro koordinirali koordinatori kvaliteta u školama, u bliskoj saradnji sa rukovodiocima škola, a nastavno osoblje ga je podržavalo sa velikim entuzijazmom. Učenici su od samog početka ovog procesa bili uključeni u planiranje svog znanja i bili su veoma zadovoljni jer su dobili priliku da pokažu svoju kreativnost. To se videlo u nedelji prezentacija finalnih proizvoda njihovog rada na nastavnim projektima, koje smo sumirali u sledećoj tabeli, u aneksu „projektna nedelja“.

Učenici gimnazije „Gjon Buzuku“ u Prizrenu tokom projektne aktivnosti na temu pandemije

Program ASSET je u prvom periodu školske 2021/22. godine podsticao partnerske škole da za ovo vreme planiraju složenije projekte kao deo nastavnog procesa, uključujući i niz ishoda učenja koje bi realizovali zajedno sa kolegama iz drugih predmeta uključenih u projekat, u oblik integrisanog učenja. Kao rezultat toga, ovog puta svih 16 partnerskih škola/gimnazija programa ASSET realizovalo je ukupno 57 različitih nastavnih projekata sa odličnim uspehom.

Neki od odabranih projekata iz ovog perioda predstavljeni su u tabeli ispod (projekti 1-4: „Likovna kolonija“, „GphI talsk“, „Pandemija i učenje“ i „Školski elektronski časopis“). Prezentacije ovih projekata biće javno objavljene u svakoj školi na različite praznične dane, odnosno biće objavljene na sajtovima škola.

Ostali projekti predstavljeni u tabeli su neki od projekata koje su nastavnici realizovali tokom procesa obuke (Projekti 5 - 9: „Julije Cezar“, „Turističke atrakcije u opštini Lipljan“, „Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije„, „Novi kreatori“, „Uticaj pandemije na proces nastave i učenja“).
U dnu tabele su prikazani „Primeri realizacije projektne nedelje, tokom marta 2021. godine, u nekim od partnerskih škola ASSET programa“.
Tabela sadrži listu naziva projekata, predmeta / oblasti nastave koji su uključeni u projekte, razred i dokumente koji se mogu otvoriti klikom na njih (da biste videli svaki projekat posebno, možete kliknuti na objekat koji se nalazi u koloni dokumenti).

Tabela sa primerima projekata koje su realizovali nastavnici različitih škola

#	Naziv nastavnog projekta	Nastavne oblasti/predmeti koji su uključeni u projekat	Učenici razreda	Dokumenti
1	Umetnička kolonija	Likovna umetnost, albanski jezik, engleski jezik, IKT,	X	Kolonia Artistike.docx
2	GPhI talks - using internet services	IKT, Fizika, engleski jezik	XI	GPhI talks.docx
3	Pandemija i nastava	IKT, albanski jezik, engleski jezik	X	Pandemia dhe mësimnxënia.docx
4	Elektronski školski magazin	Likovna umetnost, IKT, fizika, hemija, fizičko vaspitanje, albanski jezik	X	Revista elektronike e shkollës.docx
5	Julije Cezar	Albanski jezik, engleski jezik muzička umetnost, likovna umetnost, život i delo	XII	Projekti 1.docx
6	Turističke atrakcije u opštini Lipljan	Geografija, Hemija, Biologija, Matematika, Istorija, Građansko vaspitanje, Život i rad, Fizičko vaspitanje, Muzika	XI	Projekti 2.docx
7	Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije	Engleski jezik, matematika, istorija, građansko vaspitanje, život i rad	XII	Projekti 3.docx
8	„Novi kreatori“, onlajn magazin	Albanski jezik, engleski jezik, psihologija, kultura i društvo, figurativna kultura, sportska kultura, život i rad	XI	Projekti 4.docx
9	Uticaj pandemije na proces nastave i učenja	Albanski jezik, engleski jezik, nemački jezik, kultura i društvo, matematika,	XII	Projekti 5.docx
10	Primeri realizacije projektne nedelje, tokom meseca marta 2021. godine, u nekoj od partnerskih škola ASSET programa			Java e projekteve.docx

BIBLIOGRAFIJA

1. Nastava zasnovana na projektima (Uputstva za fasilitatore), pripremio Program ASSET, oktobar, 2018
2. Meke veštine u školskom planu i programu, (Uputstva za fasilitatore), izradio Program ASSET, oktobar, 2020
3. Okvir nastavnog plana i programa preduniverzitetskog obrazovanja Republike Kosovo, 2016 https://masht.rks-gov.net/uploads/2017/03/korniza-kurrikulare__finale.pdf
4. https://curriculumandsociety.wordpress.com/multiple-approaches-to-curriculum/
5. Project-Based Learning. Presented by Terri Bialkin, Sandy Thompson & Paulette Salomon, March, 2011

DODACI:

Deskriptori i pokazatelji za „MEKE VEŠTINE“ - VEŠTINE ZA ŽIVOT I RAD -

Opšte informacije

Program podrške adolescentima nakon redovne nastave (ASSET), koji finansira USAID, identifikovao je set od deset mekih veština vezanih za život i zapošljavanje. Kroz paket sa takozvanim „mekim veštinama“ ili „životnim i radnim veštinama“ doprineće učenicima (i nastavnicima) srednjih škola (gimnazija) u razvoju šest glavnih kompetencija definisanih kosovskim nastavnim planom i programom. Tokom procesa obuke i izvođenja različitih aktivnosti sa učenicima tokom ili nakon redovne nastave, konkretno, pored razvoja *znanja/veština, veština i rutina* koje se očekuju za ovu starosnu grupu, nastavlja se i dalje razvijanje *stavova, vrednosti i ponašanja* neophodnih za zapošljavanje ili samo zapošljavanje učenika.

Meke veštine obrađene u ovom radu su:

1. Veštine kritičkog razmišljanja
2. Komunikacione veštine
3. Veštine rešavanja problema
4. Kreativnost
5. Emocionalna inteligencija
6. Svesnost
7. Istrajnost
8. Timski rad
9. Sposobnost prikupljanja informacija (istraživanja)
10. Preduzetničke veštine

OPIS VEŠTINA I NJIHOVI SPECIFIČNI POKAZATELJI

Ovaj odeljak razrađuje sve veštine navedene iznad, kroz deskriptivnu definiciju za svaku, praćenu listom od pet specifičnih pokazatelja koji pre svega pomažu u merenju njihovog postignuća.

1. VEŠTINA KRITIČKOG RAZMIŠLJANJA

Kritičko mišljenje je opisano kao sposobnost preispitivanja, testiranja postavljenih pretpostavki, prepoznavanja nesigurnosti, tumačenja, procene i suđenja. Kritičko mišljenje je proces refleksivnog i racionalnog mišljenja. Prema Enisu (1987), kritičko mišljenje predstavlja svaku veštinu potrebnu za prepoznavanje, analizu i argumentaciju, dok je prema Petressu (2004) kritičko mišljenje sposobnost da se nešto pažljivo razmotri, bilo da je u pitanju problem, skup podataka ili informacija. Kritičko mišljenje predstavlja mentalne procese, strategije i predstave koje ljudi koriste da rešavaju probleme, uče nove koncepte, procenjuju i donose odluke. Svaki kritički mislilac pažljivo koristi kognitivne veštine i strategije da bi doneo obrazložene sudove o kvalitetu onoga što je video, čuo ili pomislio (Splitter, 1991).

Specifični pokazatelji veštine kritičkog razmišljanja

1.1 Aktivno ispituje različita znanja i poglede/ideje

1.2 Analizira podatke sistematski i logično

1.3 Opravdava presude i donosi odluke na osnovu argumentacije

1.4 Razmišlja o nerazumevanju ili dezinformacijama

1.5 Predstavlja zaključke jasno i potpuno

2. VEŠTINA KOMUNIKACIJE

Komunikacija je izraz ideja i osećanja. To je aktivan proces prenošenja informacija sa jednog mesta, osobe ili grupe, na drugo. Komunikacija uključuje sposobnost razmene, kritike i predstavljanja informacija, kao i sposobnost korišćenja alata i tehnologija na refleksivan i interaktivan način. Efikasna komunikacija obuhvata sve aspekte jezika, vizuelizacije, sluha i kinestetičkih pokreta. Efikasni komunikatori efikasno izražavaju svoje ideje usmeno ili pismeno i generišu i obrađuju poruke na način koji im omogućava postizanje određenih ciljeva. Oni stavljaju akcenat na međuljudske veštine, ličnu odgovornost, društvenu i građansku odgovornost (Greenstein, 2012). Stoga su komunikacijske veštine kritične i predviđaju uspeh u karijeri i individualno blagostanje (Spitzberg, 2011).

Specifični pokazatelji komunikacijskih veština

2.1 Identifikuje i koristi strategije za upravljanje komunikacionim kontekstima

2.2 Sarađuje sa drugima i preuzima inicijativu da postavlja pitanja radi pojašnjenja

2.3 Čita smisleno (šta se podrazumeva pod rečju, tekstom, konceptom, grafikom ili radnjom) da bi jasno obradio i protumačio informacije

2.4 Koristi tehnologiju, vizuelna pomagala, govorni jezik i govor tela za efektivnu komunikaciju

2.5 Aktivno sluša i odgovara ljubazno, smireno i razborito na komentare drugih.

3. VEŠTINE REŠAVANJA PROBLEMA

Rešavanje problema je složen proces kognitivne obrade usmeren na transformaciju date situacije u datu situaciju kada ne postoji jasan metod rešenja (Mayer i Wittrock, 2012). To je stalan proces generisanja hipoteza, testiranja predviđanja i postizanja zadovoljavajućih rešenja. Proces rešavanja problema obuhvata brojne aktivnosti, kao što su: identifikovanje problema, njegovo razumevanje, analiza informacija, faktora i uzroka, rešavanje planiranja, sprovođenje plana rešenja i procena efektivnosti rešenja. U međuvremenu, veštine rešavanja problema pojedinca predstavljaju spremnost da se angažuje u problematičnim situacijama kako bi se postigao potencijal osobe kao konstruktivan i reflektujući građanin. (OECD, 2014). Ova veština se stalno razvija postavljanjem sebe u nove situacije koje zahtevaju rešenja i koje se mogu preneti u različite kontekste.

Specifični pokazatelji za veštine rešavanja problema

3.1 Analizira informacije, faktore ili uzroke problema

3.2 Planira korake rešenja i generiše alternativne intervencije

3.3 Implementira neophodne strategije i procenjuje efektivnost rešenja

3.4 Razmatra alternativna rešenja i razgovara o njima sa drugima

3.5 Prenosi znanja i veštine rešavanja problema u različitim kontekstima

4. VEŠTINA KREATIVNOSTI

Kreativnost je sposobnost da se stvari sagledaju drugačije i da se pronađu novi načini za rešavanje problema. Može se posmatrati kao proces i/ili proizvod, i generalno se smatra stvaranjem korisnih rešenja problema (Amabile, 1996). Kreativnost se smatra veštinom za „kreativno razmišljanje“ ili „kreativno rešavanje problema“ koju treba podsticati i razvijati u svim oblastima. Ova veština se često povezuje sa izgradnjom kapaciteta, osnaživanjem, rešavanjem problema, samoizražavanjem i (ličnim) razvojem pojedinaca. Svest, nezavisnost, inicijativa, ličnost, odgovornost, rešavanje problema, razumevanje i

razmišljanje su ne samo neophodni već i neophodni za kreativni rad (Heilmann & Korte, 2010).

Specifični pokazatelji kreativne veštine

4.1 Istražuje informacije i upoređuje ih iz različitih izvora kako bi stvorio nove i efektivne ideje

4.2 Koristi maštu i prati ideje za rešavanje problema i primenu znanja

4.3 Izaziva postojeće prakse, fleksibilan je, lako se prilagođava i dobro funkcioniše sa neizvesnostima

4.4 Generiše kreativne ideje koje imaju vrednost za sebe i druge

4.5 Ima spremnost da isproba nove stvari pokazujući disciplinu, upornost i otpornost.

5. VEŠTINE PRIKUPLJANJA INFORMACIJA (ISTRAŽIVAČKI)

Da bi bila efikasna u prikupljanju i analizi informacija, osoba mora biti u stanju da zna kada su informacije potrebne, da bude u stanju da ih pronađe, proceni i efikasno koristi (Cembell, 2004). Veštine prikupljanja informacija odnose se na sposobnost da se identifikuju izvori podataka, prikupljaju i analiziraju u cilju rešavanja različitih problema. Ove veštine omogućavaju pojedincu da bude u stanju da koristi tehnologiju kao alat za efikasno istraživanje i upravljanje informacijama. Za pojedinca je važno da ume da proceni kvalitet i značaj izvora informacija i da bude svestan njihove pouzdanosti.

Specifični pokazatelji za sposobnost prikupljanja informacija (istraživanja)

5.1 Identifikuje izvore podataka na osnovu tačnosti, validnosti, prikladnosti, relevantnosti i konteksta.

5.2 Koristi tehnologiju i druge informacione alate za prikupljanje i analizu informacija (podataka)

5.3 Razvija i poboljšava istraživačka pitanja kako bi se dobili bolji rezultati istraživanja

5.4 Pokazuje upornost da nastavi da traži informacije uprkos izazovima

5.5 Poštuje prava intelektualne svojine kreatora i proizvođača

6. VEŠTINA EMOCIONALNE INTELIGENCIJE

Emocionalna inteligencija uključuje sposobnost praćenja emocija sebe i drugih, razlikovanja između njih i korišćenja informacija za usmeravanje misli i postupaka osobe (Salovey & Mayer, 1990). Emocionalna inteligencija je sposobnost da opravda emocije i ojača razmišljanje. Uključuje sposobnost preciznog opažanja emocija, dobijanja i generisanja emocija, pomaganja razmišljanju, razumevanja znanja o emocijama i refleksivnog regulisanja emocija koje promovišu emocionalni i intelektualni rast (Mayer, Salovey i Caruso, 2004). Emocionalna inteligencija je sposobnost da se motivišete i da se i dalje nosite sa razočarenjima; da kontrolišete impuls i obuzdate zadovoljstvo; da reguliše stanje duha osobe; misliti, osećati i nadati se (Goleman, 1996).

Specifični pokazatelji veštine emocionalne inteligencije

6.1 Identifikuje i koristi emocije da usmerava svoje razmišljanje kao i rasuđivanje drugima

6.2 Razume emocije, upravlja njima i integriše ih kako bi olakšao razmišljanje i delovanje

6.3 Razume kako se osećanja/emocije mogu menjati i razvijati kako se događaji/situacije razvijaju

6.4 Motiviše i inspiriše druge kroz kontrolisane povratne informacije i smernice

6.5 Sluša i šalje jasne ubedljive i dobro podešene poruke kako bi podstakao sporazume

7. VEŠTINA SVESTI

Svest je stepen do kojeg je pojedinac orijentisan na postignuća, koliko je pažljiv, vredan, organizovan, planira, uporan, odgovoran i inkluzivan (Behling 1998). Svesnost je spektar konstrukata koji opisuju individualne razlike u težnji da budu samokontrolisani, odgovorni prema drugima, vredni, uredni i poštuju pravila (Roberts, Jackson, Fayard, Edmonds, & Meints, 2009). Svesnost predviđa najveće postignuće u srednjoj školi i na studijama i nezavisna je od kognitivnih sposobnosti (Noftle & Robins, 2007). Ova veština omogućava učenicima da imaju visok stepen autonomije, odnosno načina na koji samostalno rade.

Specifični pokazatelji veštine svesnosti

7.1 Pridržava se pravila i pažljivo pratite uputstva da biste završili zadatke

7.2 Tačno planira i izvršava zadatke

7.3 Odgovoran za svoj rad i postupke

7.4 Odgovoran je prema sebi i drugima

7.5 Primenjuje relevantne kriterijume da proceni uspeh završenog zadatka

8. VEŠTINA UPORNOSTI

Upornost se generalno može definisati kao traženje izabranog pravca delovanja, bez obzira na poteškoće i uticaje na životnu sredinu (Muehlfeld, Urbig, & Weitzel, 2017). Upornost je nastavak stremljenja i postizanja određenog cilja u potpunosti i pažljivo, uz prevazilaženje poteškoća, prepreka ili nepredviđene malodušnosti na tom putu, menjanje plana intervencije. Upornost se takođe može posmatrati kao relativno stabilan model odlučivanja i posvećenost napornom radu ka postizanju cilja. Učenici obično koriste svoja interesovanja i identitete da biraju aktivnosti i puteve kojima će se baviti. Oni kreiraju i procenjuju svoje napore ka sadašnjim i budućim ciljevima, koriste psihološke, društvene i materijalne resurse da povećaju svoj potencijal za uspeh i odmeravaju posledice svojih postupaka kako bi odredili kako da postupaju u budućnosti (Middleton, Tallman, Hatfield, & Davis 2015).

Specifični pokazatelji veštine istrajnosti

8.1 Traži rešenja i usmerava akcije ka postizanju određenog cilja

8.2 Odlučan je da postigne cilj uprkos preprekama i poteškoćama

8.3 Planira akcije za prevazilaženje izazova bez obeshrabrenja

8.4 Koristi različite modele i resurse za uspešno postizanje određenih ciljeva

8.5 Primenjuje strategije samo-ocenjivanja kako bi kontrolisao razmišljanje i akcije u cilju postizanja uspeha.

9. VEŠTINE ZA TIMSKI RAD

Timski rad se može definisati kao rad koji obavlja grupa ljudi ujedinjenih da bi izvršili određeni zadatak sa većom efikasnošću nego kada se zadatak kao takav obavlja bez saradnje. Svaki član tima radi deo zadatka i podvrgava se zahtevima situacije kako bi izvukao ličnu korist za sebe kroz saradnju sa drugima (Shagory, 1976). Član tima komunicira sa drugima, postiže doslednost, pruža podršku, pomaže i sarađuje (Robles 2012). Timski rad se pre svega može oceniti u dva različita aspekta: koliko dobro timovi rade kao celina i koliko dobro pojedinci rade u timu. Iako je prvo svakako važno, za školski kontekst je od interesa da se razvijaju individualne veštine učenika (Lingard, 2010) dok sarađuju.

Specifični pokazatelji veštine timskog rada

9.1 Aktivno učestvuje i doprinosi izvršavanju zadataka

9.2 Podržava stavove i ideje drugih i daje konstruktivne komentare

9.3 Motiviše tim i nudi ideje za postizanje boljih rezultata

9.4 Efikasno doprinosi i ceni njegov/njen doprinos u timu

9.5 Razvija individualne veštine dok radi sa drugima.

10. VEŠTINE PREDUZETNIŠTVA

Preduzetnička veština se može definisati kao sposobnost da se stvori nešto od nove vrednosti ulaganjem potrebnog vremena i truda, preuzimanjem i planiranjem finansijskih, psiholoških i društvenih rizika i primanjem nagrada koje proističu iz monetarnog, ličnog zadovoljstva kao i nezavisnosti (Hisrich & Peter, 2002). Preduzetnička veština je sposobnost pojedinca da iskoristi ideju i stvori preduzeće (malo ili veliko) ne samo za ličnu korist već i za društvenu i razvojnu korist (Olagunju, 2004). Formalne definicije karakterišu preduzetničke veštine kao sposobnost samopouzdanja, hrabrosti, istrajnosti, strasti, empatije, spremnosti da se prihvate stručni saveti, želje za trenutnim rezultatima, vizije i sposobnosti prihvatanja prilika (Salgado-banda, 2005). Preduzetničke stavove karakteriše preuzimanje inicijative, proaktivnost, samostalnost i inovativnost u ličnom i društvenom životu, kao i na poslu.

Specifični pokazatelji preduzetničke spretnosti/veština

10.1 Preuzima inicijativu za stvaranje preduzeća

10.2 Planira korišćenje resursa i upravlja rizicima

10.3 Insistira sa samopouzdanjem i hrabrošću da izvršite i realizuje zadatke

10.4 Promoviše ekonomske koristi i vrednosti svog rada drugima

10.5 Spreman je da prihvati nove mogućnosti

Literatura koja se koristi za definicije mekih veština

Ennis, R. H. (1987). A taxonomy of critical thinking dispositions and abilities. In J. B. Baron & J. Sternberg (Eds.), *Series of books in psychology. Teaching thinking skills: Theory and practice* (pp. 9-26). New York, NY, US: W H Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co.

Petress, K. (2004). Critical thinking: an extended definition. Education. 124 (3), 461-466.

Splitter, L. J. 1991. Critical thinking: what, why, when and how. *Educational Philosophy and Theory* 23 (1): 89-109.

Spitzberg, H. B. (2011) The Interactive Media Package for Assessment of Communication and Critical Thinking (IMPACCT©): Testing a Programmatic Online Communication Competence Assessment System, Communication Education, 60:2, 145-173.

Laura M. Greenstein (2012). Assessing 21st Century Skills: A Guide to Evaluating Mastery and Authentic Learning. Corëin. A Sage Publishing Company

OECD (2014) PISA 2012 Results: Creative Problem Solving Students' skills in tackling real-life problems (Volume V), PISA, OECD Publishing

R. E. Mayer, & M. C. Wittrock, (2006) Problem solving. In P. A. Alexander & P. H. Winne (Eds.), Handbook of educational psychology, 287-303. Mahwah, Lawrence Erlbaum, NJ. Amabile, T. M. (1996). Creativity in context. Boulder, CO: Westview Press Harper Collins Publishers.

Heilmann, G., & Korte, W. B. (2010). The Role of creativity and innovation in school curricula in the EU27: A Content analysis of curricula documents. Seville, Spain: European Commission, Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies.

Ambell, S. (2008). Defining information literacy in the 21st century.

C Salovey, P., & Mayer, J.D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9, 185-211.

Mayer, J., Salovey, P., & Caruso, D. (2004). Emotional Intelligence: Theory, Findings, and Implications. *Psychological Inquiry, 15*(3), 197-215.

Goleman, D. (1996) Emotional Intelligence: Why It Can Matter More than IQ, London, Bloomsbury.

Salovey, P., & Mayer, J.D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9, 185-211.

Mayer, J., Salovey, P., & Caruso, D. (2004). Emotional Intelligence: Theory, Findings, and Implications. *Psychological Inquiry, 15*(3), 197-215.

Goleman, D. (1996) Emotional Intelligence: Why It Can Matter More than IQ, London, Bloomsbury.

Behling, O. (1998). Employee Selection: Will Intelligence and Conscientiousness Do the Job? *The Academy of Management Executive (1993-2005),12*(1), 77-86.

Roberts, B. W., Jackson, J. J., Fayard, J. V., Edmonds, G., & Meints, J. (2009). Conscientiousness. In M. Leary & R. Hoyle (Eds.), Handbook of individual differences in social behavior (pp. 369 –381). New York, NY: Guilford Press.

Noftle, E. E., & Robins, R. W. (2007). Personality predictors of academic outcomes: big five correlates of GPA and SAT scores. *Journal of personality and social psychology*, *93*(1), 116.

Muehlfeld, K., Urbig, D., & Weitzel, U. (2017). Entrepreneurs' exploratory perseverance in learning settings. *Entrepreneurship Theory and Practice*, *41*(4), 533-565.
Middleton, J. A., Tallman, M. A., Hatfield, N., & Davis, O. (2015). Taking the severe out of perseverance: Strategies for building mathematical determination. *The Collected Papers. Chicago, IL: Spencer Foundation. Article Available Online [http://www. spencer. org/collected-papers-april-2015]*.

Shagory, G. (1976). Teaching Students Teamwork. *Improving College and University Teaching, 24*(3), 162-165.

Robles, M. M. (2012). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*, *75*(4), 453-465.

Lingard, R. W. (2010). Teaching and assessing teamwork skills in engineering and computer science. *Journal of Systemics, Cybernetics and Informatics*, *18*(1), 34-37.

Hisrich, Richard D. & Peters, Michael P., (2002). Entrepreneurship. Boston: McGrawHill/Irwin.

Olagunju, Y.A. (2004). Entrepreneurship Small Scale Business Enterprises Development in Nigeria. Ibadan University Press Plc.

Salgado-Banda, H, (2005). Entrepreneurship and Economic Growth; An Empirical Analysis.

Karcsics, E, & Szakács, F. (2010). Personality factors of entrepreneurial competitiveness. *Society and Economy, 32*(2), 277-295.

Rubrika za ocenjivanje: Uputstva za ocenjivanje sa ocenama:

Ovaj alat je zasnovan na administrativnom uputstvu za ocenjivanje učenika prema Okviru nastavnog plana i programa koji je prilagođen za ocenjivanje mekih veština.

Ocena 1 **(nedovoljno)** utvrđuje nedovoljan učinak u realizaciji meke spretnosti. Učenik nije dostigao zahtevani minimalni nivo u postizanju pokazatelja ponašanja i ne dostiže najniži nivo veštine (do 0-19%).
Ocena 2 **(dovoljno)** određuje dovoljne performanse u pokazivanju/demonstraciji mekih veština. Učenik je dostigao prihvatljiv minimum pokazatelja ponašanja i kroz podršku dostigao najniži kriterijum veštine (20-39%).
Ocena 3 (**dobar**) određuje dobar učinak u postizanju nežne spretnosti. Učenik je postigao prihvatljiv prosečan nivo pokazatelja ponašanja i dokazuje da je postigao većinu pokazatelja veština (40-59%).
Ocena 4 (**veoma dobar**) ukazuje na veoma dobar učinak u pokazivanju/demonstraciji meke spretnosti. Učenik je postigao zadovoljavajući nivo pokazatelja ponašanja i nedostaju mu samo neki od deskriptora veština (60-79%).
Ocena 5 (**odličan**) definiše odlične performanse u pokazivanju/demonstraciji mekih veština. Učenik je postigao pun nivo pokazatelja ponašanja i dokazuje da ima veštine (80-100%).

Određivanje pet pokazatelja za svaku veštinu olakšava identifikaciju nivoa ocene. Odeljak ispod se može koristiti za ovu svrhu. Navedeni primer je za kritičko razmišljanje, ali isti format se može prilagoditi svakoj veštini.

Jedan primer rubrike za ocenjivanje:

Veštine kritičkog razmišljanja				
Nivo ocena ...?				
1	2	3	4	5
Pokazuje bilo koje od sledećih ponašanja	Prikazuje 2 od sledećih ponašanja	Prikazuje 3 od sledećih ponašanja	Prikazuje 4 od sledećih ponašanja	Prikazuje sva sledeća ponašanja
Aktivno istražuje različita znanja i poglede/ideje				
Analizira podatke sistematski i logično				
Obrazlaže i donosi odluke na osnovu argumenata				
Razmišlja o nerazumevanju ili pogrešnim informacijama				
Izlaže zaključke jasno i potpuno				

Dokazi/evidencija prilikom ocenjivanja

Pošto je većina identifikovanih veština upravo veštine najvišeg nivoa, većina učenikovog testa za ocenjivanje biće preuzeta iz beleški nastavnika predstavljenih u odeljku 2 (2.1, 2.2, 2.3). Ove beleške će biti zasnovane na beleškama iz posmatranja u učionici; ocenjivanje pismenih zadataka; ocene proizvoda kao što su audio, video, kreacije.

ANEKS 9. RADNI LIST – PLANIRANJE NZP-a

<table>
<tr><th colspan="3">FORMULAR ZA PLANIRANJE NASTAVNOG PROJEKTA</th></tr>
<tr><td colspan="2">Naziv projekta: Umetnička kolonija
Gimnazija prirodnih nauka „Kuvendi i Arbërit“ – Uroševac</td><td>Trajanje projekta izraženo u časovima[1]:
Od 22. novembra do 22. decembra
Umetnost 4 nedelje x 1 čas = 4 časa
Engleski 3 nedelje x 2 = 6
IKT 3 nedelje x 2 = 6
Albanski jezik 3 nedelje x 3 = 9
Ukupno 25 časova</td></tr>
<tr><td>Predmeti/oblast[2] kao i adresirani RU[3]:
Primarni predmet/oblast 1: Likovna umetnost/umetnost
RU1: Razlikuje i koristi različite slikarske tehnike za realizaciju umetničkih dela;
RU1: Razlikuje pravila kompozicije i koristi ih za komponovanje umetničkih dela.

Primarni predmet/oblast 2: TIK/ Život i rad

RU2: Tumači ugrađene dizajne dajući objašnjenja za svaki slajd dizajniran za prezentaciju.
RU2: Pokazuje kako da uređujete podatke u slajdovima s obzirom na stil koji se koristi, njegovu veličinu i položaj teksta na određenom mestu.</td><td>Nastavnici:
1. Jetullah Sylejmani – Likovna umetnost
2. Dhurata Sahiti Engleski jezik
3. Albulena Ajvazi, TIK
4. Hysnije Mustafa Albanski jezik</td><td>Obuhvaćeni razredi[4]:

X/3</td></tr>
</table>

[1] Minimalni fond časova se izračunava dodavanjem rezervisanih časova za realizaciju svih RU obuhvaćenih ovim projektom.

[2] Predmet(i)/određena oblast učenja može biti nosilac ili imati koordinacionu ulogu u projektu, dok se ostali predmeti/oblasti mogu pozvati na interakciju u skladu sa prilagođavanjem RU na temu datog projekta.

[3] RU: napišite u skraćenom tekstu očekivanja učenja od adresiranog rezultata. Takođe, razmislite kako će taj rezultat biti ocenjen kod učenika. U slučajevima kada su u projektu spojena odeljenja različitih nivoa (npr. 10 i 11, ili 12), mora se posebno navesti koji je RU za koji razred.

[4] U normalnim okolnostima, ceo razred bi trebalo da bude uključen u projekat (naravno, oni su podeljeni u grupe prema planiranju projekta).

Ostali predmeti/oblasti koje treba uključiti i specifični rezultati učenja (RU) kojima se bavi ovaj projekat:

Predmet 3 Engleski / Jezici i komunikacija

RU3: Dalje razvija svoju kreativnost izradom usmenih i pismenih tekstova razumne dužine na teme društvenih interesa i interesa zajednice i prezentuje ih vršnjacima i nastavnicima i široj školskoj zajednici

RU3: Proizvodi medijske poruke za različite svrhe i različite vrste namenjene publike

RU3: piše tekstove različite dužine u vezi sa temama koje se obrađuju/proučavaju

Predmet 4 Albanski jezik / Jezici i komunikacija

RU 4: Koristi pravopis i interpunkciju za književne efekte.

RU4: Daje mišljenja o raznim idejama, tekstovima, autorima i temama.

RU4: Piše određene tekstove za određenu namenu i određenu javnost.

Rezime/objašnjenje integracije kursa i kombinacije ishoda učenja za ovaj projekat[5]:

U ovom projektu učenici će realizovati umetničke radove u višečasovnoj aktivnosti, gde će pored direktnog angažovanja predmeta umetnosti biti integrisani i drugi predmeti poput TIK, gde će realizovani radovi biti objavljeni u umetničkom katalogu. U realizaciji kataloga učenici treba da dizajniraju stranice koristeći različite kompjuterske programe za dizajn, a prezentacije će se vršiti u power pointu koji se prikazuje na TV ekranu u hodniku škole. Takođe u katalogu će biti upisan uvod i analiza radova, gde je reč o pisanju izraza po standardima pisanja na albanskom i engleskom jeziku..

Doprinos razvoju glavnih kompetencija NPK i mekim veštinama kojima se ovaj projekat bavi [6]

Glavne kompetencije		**Meke veštine**			
1. Kompetentnost komunikacije	☒	Kritičko razmišljanje	☒	Svest	☒
2. Kompetencija mišljenja	☒	Komunikacija	☒	Upornost	☒
3. Kompetencija za učenje	☒	Rešavanje problema	☒	Timski rad	☒

[5] Ovo rezonovanje/objašnjenje je zasnovano na analizi koja je urađena za RU na sastanku sa nastavničkim timom ovog nastavnog projekta

[6] Izaberite tako što ćete kliknuti na polje pored kompetencija koje se odnose na ovaj projekat (zatim vam se otvara prozor, a kod Default Value odaberete Checked, zatim kliknete OK)

4. Kompetencija za život, rad i životnu sredinu	☐	Kreativnost ☒	Istraživačke veštine ☒
5. Lična kompetencija	☒	Veštine preduzetništva ☒	Emocionalna inteligencija ☒
6. Građanska kompetencija	☐		

Sažeti opis projekta (uključiti ovde: Zadaci nastavnika i strategija rada učenika)	<u>Opis projekta (ključna pitanja, svrha, radnje koje treba preduzeti i koristi):</u> Likovna kolonija je aktivnost u kojoj učenici u roku od jednog ili više dana realizuju različite likovne radove. Na realizaciji umetničkih dela angažovani su učenici koji imaju veštine i talente u likovnoj umetnosti, dok su ostali učenici angažovani na realizaciji drugih poslova kao što su dizajniranje oglasa, plakata, kataloga, izložbe i objavljivanje kataloga na internetu i medijima. Deo učenika je angažovan na uređenju i pripremi izložbe radova realizovanih tokom kolonije. Cilj je podrška, motivacija i promocija mladih umetnika u njihovom umetničkom stvaralaštvu. U ovoj formi učenici će imati priliku da iskažu svoj talenat, da sarađuju u grupama i međusobno razmenjuju umetnička iskustva, da se međusobno upoznaju i druže, a publici i ljubiteljima umetnosti ponude kvalitetne umetničke radove. Nastavnici će biti angažovani da sarađuju i rade zajedno kao grupa na projektu pružajući pomoć i podršku u njihovim profesionalnim oblastima, u skladu sa zajedničkim odgovornostima: <u>Podela dužnosti nastavnika:</u> **Nastavnik likovne kulture će imati zadatak:** • Kontinuirano sarađivati sa nastavnicima i učenicima; • Identifikovati talentovane učenike koji imaju veštine u realizaciji umetničkih dela. • Obezbediti potreban materijal i alate za farbanje. • Obezbediti lokaciju i prostor sa odgovarajućim uslovima za farbanje. • Obezbediti adekvatan prostor za izlaganje radova. • Pratite rad učenika i budite fasilitatori pomažući učenicima po potrebi. **Predmetni nastavnik TIK će imati sledeće dužnosti:** • Kontinuirano sarađivati sa nastavnicima i učenicima; • Identifikovati učenike koji imaju veštine u korišćenju softvera za dizajn; • Obezbediti neophodnu opremu za dizajn plakata i kataloga izložbe kao što je laptop i adekvatne programe; • Obezbediti prostor sa odgovarajućim uslovima za rad; • Pratite rad učenika i budite fasilitativni pomažući učenicima po potrebi

	Nastavnik albanskog jezika imaće sledeće dužnosti: • Kontinuirana edukacija nastavnika i učenika; • Identifikovati učenike koji su legalno i bez grčkih slika veštine pisanja; • Uverite se da učenici imaju neophodne alate za pisanje kataloga. • Pratite rad učenika i budite fasilitator koji nudi pomoć učenicima ako je potrebno **Nastavnik engleskog jezika imaće sledeće dužnosti:** • Kontinuirano sarađivati sa nastavnicima i učenicima; • Identifikuju učenike koji pravilno i bez grešaka imaju veštine pisanja na engleskom jeziku; • Uverite se da su učenici opremljeni alatima potrebnim za pisanje kataloga. • Pratite rad učenika i budite fasilitativni pomažući učenicima po potrebi. <u>Strategija podele učenika u grupe:</u> Nastavnici će podeliti učenike u grupe tokom časova na osnovu zahteva učenika, potreba projekta i specifičnih veština učenika kao što su: I. Prva grupa su učenici koji će realizovati likovne radove; II. Druga grupa su učenici koji poseduju veštine izrade kataloga umetničke kolonije; III. Treća grupa su učenici koji pismeno vladaju albanskim jezikom bez greške i poseduju veštine izražavanja i analize umetničkih dela; IV. Četvrta grupa su učenici koji imaju veštine u prevođenju kataloške građe sa albanskog na engleski jezik.
Korišćenje kreativnog prostora/makerspace za stvaranje škole	<u>Specifični uređaji iz makerspace-a koji će se koristiti u ovom projektu:</u> Nije potrebno za ovaj projekat
Podsticajno pitanje[7]:	**Kako našu školu učiniti privlačnijom i umetničkom?**

[7] Koje je podsticajno pitanje koje se odnosi na suštinu onoga što će učenici naučiti tokom projekta? Pitanje mora biti jasno, otvoreno, izazovno i provokativno.

Detaljan scenario rada sa učenicima[8] (Projektni koraci, podela grupa, podela grupnih i individualnih zadataka, razmena informacija itd.)	**Detaljan scenario rada sa učenicima** **KORACI PROJEKTA** ***Formiranje grupa*** *Nastavnici uključeni u projekat identifikuju učenike koji će biti uključeni u projekat i dele ih u grupe prema veštinama koje poseduju, gde se nalaze:* ***GRUPA UMETNIKA*** • *Melika Jahiri* • *Eulina Bakija* • *Stina Goga* • *Mirlinda Kamberi* • *Jetmira Berisha* • *Eulon Lalinovci* • *Omar Ajeti* ***GRUPA DIZAJNERA*** • *Vlerton Bytyçi* • *Aid Berisha* • *Blendi Çerkini* • *Blerona Osmani* • *Edion Hashani* • *Edon Gashi* • *Jon Elezi* • *Leonita Aliu* ***GRUPA ZA ALBANSKI JEZIK*** • *Rinor Qykovci* • *Erda Leka* • *Erjon Ademi* • *Erjona Ademi* • *Eroll Nuredini* • *Erona Aliu* • *Euron Limani* • *Linor Mehmeti* ***GRUPA ZA ENGLESKI JEZIK*** • *Molos Emini* • *Rinesa Hyseni* • *Sara Rysha* • *Arbi Murseli* • *Bleand Sadriu* • *Elda Kçiku*

[8] Prilikom rada po različitim scenarijima sa odeljenjima podeljenim u grupe zbog pandemije, projekat učenja je planiran tako da se rad učenika u okviru projekta podeli na te grupe, vodeći računa o individualnoj podeli rada i da učenici redovno razmenjuju i među sobom diskutuju o nalazima svog rada. Ali ako je broj učenika u odeljenju premali, nastavnici mogu da kombinuju više paralela u jedan projekat, uvek imajući u vidu podelu individualnog i grupnog rada.

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">

- *Elmi Tahiri*
- *Liza Hajrullahu*

Razdvajanje grupnih i individualnih zadataka
Nastavnici zajedno sa grupama učenika definišu zadatke i odgovornosti svake grupe precizirajući odgovornosti pojedinaca unutar grupe.

Grupa umetnika su učenici koji će realizovati umetničke radove;
Grupu dizajnera čine učenici koji poseduju veštine izrade kataloga umetničke kolonije;
Grupa za albanski jezik su učenici koji pismeno vladaju albanskim jezikom bez greške i poseduju veštine izražavanja i analize umetničkih dela;
Grupa engleskog jezika su učenici koji imaju veštine u prevođenju kataloškog materijala sa albanskog na engleski.

Razmena informacija
Svaka grupa šalje materijal drugoj grupi da nastavi da obrađuje materijal kao npr. Grupa umetnika nakon realizacije umetničkih radova fotografiše radove i šalje ih drugim grupama. Grupa dizajnera odlučuje o dizajnu korica i kataloga, gde slike postavlja u katalog sa podacima umetnika, kao što su ime, prezime, naziv rada, tehnika, godina itd. Grupa za albanski jezik analizira radove u umetničkom i estetskom aspektu pisanjem članka o izložbi i pojedinačnim radovima, a zatim ove materijale šalje dizajnerskoj grupi i grupi za engleski jezik na dalju obradu. Grupa za engleski jezik prevodi sve pisane materijale sa albanskog na engleski i šalje ih dizajnerskoj grupi. Dizajnerska grupa u katalogu sažima materijale svih grupa, pri čemu se nakon dizajniranja kataloga brine i o onlajn objavljivanju kataloga za širu javnost.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Produkti:</td><td>Individualni:

- Realizacija umetničkih radova;
- Analiza i obrada materijala;
- Dizajn kataloga;
- Objavljivanje kataloga;</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se vrednuju:
I. Kompetentnost komunikacije i izražavanja
II. Kompetentnost razmišljanja
III. Kompetencija za učenje</td></tr>
<tr><td>Timski:

- Realizacija kolektivne egzoze
- Izrada postera i kataloga</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se vrednuju:
IV. Kompetencije za život, rad i životnu sredinu
VI. Građanska kompetencija</td></tr>
<tr><td>Publikacija proizvoda[9]
(objasniti kako će proizvodi biti objavljeni)</td><td colspan="2">Konačne rezultate rada učenika ili proizvode koje je PBP postigao, grupa učenika prezentera će predstaviti publici (nastavnicima, učenicima, umetnicima, vajarima i ostalim građanima).
Postignuti proizvodi ili rezultati biće javno objavljeni kroz različite oblike prezentacija ili publikacija kao što su:</td></tr>
</table>

[9] Učenici mogu da biraju da li će praviti prezentacije u razredu, izložbe, publikacije na veb-sajtu itd.

	Prezentacija sa slajdovima u školi, galerija, publikacija na internetu, društvenim mrežama, časopisima, TV-u, debatama itd.
Potrebni materijali i drugi resursi	Ljudi na terenu, prostori/mesta: Učenici, Građani, Javni Prostori, Javne I Umetničke Institucije
	Oprema: Računar, Projektor, Štampač, Internet
	Materijali: Tkanine, Boje, Četke, Palete, Štafelaji, Olovke Itd.
	Resursi u zajednici: Umetnici, Nastavnici

Reflektivne metode / ocenjivanje[10] (Kako će nastavnici koristiti strategije ocenjivanja za učenje?[11]; Kako će se učenici reflektovati tokom projekta? Kako će se ovo odnositi na proces ocenjivanja uopšte?)	Vođenje dnevničkih zapisa	☒	Fokus grupe	☐
	Reflektivna diskusija sa celim razredom	☒	Tenk diskusije:	☐
	Anketa / kviz itd.	☐	Ocenjivanje pomoću instrumenata mekih veština	☐

Ostale napomene o strategijama ocenjivanja:

KRITERIJUMI ZA OCENJIVANJE		DA	NE
Istraživanje i prikupljanje materijala:	Učenici su istražili i obezbedili dovoljno materijala da se bave temom – Korišćenje resursa		
Izbor materijala:	Učenici su u projekat uključili najvažnija i suštinska pitanja teme		
Strukturna organizacija teme:	Učenik je napravio hronološku i logičku organizaciju tema teme		
Prezentacija:			
	Učenici tokom izlaganja svedoče da su razumeli temu koju iznosi, pri čemu on svojim jezikom i rečnikom pravi logičku razradu i ne čita temu.		
Upotreba grafičkog i ilustrativnog materijala:	Učenici koriste dovoljno ilustracija, grafikona, slika i fotografija umetničkih dela.		

[10] Pozivajući se na AU 08-2016, tačke 3.4 i 3.5 za ocenjivanje, rad sa ovim projektom učenja treba koristiti i za ocenjivanje za učenje (formativno) i zbirno ocenjivanje (sumativno) datog nastavnog perioda (I, II ili III) .

[11] Molimo pogledajte strategije ocjenjivanja iz radnog materijala predmeta „Ocenjivanje za učenje“

Koji je bio nivo razvoja veština	Na slabom nivou	Na dovoljnom nivou	Na srednjem nivou	Na veoma dobrom nivou	Na visokom nivou
Pisanje					
Usmeno izražavanje					
Kreativno razmišljanje					
Rešavanje problema					
Kritičko razmišljanje					

Tokom svih faza projekta učenici kontinuirano promišljaju svoje postupke kao samo-ocenjivanje kako bi analizirali dostignuća i izazove koje treba prevazići. Kao rezultat, učenici istražuju, pronalaze i predlažu različite alternative za prevazilaženje izazova uključivanjem u proces dalje implementacije projekta. Kako možemo izvršiti neophodne izmene i modifikacije projekta?
Refleksija je metod organizacije, praćenja i ocenjivanje TIK koji nudi mogućnost transformacije ne samo individualnog iskustva, već i modela i odnosa unutar grupa, organizacija i sistema.

Pitanja	**Potpuno se slažem**	**Slažem se**	**Delimično se slažem**	**Malo se slažem**	**Nikako se ne slažem**
Ja sam važan deo grupe koji doprinosi					
Poznajem i razumem zadatke koje daje nastavnik					
Obavio sam sve potrebne zadatke					
Mogu usmeno predstaviti svoj rad i rad svoje grupe					
Prema drugim članovima grupe se odnosim sa poštovanjem i pomažem im kada im je potrebno					

Nivo prezentacije	**Da**	**Prihvatljivo**	**Ne**
Pravilan uvod			
Jasan izraz			
Odgovarajući sadržaj			
Organizovana struktura			
Pravilna prezentacija koordinacije i vizuelna pomoć			
Pravilna prezentacija / povezanost sa publikom			

ANEKS 9. RADNI PLAN – PLANIRANJE NZP-a

<table>
<tr><th colspan="3">FORMULAR ZA PLANIRANJE NASTAVNOG PROJEKTA</th></tr>
<tr><td colspan="2">Naziv projekta: Korišćenje internet usluga
GPhI talks - using internet services

(Gymnazium Physics Ideas - talks)

Prirodno-naučna gimnazija „Kuvendi i Arbërit“ Uroševac</td><td>Trajanje projekta izraženo u satima[12]:

Projekat će početi 22.11.2021 i trajaće dve nedelje

4 časa TIK-a

4 časa Fizike

2 časa engleskog (jedna nedelja)

Ukupno 10 časova za projekat</td></tr>
<tr><td>Subjekt(i)/Polje[13] nosioca i adresa RM[14]:

Primarni predmet/oblast 1: TIK/ Život i rad

1.1. Analizira neke od prednosti korišćenja IKT za projekte i istraživački rad.</td><td>Nastavnici:

1. Edona Krasniqi, TIK</td><td>Razredi[15] koji su obuhvaćeni:

XI / 5</td></tr>
</table>

[12] Minimalni fond sati se izračunava dodavanjem posvećenih sati za realizaciju svih RU obuhvaćenih ovim projektom.
[13] Predmet(i)/Određena oblast studija može biti nosilac ili imati koordinirajuću ulogu u projektu, dok se ostali predmeti/oblasti mogu pozvati na interakciju u skladu sa prilagođavanjem RU u temi datog projekta.
[14] RU: napišite u skraćenom tekstu očekivanja učenja od adresiranog rezultata. Takođe, razmislite kako će taj rezultat biti ocenjen kod učenika. U slučajevima kada su u projektu spojena odeljenja različitih nivoa (npr. 10 i 11, ili 12), mora se posebno navesti koji je RU koji razred.
[15] U normalnim okolnostima, ceo razred bi trebalo da bude uključen u projekat (naravno da su podeljeni u grupe prema planiranju projekta).

1.2. Pokazuje agilnost u korišćenju aplikacija i veb usluga. 1.3. Koristi multimediju za dobijanje informacija o realizaciji različitih zadataka i projekata. 1.4. Analizira razlike između individualnog i grupnog rada, odnosno pronalazi razlike i sličnosti projektnog rada. Rezultati u nastavnim temama ● Ukazuje na mogućnosti obrade informacija sa Interneta s obzirom na njihov značaj. ● Pokazuje veštine korišćenja Internet usluga. ● Ton istražuje različite teme putem pretraživača na Internetu, kao i ukazuje na mogućnosti koje nudi pretraživač. ● Pokazuje popunjavanje elektronskih obrazaca pružanjem informacija o njihovoj važnosti za svako polje obrasca. Primarni predmet/oblast 2: Fizika / Prirodne nauke RU2: Koristi informacionu i komunikacionu tehnologiju kao sredstvo za obezbeđivanje i prenošenje informacija; RU2: Pokazuje sposobnost manevrisanja u korišćenju alata, opreme i informacione i komunikacione tehnologije za dobijanje informacija tokom istraživanja i za izvođenje različitih projekata.	2. Burbuqe Bega, Fizika 3. Adnan Vishi, Engleski jezik	

Ostali predmeti/oblasti koje treba uključiti i specifični ishodi učenja (specifični ishodi učenja) kojima se bavi ovaj projekat:

Predmet 3: Engleski / Jezici i komunikacija

RU 3: Koristi većinu kompjuterskih programa i onlajn sajtova za izradu i lekturu svog rada i specifične IT alate za prezentacije, kao i onlajn izvore za postavljanje i širenje njihovog rada uzimajući u obzir pitanja privatnosti i bezbednosti.

RU 3: Izrađuje svoje pisanje koristeći kompjuterske programe, kao što su provera pravopisa za tačnost, onlajn rečnici, liste rečnika, kao i specifične IT alatke za prezentaciju njihovog rada;

Rezime/objašnjenje integracije kursa i kombinacije ishoda učenja za ovaj projekat[16]:

Ideja je da učenici realizuju projekte i istraživanja iz fizike koristeći TIK google alate i druge sadržaje koje pružaju TIK servisi. Takođe, proračuni, vrednosti i matematički brojevi mogu se dobiti korišćenjem TIK-a i povezujući ih i sa poljem jezika i komunikacije prilikom predstavljanja svojih projekata.

Doprinos razvoju glavnih kompetencija NPK i mekim veštinama kojima se ovaj projekat bavi[17]

Glavne nadležnosti NPK-a		**Meke veštine**			
1. Kompetentnost komunikacije	☒	Kritičko razmišljanje	☒	Svest	☐
2. Kompetencija mišljenja	☒	Komunikacija	☒	Upornost	☐
3. Kompetencija za učenje	☒	Rešavanje problema	☒	Timski rad	☒
4. Kompetencija za život, rad i životnu sredinu	☒	Kreativnost	☒	Istraživačke veštine	☒
5. Lična kompetencija	☒	Veštine	☐		☐

[16] Ovo rezonovanje/objašnjenje je zasnovano na analizi koja je urađena u Republici Makedoniji na sastanku sa nastavničkim timom ovog nastavnog projekta

[17] Izaberite tako što ćete kliknuti na polje pored kompetencija koje se odnose na ovaj projekat (zatim u prozoru koji se otvori, u Default Value izaberi Checked, pa OK)

6. Građanska kompetencija	☒		Emocionalna inteligencija

Sažeti opis projekta

(uključiti ovde:

Zadaci nastavnika i strategija rada učenika)

Opis projekta (ključna pitanja, svrha, radnje koje treba preduzeti i koristi):

Svrha – Primena TIK u učenju

Tehnologija može poboljšati iskustvo učenja otkrivanja informacija na nove i kreativne načine, stoga će kroz ovaj projekat imati za cilj sticanje znanja iz nauke koristeći tehnologiju, a konkretno projekat treba da se realizuje korišćenjem Google servisa (elektronska komunikacija, obrasci, slajdovi, tabele, reči, itd).

Prednosti TIK kursa:

- Proširenje znanja za savremeno doba
  - Korišćenje Interneta uopšte.
- Povećane mogućnosti za obradu informacija
  - Sposobnost obrade i interpretacije informacija
- Čini TIK znanje kompetentnim
  - Koristite aplikacije.
  - Povećava razvoj rada na kompjuteru.
  - Koristite pretraživače za obrazovne procese.
- Osposobljeni za život i rad.
  - Planirajte različite projekte koristeći TIK.
- Povećati svoje doživotno učenje i komunikacijske veštine.

Prednosti predmeta Fizike:

- Suštinska kombinacija teorijskog i praktičnog materijala

Podela dužnosti nastavnika:

	TIK Srednjoškolci u 11. razredu uče o internet uslugama i na osnovu ovog nastavnog plana i programa upućuju da koriste usluge Google platforme u različitim fazama projekta. ● U saradnji sa nastavnicima i učenicima grupiše učenike u grupe ● Vodi i pomaže grupama u identifikaciji najprikladnijeg alata ● Poučava učenike kako da koriste alate ● Prati rad učenika kontinuirano do završetka projekta **Fizika** ● U saradnji sa nastavnicima i učenicima iu zavisnosti od ideja i tema koje se razvijaju u učionici, grupišu se učenici u različite grupe za raznovrsne ideje. ● Predstavlja šest tema za koje će grupe imati priliku da odaberu jednu od tema. ● Prati se rad učenika kontinuirano do završetka projekta. **<u>Engleski jezik</u>** U ovom projektu učenici će moći da se suoče sa različitim terminima iu ovim slučajevima biće moguće primeniti engleski jezik u određene svrhe. ● Pomaže učenici u prevođenju i prilagođavanju određenih termina ● Prati rad učenika kontinuirano do završetka projekta **<u>Strategija podele učenika u grupe</u>:** Učenici u grupi će moći da povežu svoja lična znanja i veštine sa potrebama projekta. Učenici će biti podeljeni u grupe tako da svaki član može da doprinese projektu s obzirom na svoje tehničke veštine, komunikacijske veštine, prezentaciju, istraživanje itd. Gr. 1 – Organizovanje veb stranica 1. Erin Kupina 2. Alketa Morina

	3. Agnesa Hysenaj 4. Aulon Sadiku 5. Andi Berisha Gr. 2 – Istraživanje materijala na Youtube-u 1. Edonis Shabani 2. Erblina Ismaili 3. Nuhi Brahimi 4. Rineta Limani 5. Rinesa Sadiku Gr. 3 – Eksperimentisanje u Makerspace-u 1. Drin Bajraktari 2. Myberae Krasniqi 3. Eliona Maksuti 4. Arbion Mehmeti 5. Edmond Tahiri Gr. 4 – Pisanje bloga 1. Jon Qamili 2. Dea Misini 3. Laura Sherifi 4. Viola Mustafa 5. Earta Kamberi Gr. 5 – Eksperimentisanje u Makerspace-u 2 1. Mirlinda Kurtaj 2. Sarbenita Avdyli 3. Erona Jashari 4. Anila Sahiti 5. Getuar Hashani Gr. 6 – Priprema kvizova 1. Ylli Musa 2. Agon Rexhepi 3. Yllka Osmani 4. Erlind Nuredini 5. Diellza Mahalla

Korišćenje kreativnog prostora/Makerspace za stvaranje škole	<u>Specifični uređaji iz makerspace-a koji će se koristiti u ovom projektu</u>: Računari i softverski programi, internet, ostalo prema zahtevima u projektu.
Dodatno pitanje[18]:	**Kako nam korišćenje Google usluga pomaže da poboljšamo proces učenja?**
Detaljan scenario rada sa učenicima[19] (Projektni koraci, podela grupa, podela grupnih i individualnih zadataka, razmena informacija itd.)	**Detaljan scenario rada sa učenicima** <u>Prezentacija projekta na času</u> Nastavnici predstavljaju projekat na času: ● Ciljevi ● Kriterijumi ● Alati <u>Grupisanje učenika</u> Nastavnici se staraju da grupe budu iste u svim predmetima uključenim u projekat na osnovu sledećih uslova: ● Logička analiza konkretne realizacije projekta ● Izbor potrebnog materijala, saradnja sa direktorom škole i sekretarom oko materijala ● Tehnička realizacija prezentacije

[18] Koje je pokretačko pitanje koje se odnosi na suštinu onoga što će učenici naučiti tokom projekta? Pitanje mora biti jasno, otvoreno, izazovno i provokativno.

[19] Prilikom rada po različitim scenarijima sa odeljenjima podeljenim u grupe zbog pandemije, projekat učenja je planiran tako da se rad učenika u okviru projekta podeli na te grupe, vodeći računa o individualnoj podeli rada i da učenici redovno razmenjuju i međusobno razgovaraju o nalazima svog rada. Ali ako je broj učenika u odeljenju premali, nastavnici mogu da kombinuju više paralela u jedan projekat, uvek imajući u vidu podelu individualnog i grupnog rada..

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">

Testiranje prezentacije, ispravljanje eventualnih grešaka i finalna prezentacija
U svakoj grupi učenika predviđeno je da bude koordinator iz reda učenika. Vršiće kontinuirane procene za ispunjenje ili neizvršavanje obaveza koje mu nastavnik odredi.

<u>Ocenjivanje</u>

Aktivnosti u okviru projekta
Istraživanje;
Saradnja;
Doprinos debatama;

</td></tr>
<tr><td>Projekti:</td><td>Individualni:

Svaki učenik će biti deo planiranja i realizacije finalnog proizvoda koji će biti multimedijalna prezentacija.

- Blog
- Poster
- Veb
- Video</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se vrednuju:

I. Kompetentnost komunikacije i izražavanja – Efikasan komunikator

I.1 Konstruktivno (na maternjem i/ili stranom jeziku) diskutuje sa vršnjacima i odraslima o temama od interesa za učenje, društveni ili svakodnevni život, postavlja pitanja, odgovara i ističe ključne informacije.

I.5 Daje i prima informacije na konstruktivan i kreativan način za podatke prikupljene za određenu temu u tekstualnom, numeričkom, verbalnom, elektronskom obliku ili u bilo kom drugom obliku izražavanja.

I.8 Uvodi umetnički, humanitarni, eksperimentalni projekat, itd.) iz različitih oblasti učenja, dizajniranih pojedinačno i u grupama za određenu temu, efektivno koristeći informacione tehnologije i druge tehnologije.

I.9 Efikasno koristiti TIK u komunikaciji i interakciji sa drugima u svakodnevnom životu, uključujući učenje novih informacija i ispunjavanje domaćih zadataka.</td></tr>
</table>

		II. Kompetentnost razmišljanja – **Kreativni mislilac** II.1 Uvodi način prikupljanja, odabira i klasifikovanja informacija za različite oblasti učenja ili za određenu temu, daje argumente za aktuelna dešavanja u vezi sa relevantnom temom (npr. tema iz nauke, kulture, umetnosti, sporta, zdravlja, društva, životna sredina itd.). II.2 Upoređuje najmanje tri različita izvora informacija za obradu iste teme, argumentuje tačnost, okolnosti, nalazi sličnosti i razlike, na osnovu prethodno definisanih kriterijuma, predstavlja glavne nalaze drugima u različitim oblicima ekspresivnim, korišćenjem informacionih tehnologija. II.7 Uspešno predstavlja rezultate rada eksperimentalnog zadatka na određenu temu iz oblasti učenja (npr. nauke, tehnologije, itd.) sprovedenog u laboratoriji ili u školskoj radionici ili na drugom mestu, korišćenjem informacione tehnologije, daje argumente koji povezuju rezultate eksperimentalnog rada sa teorijskim smernicama. **III.** Kompetencija za učenje – **Uspešan učenik** III.7 Traži i pravilno koristi savete i informacije za prevazilaženje poteškoća u učenju u određenoj oblasti i zatim predstavlja postignute rezultate. III.8 Pred drugima iznosi lične ideje o načinu razvoja određene delatnosti dajući argumentovana mišljenja o očekivanim rezultatima (u vidu skica, grafika, crteža, pisanja, umetničkog dela itd.). III.9 Samostalno koristi uputstva data u bilo kom izvoru informacija da izvrši radnju, aktivnost, zadatak ili da reši problem koji to zahteva, ocenjuje učinak i postignuti rezultat

		pozivajući se na početne ciljeve (na primer izvori informacija u knjigama, časopisima, enciklopedijama, internetu, mapi, grafici, skici, muzičkoj partituri, scenariju itd.). **VI**. Građanska kompetencija – **Odgovoran građanin** VI.9 Opisuje (usmeno ili pismeno) mogućnost odgovornog korišćenja interneta i informacija za određene teme i argumentuje neophodnost poštenog korišćenja.
	Ekipni: Konačni proizvod biće digitalni portfolio nastavnih jedinica iz predmeta Fizike. ● Multimedijalna realizacija ● Suštinska kombinacija teorijskog i praktičnog materijala	Sadržaj i određene kompetencije koje treba vrednovati: **IV.** Kompetencija za život, rad i životnu sredinu – **Produktivni saradnik** IV.4 Pokazuje organizacione veštine za timski rad u situacijama kada se od njih zahteva da doprinesu kao tim u obavljanju specifičnih zadataka učenja, ili u sprovođenju bilo kakvog istraživanja koje doprinosi životu, radu i okruženju (npr. organizacija rada) tim za istraživanje uzroka koji narušavaju biodiverzitet biljaka i životinja, za davanje predloga za njihovu zaštitu i prezentaciju drugima i sl.). IV.6 Razvija projekat (individualno ili grupno) za organizaciju obrazovne aktivnosti unutar ili van škole, u kojem identifikuje i procenjuje neophodne ljudske i materijalne resurse koji omogućavaju postizanje određenih ciljeva..
Publikacija produkata[20] (objasniti kako će proizvodi biti objavljeni)	Svi proizvodi će biti objavljeni na školskoj platformi mesim.online kako bi se potom mogli komentarisati putem foruma u okviru platforme. Neki od proizvoda mogu biti objavljeni u drugim školskim resursima kao što su školske društvene mreže i različiti klubovi koji rade u okviru škole.	

[20] Učenici mogu da biraju da li će praviti prezentacije u razredu, izložbe, publikacije na veb-sajtu itd.

Potrebni materijali i drugi resursi	Ljudi na terenu, prostori/mesta: Učenici, nastavnici, prostor za stvaranje			
	Uređaji: PC i Internet veza, razni senzori; džepna laboratorija; TV, laptop itd.			
	Materijali: knjiga KSI razreda; materijal sa interneta;			
	Resursi u zajednici: Nastavnici i učenici			
Reflektivne metode / ocenjivanje[21] (Kako će nastavnici koristiti strategije ocenjivanja za učenje?[22]; Kako će se učenici reflektovati tokom projekta? Kako će se ovo odnositi na proces ocenjivanja uopšte?)	Vođenje zapisa u dnevniku	☒	Fokus grupe	☐
	Reflektivna diskusija sa celim razredom	☐	Tenk diskusije:	☐
	Anketa / kviz itd.	☒	Ocenjivanje pomoću instrumenata mekih veština	☐

Ostale napomene o strategijama ocenjivanja:

Kroz Gibsov model učenik će imati priliku da razmišljaju na kraju projekta.

Koliki je bio nivo angažovanja učenika	**Nezainteresovan**	**Delimično uključen**	**Umereno zainteresovan**	**U većini slučajeva**
Aktivnost				
Istraživanje				
Saradnja				

[21] Pozivajući se na AU 08-2016, tačke 3.4 i 3.5 za ocenjivanje, rad sa ovim projektom učenja treba koristiti i za ocenjivanje za učenje (formativno) i zbirno ocenjivanje (sumativno) datog nastavnog perioda (I, II ili III).

[22] Molimo pogledajte strategije ocenjivanja iz materijala za rad na predmetu „Ocena za učenje"

Debata						

Samo-ocenjivanje

Pitanja	**Potpuno se slažem**	**Slažem se**	**Delimično se slažem**	**Malo se slažem**	**Nikako se ne slažem**
Ja sam važan deo grupe koji doprinosi					
Poznajem i razumem zadatke koje daje nastavnik					
Obavio sam sve potrebne zadatke					
Mogu usmeno predstaviti svoj rad i rad svoje grupe					
Prema drugim članovima grupe se odnosim sa poštovanjem i pomažem im kada im je potrebno					

Prezentacije

	Da	**Prihvatljivo**	**Ne**
Pravila uvod			
Jasno izražavanje			
Pravilan sadržaj			
Organizovana struktura			
Pravilna prezentacija koordinacije i vizuelna pomoć			
Pravilna prezentacija / povezanost sa publikom			

ANEKS 9. RADNI LIST – PLANIRANJE NZP-a

<table>
<tr><td colspan="3">FORMULAR ZA PLANIRANJE NASTAVNOG PROJEKTA</td></tr>
<tr><td colspan="2">Gimnazija „Kuvendi i Arbërit“ Uroševac
Smer: Prirodne nauke
Naziv projekta:
Pandemija i nastava (dokumentarni video)</td><td>Trajanje projekta izraženo u časovima[23]:
Projekat počinje 22. novembra, a završava se 17. decembra
engleski 4 nedelje x 2 časa = 8 časova,
IKT 4 nedelje x 2 časa = 8 časova,
Albanski jezik 4 nedelje x 3 časa = 12 časova
8 + 8 + 12 = 28 časova</td></tr>
<tr><td>Predmet (i) / oblast[24] i adresirani RU:[25]
Primarni predmet/oblast 1: Engleski jezik/jezici i komunikacija

RU1: Piše i organizuje i prezentuje određene teme kroz različite medije.

RU2: Razume suštinu vesti, intervjua, saopštenja i spreman je da odgovori usmeno ili pismeno.

RU3: Razgovara o njihovim ličnim životima u poređenju sa drugima.

Primarni predmet/oblast 2: TIK /Život i rad

RU2: Koristi multimediju za dobijanje informacija o realizaciji različitih zadataka i projekata.</td><td>Burbuqe Bucaliu (engleski jezik)
Dardan Aliu (TIK)
Azbije Neziri (albanski jezik)</td><td>Obuhvaćeni razredi:[26]

X/12</td></tr>
</table>

[23] Minimalni fond časova se izračunava dodavanjem rezervisanih časova za realizaciju svih RU obuhvaćenih ovim projektom.

[24] Predmet(i)/određena oblast učenja može biti nosilac ili imati koordinacionu ulogu u projektu, dok se ostali predmeti/oblasti mogu pozvati na interakciju u skladu sa prilagođavanjem RU na temu datog projekta.

[25] RU: napišite u skraćenom tekstu očekivanja učenja od adresiranog rezultata. Takođe, razmislite kako će taj rezultat biti ocenjen kod učenika. U slučajevima kada su u projektu spojena odeljenja različitih nivoa (npr. 10 i 11, ili 12), mora se posebno navesti koji je RU za koji razred.

[26] U normalnim okolnostima, ceo razred bi trebalo da bude uključen u projekat (naravno, oni su podeljeni u grupe prema planiranju projekta).

RU2: Koristi lično znanje i iskustvo za individualno i grupno osmišljavanje i realizaciju projektnog rada u školi. Predmet 3: Albanski jezik/Jezici i komunikacija RU3: Koristi znake interpunkcije / pravopis za književne efekte. RU3: Uvežbava složene gramatičke strukture pismeno i usmeno; RU3: Piše, organizuje i prezentuje određene teme kroz različite medije.		

Rezime/objašnjenje integracije kursa i kombinacije ishoda učenja za ovaj projekat[27]:

Dokumentarni film kao osnovni i primarni predmet ima IKT predmet gde učenici moraju da koriste audiovizuelne alate, planiranje, snimanje, rezanje/montažu itd. i oblast jezika i komunikacije gde učenici postavljaju pitanja, planiraju i pripremaju odgovore, unapređuju usmeno i pismeno izražavanje. Učenici će se izražavati i postavljati pitanja o emocijama, osećanjima, stresu itd. Podnaslovi dokumentarnog filma biće dostupni na engleskom jeziku. Učenici će poboljšati izraze i diskusije o određenoj temi ili oblasti.

Doprinos razvoju glavnih kompetencija NPK i mekim veštinama kojima se ovaj projekat bavi[28]

Glavne kompetencije iz NPK		Meke veštine			
7. Kompetentnost komunikacije	☒	Kritičko razmišljanje	☒	Svest	☒
8. Kompetencija mišljenja	☒	Komunikacija	☒	Upornost	☐
9. Kompetencija za učenje	☒	Rešavanje problema	☒	Ekipni rad	☒
10. Kompetencija za život, rad i životnu sredinu	☐	Kreativnost	☒	Istraživačke veštine	☒
11. Lična kompetencija	☒		☐		☒

[27] Ovo rezonovanje/objašnjenje je zasnovano na analizi koja je urađena za RU na sastanku sa nastavničkim timom ovog nastavnog projekta

[28] Izaberite tako što ćete kliknuti na polje pored kompetencija koje se odnose na ovaj projekat (zatim vam se otvara prozor, a kod Default Value odaberete Checked, zatim kliknete OK)

12. Građanska kompetencija	☒	Veštine preduzetništva	Emocionalna inteligencija

Sažeti opis projekta (uključiti ovde: Zadaci nastavnika i strategija rada sa učenicima)	<u>Opis projekta (ključna pitanja, svrha, radnje koje treba preduzeti i koristi):</u> U pravljenju ovog dokumentarnog filma sa veoma aktuelnom temom, učenici će se baviti kreiranjem dokumentarnog videa, upoznaće specifičnosti izrade dokumentarnog filma, neophodna je saradnja sa drugim učenicima i drugim oblastima. Podela odgovornosti i zadataka, realizacija njihovih zadataka, korišćenje različitih predmeta u ovom projektu, poređenje sa drugim učenicima itd. je veoma važna u ovom projektu. Neki učenici će formulisati upitnike, koje instrumente će koristiti, neki će voditi intervjue, drugi će biti na terenu, grupa će pokušati da uredi podatke, snimke, fotografije, tekst koji treba da se koristi, u međuvremenu će razvijati pisanje strategije. Cilj ovog projekta je da motiviše učenike da razvijaju istraživačke veštine, da budu podržani i podržani, da budu svesni građani, da budu slobodni da daju svoje mišljenje, da budu kritični, da lepo govore, da razvijaju veštine komunikacije, da budu društveni, da pomažemo jedni drugima, ali verujemo da svako od njih ima talenat i kroz ovaj rad ćemo otkriti nove talente i razviti njihov talenat. Takođe je važno videti emocionalno stanje dece, nastavnika, roditelja, organa upravljanja, koliko su uspeli da se izbore sa ovom situacijom, kakva je saradnja između učenika, roditelja i nastavnika. Pre svega, koje korake ćemo mi kao društvo preduzeti u ovakvim situacijama, da li ćemo imati kapacitet da se suočimo sa sličnom situacijom itd. Podela zadataka učenicima Nastavnik engleskog jezika imaće sledeće zadatke: 1) Kontinuirano sarađuje sa učenicima i nastavnicima; 2) Da koordinira rad učenika u realizaciji zadataka; 3) Osigurava materijal za intervjue, snimke i montaže; 4) Prati rad učenika i treba da bude fasilitator pomažući učenicima po potrebi. Nastavnik TIK-a će imati sledeće zadatke: 1) Kontinuirano sarađuje sa nastavnicima i učenicima;

	2) Identifikuje učenike koji imaju veštine korišćenja programa za uređivanje, sečenje, slajdove, postavljanje teksta na određena mesta; 3) Osigurava prostor za rad; 4) Prati rad učenika i treba da bude fasilitator pomažući učenicima po potrebi. Nastavnik albanskog jezika 1) Identifikovati učenike koji imaju sposobnost da se pravilno i bez grešaka izražavaju i pišu; 2) Da motiviše učenike da pravilno govore i usavršavaju izraze u standardnom jeziku; 3) Prati rad učenika i pomagati po potrebi. <u>Strategija podele učenika po grupama</u>: Fokus za grupisanje biće inkluzivnost kombinovanjem grupa odličnih učenika sa manje aktivnim, tako da svi učenici uče jedni od drugih. Podela učenika u grupe je ista za svaki predmet i zadaci grupa će biti podeljeni tokom nastave i realizacije projekta, uvažavajući njihovo mišljenje. Radne grupe će biti sledeće: **Grupa 1** Aulon Ilazi Tringa Zymberi Viola Fejza Etna Ejupi Eriton Bytyqi Rinor Coçaj **Zadaci grupe:** Istražuju dokumentarne filmove, Prevode titlove na engleski, Stavljaju titlove na prava mesta, Sarađujte sa drugim grupama i kombinuju informacije i obavljeni posao, Pomažu jedni drugima u grupi, Koristite Internet za prikupljanje informacija. **Grupa 2** Blin Ibrahimi Luan Dabinofci

	Valëza Sadiku Ylza Huruglica Rinesa Sylejmani Deliza Meta Butrint Kurti **Zadaci grupe:** Sarađuju sa drugim grupama i kombinuju informacije i obavljeni posao, Pomažu jedni drugima u grupi, Koristite Internet za prikupljanje informacija, Istražite činjenice i statistike o učenju tokom pandemije, Prave video rezove i izmene. **Grupa 3** Arza Berisha Artiola Gashi Erleta Sadriu Albulena Gashi Eriona Sylejmani Blina Beqiri Erza Haziri **Zadaci grupe:** Prave plan rada dokumentarnog filma, Odabiru i ubacuju muziku, Odabiru i pripremaju učenika koji čita dokumentarnu naraciju, Sarađuju sa drugim grupama i kombinuju informacije i obavljeni posao, Pomažu jedni drugima u grupi, Koriste Internet za prikupljanje informacija. **Grupa 4** Fiona Rexhepi Lorik Ibrahimi Ylli Gula Euron Rexha Edita Krosa Erina Topalli **Zadaci grupe:** Pišu scenario dokumentarnog filma,

	Biraju lokacije za snimanje, Sarađujte sa drugim grupama i kombinujte informacije i obavljeni posao, Pomažu jedni drugima u grupi, Koristite Internet za prikupljanje informacija. **Grupa 5** Andi Bytyqi Olsa Beqiri Nesa Beqiri Ensar Halili Edi Mustafa Natyra Sfarqa Shpat Huruglica **Zadaci grupe:** Prave odabir učesnika u dokumentarcu, Snimaju učesnike u dokumentarcu, Sarađuju sa drugim grupama i kombinujte informacije i obavljeni posao, Pomažu jedni drugima u grupi, Koriste Internet za prikupljanje informacija.
Koristiti kreativni prostor / makerspace u školi	Specifična oprema iz makerspace-a koji će se koristiti u ovom projektu: TV, kamera, kompjuter
Podsticajno pitanje[29]:	Kako možemo dokumentovati učenje o pandemiji i kako se možemo pripremiti za sličnu situaciju u budućnosti?

[29] Koje je podsticajno pitanje koje se odnosi na suštinu onoga što će učenici naučiti tokom projekta? Pitanje mora biti jasno, otvoreno, izazovno i provokativno.

Detaljni scenario rada sa učenicima[30] (Projektni koraci, podela grupa, podela grupnih i individualnih zadataka, razmena informacija itd.)		Prvo se predstavlja tema dokumentarnog filma. Učenici za domaći zadatak na kursu engleskog jezika treba da istraže o snimanju dokumentarnog filma. Tokom sledećeg časa učenici treba da naprave plan snimanja dokumentarnog filma. Za vrstu dokumentarca, za njegovu strukturu, treba odrediti koje elemente treba uneti u dokumentarni film da bi bio što interesantniji i primamljiviji. Trebalo bi da se utvrdi i broj učesnika u dokumentarcu i koji će glumci biti uključeni u snimanje. Nastavnici obuhvaćenih predmeta treba da podele učenike u grupe u zavisnosti od specifičnosti zadataka i veština koje učenici poseduju. Na predmetu albanski jezik učenici kreiraju scenario za dokumentarnu naraciju. Nakon ovih priprema učenici treba da snime aktere koji su uključeni i mesto gde će se snimanje odvijati. Nastavnik IKT olakšava i pomaže učenicima u programima za montažu videa po izboru učenika. U albanskom jeziku učenici se fokusiraju na način izražavanja, kvalitet glasa, udaljenost otmice itd. Narativni deo dokumentarnog filma i priče učesnika su takođe prevedeni na engleski jezik, a titlovi su postavljeni u saradnji sa ICT. Dokumentarac će u početku biti predstavljen odeljenjima u kojima je ovaj projekat rađen, a zatim će biti predstavljen na elektronskoj platformi školske mesim.online. Dokumentarac o vanškolskoj zajednici biće postavljen na zvaničnoj Fejsbuk stranici škole. Takođe ćemo razmotriti ubacivanje muzike.
Proizvodi:	**Individualni:** Piše tekst na određenu temu, Efikasno koristi IKT za specifične potrebe, Pravi video zapise za određenu publiku,	Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju: **Kompetencija komunikacije** 1, izražava svoje mišljenje usmeno ili pismeno, ili u bilo kom drugom obliku (simboli, kodovi, znaci i drugi umetnički izrazi), za određenu temu koja odražava aspekte pripreme 3. Pravilno koristi strukturu i pravila maternji jezik i pravopisni standardi stranog jezika u različitim kontekstima i oblicima pisanja, kao što su: esej, elektronska pošta (elektronska pošta), formalno i neformalno pismo itd. 5. Daje i prima informacije na konstruktivan i kreativan način za podatke prikupljene za određenu temu u

[30] Prilikom rada po različitim scenarijima sa odeljenjima podeljenim u grupe zbog pandemije, projekat učenja je planiran tako da se rad učenika u okviru projekta podeli na te grupe, vodeći računa o individualnoj podeli rada i da učenici redovno razmenjuju i među sobom diskutuju o nalazima svog rada. Ali ako je broj učenika u odeljenju premali, nastavnici mogu da kombinuju više paralela u jedan projekat, uvek imajući u vidu podelu individualnog i grupnog rada.

	Snima umetničke slike, Neguje poštovanje i sarađuje sa drugima, Vežba i stvara veštine izražavanja, Preduzmite individualne mere zaštite od COVID-a 19.	tekstualnom, numeričkom, verbalnom, elektronskom obliku ili u bilo kom drugom obliku izražavanja. 8. Predstavlja umetnički projekat, humanitarni, eksperimentalni i dr.) iz različitih oblasti učenja, osmišljen individualno i grupno za određenu temu, efektivno koristeći informacione i druge tehnologije. 9. Efikasno koristite IKT u komunikaciji i interakciji sa drugima u svakodnevnom životu, uključujući učenje novih informacija i ispunjavanje domaćih zadataka. **Kompetencija razmišljanja** 8. Kreira dvodimenzionalno i trodimenzionalno umetničko delo sa porukama iz oblasti za učenje i objašnjava vršnjacima korake koji se prate da bi se kreirao rad. **Lična kompetencija** **3.** Učestvuje ili vodi radnu grupu koja sarađuje sa predstavnicima zajednice kako bi pomogla vršnjacima i drugim članovima zajednice koji imaju zdravstvene, socijalne, ekonomske, itd. probleme, a zatim usmeno ili pismeno izveštava o ličnim iskustvima. 8. Pravi rešenja zasnovana na informacijama i poštenim iskustvima za zaštitu zdravlja i blagostanja od raznih opasnosti u svakodnevnom životu (npr. od upotrebe duvana, alkohola, droga, ranog seksualnog odnosa, pogrešnog izbora hrane, prekomernog izlaganja suncu itd.). 9. Nezavisno i odgovorno se ponaša u izboru zdravih stilova života, ishrane koju dozvoljava lekar, dobro koordiniranih vežbi ili odgovarajućeg reagovanja na opasne situacije koje se mogu sresti u svakodnevnom životu. **Kompetencija učenja** **3.** Postavlja pitanja i izražava strukturisana razmišljanja o rešavanju problema ili zadatka određene teme, sumira najmanje dve upotrebljene radnje koje određuju dalji pravac njegovog učenja za datu temu ili problem. 4. Rešiti određeni problem učenja ili situaciju iz svakodnevnog života. Na osnovu zadatog planiranja i na osnovu dobijenog rezultata dokazuje tačnost planiranja i na primerima pokazuje kako će implementirati strategiju koju sledi u drugim situacijama i kontekstima tokom učenja. 9. Samostalno koristi uputstva data u bilo kom izvoru informacija za izvršenje radnje, aktivnosti, zadatka ili za rešavanje zahtevanog problema, ocenjuje učinak i postignuti rezultat pozivajući se na početne ciljeve (str. š., informacioni resursi u knjizi, časopisu,

		enciklopediji, internetu, mapi, grafici, skici, partituri, scenariju itd.).
	Ekipni: Izrada jednog video dokumentarnog filma	**Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju:** Kompetencija za život, rad i životnu sredinu 4. Pokazuje organizacione veštine za timski rad u situacijama u kojima se od njih traži da kao tim doprinesu ostvarivanju specifičnih zadataka učenja ili sprovode istraživanja koja doprinose životu, radu i životnoj sredini (npr. organizovanje timskog rada za istraživanje uzroka koji oštećuju biodiverzitet biljaka i životinja, za davanje predloga u vezi sa njihovom zaštitom i predstavljanjem drugima i sl.). 6. Osmišljava projekat (individualno ili grupno) za organizaciju obrazovne aktivnosti u školi ili van nje, u kojoj identifikuje i vrednuje neophodne ljudske i materijalne resurse koji omogućavaju postizanje određenih ciljeva. 8. Analizira stanje životne sredine (u učionici, školi, zajednici ili šire), posledice zagađenja, predlaže alternative za pravilan nadzor i upravljanje najosetljivijom procenjenom situacijom i inicira konkretna rešenja.
Objavljivanje proizvoda[31] (objasniti kako će proizvodi biti objavljeni)	Dokumentarac će u početku biti predstavljen odeljenjima u kojima je ovaj projekat rađen, a zatim će biti predstavljen na elektronskoj platformi školske mesim.online. Dokumentarac o vanškolskoj zajednici biće postavljen na zvaničnoj Fejsbuk stranici škole.	
Potrebni materijali i drugi resursi	Ljudi na terenu, prostori/mesta: Učionica, IKT kabinet, dom	
	Oprema: kamera, TV, kompjuter, projektor, mikrofon itd.	
	Materijali: papir, olovka	
	Resursi u zajednici: roditelji uključeni u dokumentarni film	

Reflektivne metode / ocenjivanje[32] (Kako će nastavnici koristiti strategije ocenjivanja za učenje?[33];	Vođenje zapisa u dnevniku	☒	Fokus Grupe	☐
	Reflektivna diskusija sa celim razredom	☒	Tank diskusije:	☐

[31] Učenici mogu da biraju da li će praviti prezentacije u razredu, izložbe, publikacije na veb-sajtu itd.

[32] Pozivajući se na AU 08-2016, tačke 3.4 i 3.5 za ocenjivanje, rad sa ovim projektom učenja treba koristiti i za ocenjivanje za učenje (formativno) i zbirno ocenjivanje (sumativno) datog nastavnog perioda (I, II ili III).

[33] Molimo vas pogledajte strategije ocenjivanja iz radnog materijala predmeta „Ocenjivanje za učenje“

Kako će se učenici reflektovati tokom projekta? Kako će se ovo odnositi na proces ocenjivanja uopšte?)	Anketa / kviz, itd.	☐	Ocenjivanje pomoću instrumenata mekih veština	☒

Ostale napomene o strategijama ocenjivanja:

Angažovanje i posvećenost projektu biće važna komponenta evaluacije. Alati za ocenjivanje biće prilagođeni kako bi se procenilo pisanje i izražavanje kao jezičke veštine. Tokom realizacije ovog projekta kontinuirano će se procenjivati kritičko mišljenje, timski rad i kreativnost i druge meke veštine, a tokom razmišljanja o projektu učenici će vršiti samo-ocenjivanje.

Koliki je bio nivo angažovanja učenika	Nezainteresovan	Delimično uključen	Umereno zainteresovan	U većini slučajeva	Na visokom nivou
Aktivnost					
Istraživanje					
Saradnja u grupi					

Koji je bio nivo razvoja veština	Slab nivo	Dovoljan nivo	Srednji nivo	Vrlo dobar nivo	Veoma visok nivo
Pisanje					
Usmeno izražavanje					
Kreativno razmišljanje					
Rešavanje problema					
Kritičko razmišljanje					

ANEKS 9. RADNI LIST – PLANIRANJE NZP-a

<table>
<tr><td colspan="3">FORMULAR ZA PLANIRANJE NASTAVNOG PROJEKTA</td></tr>
<tr><td colspan="2">Naziv projekta: Elektronski školski časopis
Gimnazija “Kuvendi i Arbërit” - Uroševac</td><td>Trajanje projekta izraženo u časovima[34]:
22. novembra do 22. decembra
Umetnost 4 nedelje x1 = 4
TIK 3 nedelje x2 = 6
Fizika 2 nedelje x2 = 4
Hemija 2 nedelje x2 = 4
Fizička kultura 2x2 = 4
Albanski jezik 3 nedelje x3 = 9
Ukupno 31 sat</td></tr>
<tr><td>Predmet (i) / oblast[35] i adresirani RU[36]:
Primarni predmet/oblast 1: Likovna umetnost / Umetnost
_____
• RU1: Prepoznaje ulogu i značaj dizajna u industriji kreiranjem dizajna različitih proizvoda;
• RU1: Obrađuje fotografske slike koristeći različite kompjuterske programe;
• RU1: Učestvuje na umetničkim izložbama i projektima u učionici, školi i zajednici.

Primarni predmet/oblast 2: Albanski jezik/Jezici i komunikacija
• RU2: Razvija strategiju pisanja, kao što je proširenje ili smanjenje rečenice / pasusa.
• RU2: Uvežbava složene gramatičke strukture pismeno i usmeno
• RU2: Piše različite vrste eseja (auto/biografske i istraživačke).
• RU2: Piše, organizuje i prezentuje određene teme kroz različite medije.</td><td>Nastavnici:
5. Jetullah Sylejmani (Likovna umetnost)
6. Dardan Aliu (TIK)
7. Fitore Ramadani (Fizika)
8. Imrane Thaqi (Hemija)
9. Bashkim Thaqi (Fizička kultura)
10. Azbije Neziri (Albanski jezik)</td><td>Obuhvaćen i razredi)[37]:

X / 7</td></tr>
</table>

[34] Minimalni fond časova se izračunava dodavanjem rezervisanih časova za realizaciju svih RU obuhvaćenih ovim projektom.

[35] Predmet(i)/određena oblast učenja može biti nosilac ili imati koordinacionu ulogu u projektu, dok se ostali predmeti/oblasti mogu pozvati na interakciju u skladu sa prilagođavanjem RU na temu datog projekta.

[36] RU: napišite u skraćenom tekstu očekivanja učenja od adresiranog rezultata. Takođe, razmislite kako će taj rezultat biti ocenjen kod učenika. U slučajevima kada su u projektu spojena odeljenja različitih nivoa (npr. 10 i 11, ili 12), mora se posebno navesti koji je RU za koji razred.

[37] U normalnim okolnostima, ceo razred bi trebalo da bude uključen u projekat (naravno, oni su podeljeni u grupe prema planiranju projekta).

Primarni predmet/oblast 1: Engleski jezik/jezici i komunikacija • RU3: Koristi TIK za čitanje, pisanje, dizajn i predstavljanje određenih tema. • RU3: Kreira video poruke za različite svrhe i za različite vrste publike. • RU3: Uvežbava modele i načine pisanja u formi projekta i eseja. Predmet 4: TIK/ Život i rad • RU4: Koristi multimediju za dobijanje informacija o realizaciji različitih zadataka i projekata. • RU4: Kreira aktivnosti vezane za individualni i grupni rad tokom implementacije određenih proizvoda i projekata.		

Drugi predmeti/oblasti koje treba uključiti i specifični ishodi učenja (specifični ishodi učenja) kojima se bavi ovaj projekat:

Predmet 5: Fizika / Prirodne nauke
RU 5: Opisuje osnovne interakcije u prirodi sa posebnim naglaskom na gravitacione, električne i magnetne interakcije.
RU 5: Razviti navike za korišćenje naučnih znanja i veština u ličnom donošenju odluka o pitanjima od interesa za zajednicu.

Predmet 6: Hemija / Prirodne nauke
RU 6: Svest o savremenim naučnim pitanjima, kao što su: upravljanje vodama, klimatske promene, istraživanje ćelijske kulture, nanotehnologija, genska tehnologija itd.
RU 6: Objašnjava rane teorije i razvoj moderne teorije atoma.

Predmet 7: Fizičko vaspitanje, sport i zdravlje

RU 7: Analizira prehrambene, finansijske, kulturne, verske resurse, objašnjava politike, zakone o ishrani, zdravlju, njihov uticaj na pojedince i zajednicu i primenjuje znanje u praksi.
Istražuje etiku proizvođača hrane u promovisanju zdrave i nezdrave hrane.

Rezime/objašnjenje integracije kursa i kombinacije ishoda učenja za ovaj projekat[38]:

U ovom projektu učenici ovog odeljenja će kreirati elektronski školski časopis, koji obuhvata školske aktivnosti i uspehe učenika u različitim oblastima i predmetima, gde će nastavnik likovne kulture voditi računa da učenici koji imaju volju i umetničku veštinu osmišljavanja časopisa, IKT kroz razne kompjuterske programe za dizajn. Takođe u časopisu ćemo imati rubriku gde se albanski jezik može uključiti kod učenika koji imaju talenta za pisanje pesama, proze, drama, priča, knjiga i sl., kao i takmičenja, kvizove i uspehe učenika iz različitih predmeta kao što su sport, muzika, matematika, fizika, hemija itd. Planirano je da projekat ubuduće bude

[38] Ovo rezonovanje/objašnjenje je zasnovano na analizi koja je urađena za RU na sastanku sa nastavničkim timom ovog nastavnog projekta

kontinuiran i da se stalno predstavlja na platformi naše škole, a po mogućnosti se može štampati i veći broj primeraka.

Doprinos razvoju glavnih kompetencija NPK i mekim veštinama kojima se ovaj projekat bavi [39]

Glavne kompetencije iz NPK		Meke veštine			
13. Kompetentnost komunikacije	☒	Kritičko razmišljanje	☒	Svest	☒
14. Kompetencija mišljenja	☒	Komunikacija	☒	Upornost	☒
15. Kompetencija za učenje	☒	Rešavanje problema	☒	Ekipni rad	☒
16. Kompetencija za život, rad i životnu sredinu	☒	Kreativnost	☒	Istraživačke veštine	☒
17. Lična kompetencija	☒	Veštine preduzetništva	☒	Emocionalna inteligencija	☒
18. Građanska kompetencija	☒				

Sažeti opis projekta (uključiti ovde: Zadaci nastavnika i strategija rada sa učenicima)	<u>Opis projekta (ključna pitanja, svrha, radnje koje treba preduzeti i koristi):</u> *Projekat je istraživački i samostalni rad učenika pod nadzorom nastavnika, gde će učenici kroz grupnu saradnju istraživati ove probleme ili pitanja kao što su: Da li imate i treba li da imamo godišnji časopis naše škole? Zašto nemamo i zašto bismo imali školski časopis? Kako možemo realizovati i predstaviti radove i aktivnosti učenika u časopisu?. Učenici se aktivno i samostalno angažuju i preduzimaju konkretne akcije kako bi dali odgovore i rešenja na gore postavljena pitanja, razvijajući tako svoje veštine u praksi..* Nastavnici će biti angažovani da sarađuju i rade zajedno kao grupa na projektu pružajući pomoć i podršku u njihovim profesionalnim oblastima, u skladu sa zajedničkim odgovornostima: <u>Podela dužnosti nastavnika:</u> **Nastavnik likovne kulture imaće sledeće dužnosti:** • Kontinuirano sarađivati sa nastavnicima i učenicima; • Identifikovati talentovane učenike koji imaju veštine u realizaciji umetničkih dela.

[39] Izaberite tako što ćete kliknuti na polje pored kompetencija koje se odnose na ovaj projekat (zatim vam se otvara prozor, a kod Default Value odaberete Checked, zatim kliknete OK)

	• Pratite učinak učenika i budite fasilitativni u pomaganju učenicima po potrebi. **Zadatak koji će imati predmetni nastavnik TIK:** • Kontinuirano sarađivati sa nastavnicima i učenicima; • Identifikovati učenike koji imaju veštine u korišćenju softvera za dizajn; • Obezbediti neophodnu opremu za dizajn Magazina kao što je Laptop i odgovarajući programi; • Obezbediti prostor sa odgovarajućim uslovima za rad; • Pratite rad učenika i budite fasilitativni pomažući učenicima po potrebi. **Zadatak koji će imati profesor albanskog jezika:** • Kontinuirana saradnja sa nastavnicima i učenicima; • Identifikacija učenike koji imaju veštine pisanja poezije, proze, priča, knjiga itd. • Pratnja rada učenika i spremnost da pomaže učenicima po potrebi. **Nastavnik engleskog jezika imaće zadatak da:** • Kontinuirano sarađuje sa nastavnicima i učenicima; • Identifikuje učenike koji pravilno i bez grešaka imaju veštine pisanja na engleskom jeziku; • Prati rad učenika i da bude fasilitativni u pomaganju učenicima po potrebi. **Nastavnik fizičkog vaspitanja imaće zadatak da:** • Kontinuirano sarađuje sa nastavnicima i učenicima; • Identifikuje učenike koji imaju veštine i uspeh u određenim sportovima; • Prati rad učenika i budite fasilitativni pomažući učenicima po potrebi. **Nastavnik prirodnih nauka imaće zadatak da:** • Kontinuirano sarađuje sa nastavnicima i učenicima; • Identifikuje učenike koji imaju veštine i uspeh u naučnim predmetima; • Prati rad učenika i budite fasilitativni pomažući učenicima po potrebi. **<u>Strategija podele učenika u grupe</u>:** Nastavnici će učenike podeliti u grupe na osnovu potreba projekta i specifičnih veština učenika i to: grupe prema predmetima u kojima se likovna grupa ističe, TIK grupa, jezička grupa, sportska grupa, naučna grupa itd. Podela učenika u grupe biće sastavni deo časa gde će različite grupe birati različite aktivnosti u zavisnosti od svojih zahteva..

Koristiti kreativni prostor / makerspace u školi	<u>Specifična oprema iz makerspace-a koji će se koristiti u ovom projektu:</u>: Računari, štampači
Dodatno pitanje[40]:	**Zašto bi trebalo da imamo školski časopis?**
Detaljan scenario rada sa učenicima [41] (Projektni koraci, podela grupa, podela grupnih i individualnih zadataka, razmena informacija itd.)	**Detaljan scenario rada sa učenicima** **PROJEKTNI KORACI** ***Formiranje grupa,*** *Nastavnici uključeni u projekat identifikuju učenike koji će biti uključeni u projekat i dele ih u grupe prema veštinama koje poseduju, gde se nalaze:* GRUPA UMETNIKA 1. Rina Asllani 2. Yllëza Tërstena 3. Belita Abazi 4. Leona Murseli 5. Drin Marevci 6. Luart Ferizi 7. Urim Ahmeti GRUPA DIZAJNERA 1. Adnit Ahmeti 2. Agonita Vladi 3. Dea Fazliu 4. Fiona Lubishtani 5. Lendi Luzha 6. Malsor Bega 7. Olta Jetishi JEZIČKA GRUPA 1. Alisa Sylejmani 2. Alketa Sherifi 3. Dionis Shamolli 4. Flamur Tershana

[40] Koje je podsticajno pitanje koje se odnosi na suštinu onoga što će učenici naučiti tokom projekta? Pitanje mora biti jasno, otvoreno, izazovno i provokativno.

[41] Prilikom rada po različitim scenarijima sa odeljenjima podeljenim u grupe zbog pandemije, projekat učenja je planiran tako da se rad učenika u okviru projekta podeli na te grupe, vodeći računa o individualnoj podeli rada i da učenici redovno razmenjuju i među sobom diskutuju o nalazima svog rada. Ali ako je broj učenika u odeljenju premali, nastavnici mogu da kombinuju više paralela u jedan projekat, uvek imajući u vidu podelu individualnog i grupnog rada.

	5. Leuart Shala 6. Olsa Hoxha 7. Rina Ejupi SPORTSKA GRUPA 1. Artiola Raçi 2. Dorart Gashi 3. Elvira Miftari 4. Laurent Maliqi 5. Olsa Rexhepi 6. Rinis Xhaferi 7. Shpat Kurteshi NAUČNA GRUPA 1. Anduena Hasani 2. Arjan Topalli 3. Elsa Jetishi 4. Ledion Fejza 5. Mihane Ramadani 6. Viola Ahmeti **Razdvajanje grupnih i individualnih zadataka** Nastavnici zajedno sa grupama učenika definišu zadatke i odgovornosti svake grupe precizirajući odgovornosti pojedinaca unutar grupe. Grupa umetnika su učenici koji će se pobrinuti da talentovanim učenicima pruže informacije i materijale i njihove umetničke radove u crtanju, slikanju, vajanju, dizajnu, fotografiji itd., kako bi bili objavljeni u časopisu; Grupu dizajnera čine učenici koji imaju veštine u dizajniranju školskog časopisa; Jezičku grupu čine učenici koji tečno govore albanski i engleski jezik i imaju veštine pisanja poezije, proze, knjiga itd.; Sportsku grupu čine učenici koji imaju veštine u određenim sportovima i koji prikupljaju podatke o talentovanim učenicima koji su postigli uspeh u sportu, za objavljivanje u časopisu. Jezička grupa vodi računa da identifikuje najuspešnije učenike u nauci tako što u časopisu objavljuje njihove uspehe na raznim takmičenjima. **Razmena informacija** Sve grupe će međusobno sarađivati tako što će jedna drugoj slati prikupljene i obrađene informacije. Sve grupe šalju svoje materijale dizajnerskoj grupi. Dizajnerska grupa u katalogu sažima materijale svih grupa, pri čemu se nakon dizajna Časopisa brine i o objavljivanju kataloga na Internetu za širu javnost.

<table>
<tr><td rowspan="2">Produkti:</td><td>Individualni:
• Identifikacija uspešnih učenika;
• Realizacija umetničkih radova;
• Sposobnost analize i obrade materijala;
• Veštine timskog rada;</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju:
I. Kompetentnost komunikacije i izražavanja
II. Kompetentnost razmišljanja
III. Kompetencija za učenje</td></tr>
<tr><td>Grupni:
• Realizacija Elektronskog časopisa</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje treba ocenjivati:
IV. Kompetencije za život, rad i životnu sredinu
VI. Građanska kompetencija</td></tr>
<tr><td colspan="2">Objavljivanje proizvoda[42] (objasniti kako će proizvodi biti objavljeni)</td><td>Konačne rezultate rada učenika ili proizvode koje je PBP postigao, grupa učenika prezentatora će predstaviti publici (nastavnicima, učenicima, umetnicima, vajarima i ostalim građanima).
Postignuti proizvodi ili rezultati biće javno objavljeni kroz različite oblike prezentacija ili publikacija kao što su: Prezentacija sa slajdovima u školi, galerija, publikacija na internetu, društvenim mrežama, časopisima, TV-u, debatama itd.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Potrebni materijali i drugi resursi</td><td colspan="2">Ljudi na terenu, prostori/mesta: učenici, građani, javni prostori, javne i umetničke institucije</td></tr>
<tr><td colspan="2">Oprema: računar, projektor, štampač, internet, kamera</td></tr>
<tr><td colspan="2">Materijali: papir, olovke itd.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Resursi u zajednici: umetnici, nastavnici</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Reflektivne metode / ocenjivanje [43]
(Kako će nastavnici koristiti strategije ocenjivanja za učenje?[44];
Kako će se učenici reflektovati tokom projekta?
Kako će se ovo odnositi na proces ocenjivanja uopšte?)</td><td>Vođenje dnevničkih zapisa</td><td>☒</td><td>Fokus grupe</td><td>☐</td></tr>
<tr><td>Reflektivna diskusija sa celim razredom</td><td>☒</td><td>Tenk diskusije:</td><td>☐</td></tr>
<tr><td>Anketa / kviz itd.</td><td>☐</td><td>Ocenjivanje pomoću instrumenata mekih veština</td><td>☐</td></tr>
</table>

[42] Učenici mogu da biraju da li će praviti prezentacije u razredu, izložbe, publikacije na veb-sajtu itd.

[43] Pozivajući se na AU 08-2016, tačke 3.4 i 3.5 za ocenjivanje, rad sa ovim projektom učenja treba koristiti i za ocenjivanje za učenje (formativno) i zbirno ocenjivanje (sumativno) datog nastavnog perioda (I, II ili III).

[44] Molimo vas pogledajte strategije ocenjivanja iz radnog materijala predmeta „Ocenjivanje za učenje“

Ostale napomene o strategijama ocenjivanja:

Tokom svih faza projekta učenici kontinuirano promišljaju svoje postupke kao samoocenivanje kako bi analizirali dostignuća i izazove koje treba prevazići. Kao rezultat, učenici istražuju, pronalaze i predlažu različite alternative za prevazilaženje izazova uključivanjem u proces dalje implementacije projekta. Kako možemo izvršiti potrebne izmene i modifikacije projekta?
Refleksija je metod organizacije, praćenja i ocenjivanja koji nudi mogućnost transformacije ne samo individualnog iskustva, već i modela i odnosa unutar grupa, organizacija i sistema.

KRITERIJUMI ZA OCENIVANJE		DA	NE
Istraživanje i prikupljanje materijala:	Učenici su istražili i obezbedili dovoljno materijala da se bave temom – Korišćenje resursa		
Izbor materijala:	Učenici su u projekat uključili najvažnija i suštinska pitanja teme		
Strukturna organizacija teme:	Učenik je napravio hronološku i logičku organizaciju tema teme		
Prezentacija:	Učenici tokom izlaganja svedoče da su razumeli temu koju iznosi, pri čemu on svojim jezikom i rečnikom pravi logičku razradu i ne čita temu.		
Upotreba grafičkog i ilustrativnog materijala:	Učenici koriste dovoljno ilustracija, grafikona, slika i fotografija umetničkog dela.		

Prezentiranje	**Da**	**Prihvatljivo**	**Ne**
Pravilan uvod			
Jasan izraz			
Odgovarajući sadržaj			
Organizovana struktura			
Pravilna prezentacija koordinacije i vizuelna pomoć			
Pravilna prezentacija / povezanost sa publikom			

Koji je bio nivo razvoja veština	**Slab nivo**	**Dovoljan nivo**	**Srednji nivo**	**Vrlo dobar nivo**	**Veoma visok nivo**
Pisanje					
Usmeno izražavanje					
Kreativno razmišljanje					
Rešavanje problema					
Kritičko razmišljanje					

Pitanja za samo-ocenjivanje	**Potpuno se slažem**	**Slažem se**	**Delimično se slažem**	**Malo se slažem**	**Ne slažem se**
Ja sam važan deo grupe koji doprinosi					
Poznajem i razumem zadatke koje daje nastavnik					
Obavio sam sve potrebne zadatke					
Mogu usmeno predstaviti svoj rad i rad svoje grupe					
Prema drugim članovima grupe se odnosim sa poštovanjem i pomažem im kada im je potrebno					

Planiranje nastavnog projekta „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir

„Julije Cezar“, Vilijam Šekspir, nastavni projekat koji realizuju učenici Filološke gimnazije „Ecrem Cabej“ i Prirodne gimnazije „Xhevdet Doda“, Priština, pod rukovodstvom nastavnice Leonorë Kasumi (albanski jezik i književnost) u saradnji sa nastavnicima Pranvera Misini, Tolinda Gojani, Njomza Selimi itd...

Za bolju organizaciju nastavnog procesa, podizanje saradnje na viši nivo, ne samo unutar škole, već i van nje, realizovali smo predstavu „Julije Cezar“, u službi povećanja kvaliteta, uspeha i dostignuća. učenja od strane učenika, nudeći im priliku da pokažu i razviju kreativni/umetnički potencijal koji poseduju u sebi. Sve ovo je rezultiralo finalnim proizvodima svake grupe kao što su: scenario, pozivnice, muzika, kostimi, venci, scena i debi pred gledaocima u pozorištu „Dodona“, Priština.

Nastavne oblasti uključene u projekat Julija Cezara Vilijama Šekspira su:

Nastavne oblasti	Nastavni predmeti
Jezik i komunikacija	Albanski jezik, engleski jezik
Umetnost	Muzička umetnost, Likovna umetnost
Život i rad	TIK

Tabela 1. Opšti format planiranja projekta „Julije Cezar“ Vilijam Šekspir, gde nastavnici zajednički osmišljavaju korake koje treba preduzeti da bi se projekat sproveo kao što su: naziv projekta, predmeti koji će biti uključeni, trajanje, uloga učenika, ključne tačke, podsticajna pitanja, veštine za uspeh, očekivani rezultati (proizvodi).

P L A N I R A N J E P R O J E K T A : O P Š T I F O R M A T				
Naziv projekta **Drama „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir**				Trajanje projekta: Tri meseca, 15.09.2019-13.12. 2019
Predmeti: Albanski jezik i književnost, engleski jezik, Likovna umetnost, Muzička umetnost, Život i rad			Nastavnici: Leonora Kasumi Pranvera Misini Njomza Selimi	Nivo razreda: XI-XII
Druge nastavne oblasti/predmeti koji će biti uključeni, ako takvi postoje: Istorija				
Znanje i ključne tačke za razumevanje/učenje (CCSS i ostali standardi?	RNK: I.1,3,4,6,;II.4,7,8; III.1, 2,3,7,8,; IV.4,5,6,9; V.1,2,3,6,7; VI.1,2,5,9; RNF: I. Veštine komunikacije: 1.1,4,5; 2.1,3,4; 3.2,3; II. Vrednosti i stavovi: 1.1,2,3,4,5,6,7,8,9. **RNL:** Umetničko obrazovanje omogućava učenicima da imaju viziju, da planiraju i postavljaju ciljeve, da definišu različite metode kako da te ciljeve postignu, da identifikuju alternative, da ih preispitaju, da rešavaju probleme, da zamišljaju, da rade u grupama i primenjuju samodisciplinu, strpljenje, koncentraciju, hrabrost i inicijativu.			
Veštine za uspeh (za učenje i ocenjivanje)	Kritičko razmišlja / Rešava probleme Tačno sumira ideje; Upoređuje i ispituje različita mišljenja Koristi dovoljno podataka da podrži argumente Procenjuje pouzdanost tvrdnji i autoritet izvora podataka	✓	Samo-upravljanje Zadatke obavlja samostalno i bez nadzora Efikasno daje prioritet vremenu za završetak zadatka Primenjuje relevantne kriterijume za procenu uspeha završenog zadatka Pokazuje samo-refleksiju i samo-ocenjivanje	✓

	Saradnja Učestvuje u razgovoru bez nametanja ličnog mišljenja Deli informacije i stručnost sa timom Pokazuje spremnost da vodi Pregovara i pravi neophodne kompromise za postizanje zajedničkog cilja		Ostalo: Predviđa i detaljno planira korake potrebne za završetak zadatka Planira korišćenje resursa Procenjuje, odmerava i upravlja rizicima	
Kratak pregled projekta (uključuje ulogu učenika, pitanje, problem ili izazov, preduzetu akciju i svrhu/korist)	Ovaj projekat ima za cilj da unapredi saradnju učenika različitih škola, proširi kulturni horizont učenika, otkrije nove talente u glumi, razvije kreativnost u kostimografiji i scenografiji, kao i izlazak pred publiku na pozorišnoj sceni. Realizaciju ovog projekta sprovode učenici Filološke gimnazije „Eqrem Cabej“ u saradnji sa učenicima Gimnazije Xhevdet Doda“ pod rukovodstvom nastavnika. **Stavovi, vrednosti i uverenja:** odgovoran, kooperativan, samouveren; **Znanje:** Učenici poznaju likove, modeluju kostime na osnovu likova i osmišljavaju scenu na osnovu određenog vremenskog perioda. **Veštine:** Koristite koncizan jezik za prenošenje poruke, kombinujte različite ideje u novu originalnu i jedinstvenu ideju, stalno radite ka cilju, često dodajte umetničke ili estetske elemente delima.			
Podsticajno pitanje	• Kakva je bila odeća i arhitektura XVI veka?			
Početni korak/aktivnost	Učenici čitaju Julija Cezara, delo Vilijama Šekspira. Pripremljen scenario - odlomak izvučen i preveden iz originalnog Šekspirovog dela „Julije Cezar“ od strane učenika Loanda Baxhakua, u režiji nastavnice Leonora Kasumi Audicija - Podela uloga, Kostimografija - izbor učenika Scenografija - selekcija učenika			

Proizvodi	Individualno: Vežbanje uloga, Dizajn odeće, Scenski dizajn, Kreiranje pozivnice, Izlaganje pred publikom na sceni pozorišta, Pravljenje filmskih sekvenci (video) Objava na Internetu (školska veb stranica, youtube…).	Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju: I.1,3,4,6,; II.4,7,8; III.1, 2,3,7,8,; IV.4,5,6,9; V.1,2,3,6,7; VI.1,2,5,9;
	Ekipno: Grupe I, II,III,IV,V. Pet do šest učenika u svakoj grupi.	Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju: I.1,3,4,6,; II.4,7,8; III.1, 2,3,7,8,; IV.4,5,6,9; V.1,2,3,6,7; VI.1,2,5,9;
Predstavljanje proizvoda (uključuje kako će proizvodi biti objavljeni, koji će učenici biti angažovani tokom i na kraju projekta)	U projekat će biti uključeni učenici XI i XII razreda obe škole, učenici Filološke gimnazije „Eqrem Cabej“ u saradnji sa učenicima Gimnazije „Xhevdet Doda“ pod rukovodstvom nastavnika. Učenici će imati različite zadatke pa će biti podeljeni u grupe. I. Glumci – da pročitaju delo, upoznaju se sa likovima, nauče tekst, vežbaju gestove i mimiku. II. Kostimografi - kreiranje ideja, dizajniranje kostima prema likovima, krojenje i šivenje kostima III. Scenografi - projektovanje, priprema, definisanje i obezbeđivanje scenskog građevinskog materijala IV. Muzika, zvuk i svetla - odbrati melodije koje odgovaraju određenom periodu, podesite zvuk i svetla tokom reprodukcije V. Snimatelji - snimanje drame Samostalno i grupno ocenjivanje, Projekat se završava proizvodom ili performansom kao što su: Izlaganje pred publikom u Dodona teatru, Pravljenje filmskih sekvenci (video) Objava na Internetu (školska veb stranica, youtube…).	
Potrebni resursi	Ljudi na terenu, prostori/mesta: Učenici, škola, pozorište, publika.	
	Oprema: knjiga, laptop, šivaća mašina, 3D štampač, alati za izgradnju bine, kamera, fotografski aparat.	

	Materijali: Materijal od tekstila, drva, hamer, papir A4, boje,			
	Resursi u zajednici: Učenici, roditelji			
Reflektivne metode (kako će se pojedinci, ekipa i razred odražavati tokom/na kraju projekta)	Beleške u dnevniku	✓	Fokus Grupe	✓
	Diskusija sa celim razredom	✓	Diskusije:	✓
	Anketa	✓	Ostalo:	
Nastavnik je 23.10.2019.godine podneo zahtev Pozorištu „Dodona“ za davanje saglasnosti za korišćenje scenskog prostora od 01-07.11.2019.godine, što je i odobreno, ali je realizacija urađena tek 13.12.2019.				

Tabela 2. Vodič za učenike nam pomaže da planiramo ciljeve učenja, tekuće procene, strategije podučavanja za svaku grupu učenika.

P L A N I R A N J E P R O J E K A T A : V O D I Č Z A U Č E N I K E			
Projekat: Drama „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir			
Podsticajno pitanje: Kakva je bila odeća i arhitektura XVI veka?			
Završni proizvod/i Prezentacije, performanse, proizvodi i/ili usluge	**Ciljevi učenja/rezultati** znanje, razumevanje i veštine potrebne učenicima da uspešno završe proizvode	**Kontinuirana kontrola/ocenjivanje** Kako bi se proverilo učenje i da se uvere da uče po planu	**Strategija nastave za sve učenike** Obezbeđuje nastavnik, ostalo osoblje, eksperti; Uključuje pružanje uputstava o ključnim tačkama, materijalima, lekcijama usklađenim sa ishodima učenja i tekućim procenama
(individualno i ekipno)	Glumci – pročitajte delo, upoznajte se sa likovima, naučite tekst, vežbajte gestove i mimiku.	Lista za upravljanje projektom - Grupni zadaci Individualni zadaci ugovor samo-ocenjivanje	Učenici koriste grafikone planiranja da prate napredak. Nastavnik koristi ove grafikone planiranja da privremeno proceni napredak učenika i da postavlja pitanja o tome šta učenici uče usput.
	Kostimografi - kreiranje ideja, dizajniranje kostima prema likovima, krojenje i šivenje kostima šivaćom mašinom, kao i izrada kraljevske krune pomoću 3D štampača.		Nastavnik traži privremene procene kao kontrolne tačke na putu - na primer, spisak resursa nakon onlajn istraživanja, nacrt planiranja izveštaja, nacrt tokom izrade izveštaja, spisak uloga učenika i doprinosa usmenoj prezentaciji

	Scenografi - projektovanje, projektovanje, definisanje i obezbeđenje materijala za izgradnju scene		
	Muzika, zvuk i svetla – izbor melodija koje se poklapaju sa datim periodom		

Tabela 3. Upravljanje projektom „Julije Cezar“ Vilijam Šekspir, pomaže nam da dodelimo zadatke svakoj grupi, vremenske okvire i vođe grupa, koji izveštavaju o situaciji u određenim vremenskim periodima.				
U p r a v l j a n j e p r o j e k t o m : **Z a d a c i p o g r u p a m a**				
Naziv projekta:	**Drama „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir**			
Članovi grupe:	Jon Latifi, Loand Baxhuku,Rinesa Haxholli,Rinor Binakun, Arian Gashin,Flornesa Demolli, Edona Maliqi i Zeqir Zullufi, Ariana Gashin i Shkëlqim Hysenin,Vesa Gashi, Medina Haxholli, Aulona Cakolli, Erijon Ahmeti, Hana Kaja, Anisa Karaxha i Elsa Krasniqi, Rinesa Ferati,Blerona Hasani,Rinesa Dili, Lorena Musliaj, Blendina Krasniqi, Lorena Musliaj, Blendina Krasniqi, Olta Grajçevci i Dominik Pllashniku, Rron Qirezi i Lorena Musliaj, Diellza Asllani, Sonila Pllashniku.			
Zadaci	Ko je odgovoran	Do datuma	Stanje	Krajnji proizvod
Da se pročita delo Da se pročita scenario, Da se podele	Loand Baxhuku	15.09.2019 - 13.12.2019	Delo je pročitano Izbor scene je obavljen Uloge su podeljene .	Video je napravljen Prezentacija publici
Scena I	Julije Cezar -Jon Latifi, XI/5 Marko Antonije -Loand Baxhuku, XII Senator - Rinesa Haxholli, XI/1 Brut - Rinor Binakun, XI/3	15.09.2019 - 13.12.2019	Tekst se uči, svaki učenik je savladao ulogu	Video je napravljen Prezentacija publici

Scena II Scena III Scena IV Scena V	Građani - Flornesa Demolli, Edona Maliqi, Zeqir Zullufi XI/4 Pesnik Sinan -Vesa Gashi, XI/2 Lusil - Medina Haxholli,XI/2	15.09.2019 - 13.12.2019	Tekst se uči, svaki učenik je savladao ulogu	Video je napravljen Prezentacija publici
Kostimografija	Erijon Ahmeti, XII Hana Kaja, XII Anisa Karaxha, XII Elsa Krasniqi. XII	15.09.2019 - 13.12.2019	Učenici su dizajnirali kostime prema likovima, krojili i šivali kostime šivaćom mašinom, kao i obrađivali krunu 3D štampačem.	Video je napravljen Prezentacija publici
Scenografija	Rinesa Ferati, XI/3 Blerona Hasani, XI/3 Rinesa Dili, XI/3 Lorena Musliaj,XI/3	15.09.2019 - 13.12.2019	Urađena je planska skica, odabran materijal i izgrađena scena	Video je napravljen Prezentacija publici
Muzika, glas, svetla kamera	Olta Grajçevci, XI/3 Lorena Musliaj XI/3 Dominik Pllashniku XII Rron Qirezi XII		Odabrana je muzika, pripremljene su skice za zvuk i svetla tokom izvođenja drame.	
Moderator	Diellza Asllani, XI/1 Sonila Pllashniku XII		Pripremili su scenario i predstavili ga gledaocima	

Tabela 4. Izveštaj o radu na projektu „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir, pomaže učeniku da u svakom trenutku prati svoj rad i istovremeno informiše nastavnika o individualnom radu svakog učenika.

I Z V E Š T A J O R A D U N A P R O J E K T U : **I N D I V I D U A L N O**				
Naziv projekta:	**Drama „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir**			
Ime učenika:	Loand Baxhuku		**Datum:**	15.09.2019- 13.12.2019
Za vremenski period:	Dani: Ponedeljak Utorak Sreda Četvrtak Petak Nedelje: 1-12			
Tokom ovog perioda imao sam ove ciljeve za rad na projektu:	1	Pročitati Šekspirovo originalno delo, odabrati scene, prevesti ih i prilagoditi ih		
	2	Naučiti tekst		
	3	Uvežbati ulogu Marka Antonija		
	4			
	5			

Tokom ovog vremenskog perioda uspeo sam da…	1	Analiziram karakter Marka Antonija
	2	Naučim tekst
	3	Savladam ulogu

Naredni koraci su…	1	Scensko prikazivanje
	2	Snimanje videa

Najvažnije brige, problemi ili pitanja za mene su…	1	Da li ću dobro nastupiti na sceni?
	2	Koliko će uspeti da prenesem poruku pred publikom?

Tabela 5. Izveštaj o grupnom radu na projektu „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir, pomaže učenicima da u svakom trenutku prate svoj rad i istovremeno informiše nastavnika o radu svake grupe.

<table>
<tr><td colspan="4">I Z V E Š T A J O R A D U N A P R O J E K T U : G R U P N I</td></tr>
<tr><td>Naziv projekta:</td><td colspan="3">Drama „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir</td></tr>
<tr><td>Članovi grupe:</td><td colspan="2">Jon Latifi, Loand Baxhuku,Rinesa Haxholli,Rinor Binakun, Arian Gashin,Flornesa Demolli, Edona Maliqi i Zeqir Zullufi, Ariana Gashin i Shkëlqim Hysenin,Vesa Gashi, Medina Haxholli, Aulona Cakolli, Erijon Ahmeti, Hana Kaja, Anisa Karaxha i Elsa Krasniqi, Rinesa Ferati,Blerona Hasani,Rinesa Dili, Lorena Musliaj, Blendina Krasniqi, Olta Grajçevci i Dominik Pllashniku, Rron Qirezi i Lorena Musliaj, Diellza Asllani, Sonila Pllashniku.</td><td>Datum:</td><td>15.09.2019-13.12.2019</td></tr>
<tr><td>Za vremenski period:</td><td colspan="3">Dan(i): ponedeljak, utorak, sreda, četvrtak Nedelje: 1-12</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Tokom ovog perioda imali smo ove ciljeve za projekat:</td><td>1</td><td colspan="2">Napisati tekst,</td></tr>
<tr><td>2</td><td colspan="2">Odabrati scenario,</td></tr>
<tr><td>3</td><td colspan="2">Podeliti uloge</td></tr>
<tr><td>4</td><td colspan="2">Šiti kostime, pripremite scene, predstavljanje pred publikom</td></tr>
<tr><td>5</td><td colspan="2">Scensko prikazivanje u pozorištu „Dodona”</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Tokom ovog vremenskog perioda uspeli smo …</td><td>1</td><td colspan="2">Prevedemo da bismo izabrali pet najlepših scena i kombinovali ih u jedan scenario</td></tr>
<tr><td>2</td><td colspan="2">Naučite uloge i izgradite likove</td></tr>
<tr><td>3</td><td colspan="2">Sašiti kostime</td></tr>
<tr><td>4</td><td colspan="2">Izgraditi scenu</td></tr>
<tr><td>5</td><td colspan="2">Odabrati muziku</td></tr>
<tr><td>Naredni</td><td>1</td><td colspan="2">Naučiti uloge</td></tr>
</table>

koraci su…	2	Realizovati video
	3	Scensko prikazivanje u pozorištu „Dodona”
Najvažnije brige, problemi ili pitanja za mene su …	1	Hoće li biti prihvaćen zahtev za pozorište „Dodona” da koristimo njihovu scenu?
	2	Kako obezbediti materijale za izgradnju i uređenje bine, kako bi događaj ispao što originalniji?
	3	Kako obezbediti materijal za šivenje kostima, izradu krune?
	4	Kako da se najbolje prikažemo pred publikom?

Tabela 6. Samo-ocenjivanje rada na projektu „Julije Cezar“ Vilijam Šekspir, tera učenika da se zamisli nad svojim radom i projektom u celini, pa će znati u kom delu je najbolje radio i šta mu se najviše dopalo.

S A M O - O C E N J I V A N J E R A D A N A P R O J E K T U Razmislite šta ste uradili na projektu, koliko ste zadovoljni radom na projektu. Upišite komentare u odgovarajuću kolonu.	
Ime učenika:	Loand Baxhuku
Naziv projekta:	Drama „Julije Cezar“ Vilijam Šekspir
Podsticajno pitanje:	Kakva je bila odeća i arhitektura XVI veka?
Glavne aktivnosti u okviru projekta:	Napisati tekst, Izabrati scenario, Podeliti uloge Učenje teksta Šivenje kostima Priprema scene Napravite video Predstavljanje publici u pozorištu "Dodona".
O sebi:	
Glavne stvari koje ste naučili u ovom projektu:	Biti lider, da se saradnjom i tolerancijom postiže željeni rezultat
Na koji deo projekta biste proveli najviše vremena i šta biste uradili drugačije?:	Učenje teksta kao i scensko predstavljanje
U kom delu projekta ste najbolje radili:	Na pripremi scenarija
O projektu:	
Koji deo vam se najviše dopao u ovom projektu:	Moj prvi izlazak na scenu, gde sam dodirnuo i osetio scenu, pokazujući svoj talenat pred publikom, delovao sam sebi kao pravi glumac.

Koji deo vam se nije dopao dok ste radili na ovom projektu:	Svaki dan posle nastave morao sam da dolazim iz škole „Xhevdet Doda“ u školu „Eqrem Cabej“ da održim probe.
Kako bi nastavnici trebalo da promene ovaj projekat da sledeći put bude bolji:	Ne bih ništa promenio.

Tabela7. Tabela za ocenjivanje mekih veština

	A **Odlično:**	**B** **Vrlo dobro:**	**C** **Dobro:**	**D** **Dovoljno:**
Kritičko razmišljanje / Rešavanje problema	Tačno sumira ideje; Upoređuje i ispituje različita mišljenja Koristi dovoljno podataka da podrži argumente Procenjuje pouzdanost tvrdnji i autoritet izvora podataka			
Saradnja	Učestvuje u razgovoru bez nametanja ličnog mišljenja Deli informacije i stručnost sa timom Pokazuje spremnost da vodi Pregovara i pravi neophodne kompromise za postizanje zajedničkog cilja			

Samo-upravljanje	Zadatke obavlja samostalno i bez nadzora Efikasno daje prioritet vremenu za završetak zadatka Primenjuje relevantne kriterijume za procenu uspeha završenog zadatka Pokazuje samorefleksiju i samo-ocenjivanje			
Ostalo:	Predviđa i detaljno planira korake potrebne za završetak zadatka Planira korišćenje resursa Procenjuje, odmerava i upravlja rizicima			

Realizacija nastavnog projekta: Drama „Julije Cezar“, Vilijam Šekspir

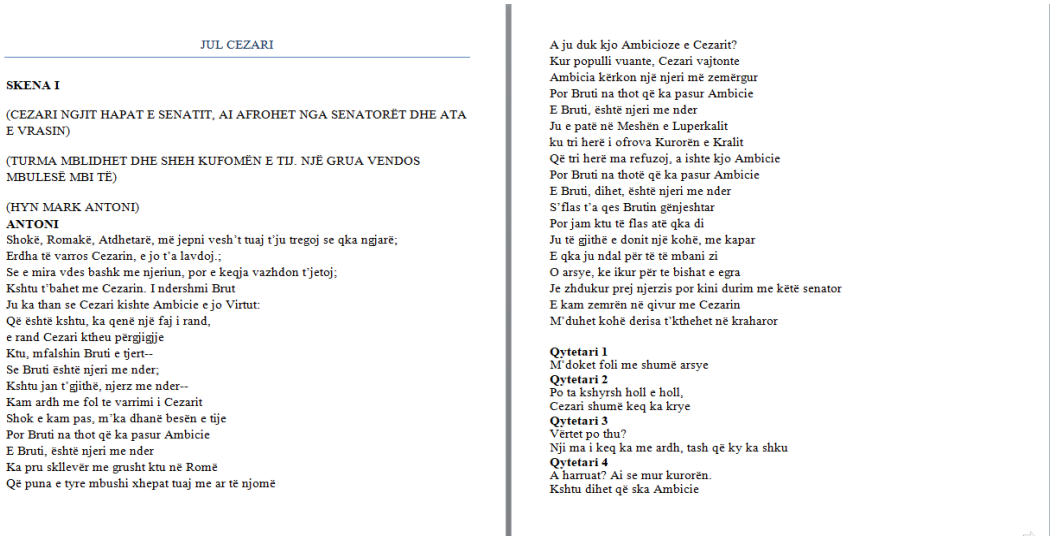

JUL CEZARI

SKENA I

(CEZARI NGJIT HAPAT E SENATIT, AI AFROHET NGA SENATORËT DHE ATA E VRASIN)

(TURMA MBLIDHET DHE SHEH KUFOMËN E TIJ. NJË GRUA VENDOS MBULESË MBI TË)

(HYN MARK ANTONI)
ANTONI
Shokë, Romakë, Atdhetarë, më jepni vesh't tuaj t'ju tregoj se qka ngjarë;
Erdha të varros Cezarin, e jo t'a lavdoj.;
Se e mira vdes bashk me njeriun, por e keqja vazhdon t'jetoj;
Kshtu t'bahet me Cezarin. I ndershmi Brut
Ju ka than se Cezari kishte Ambicie e jo Virtut:
Që është kshtu, ka qenë një faj i rand,
e rand Cezari ktheu përgjigje
Ktu, mfalshin Bruti e tjert--
Se Bruti është njeri me nder;
Kshtu jan t'gjithë, njerz me nder--
Kam ardh me fol te varrimi i Cezarit
Shok e kam pas, m'ka dhanë besën e tije
Por Bruti na thot që ka pasur Ambicie
E Bruti, është njeri me nder
Ka pru skllevër me grusht ktu në Romë
Që puna e tyre mbushi xhepat tuaj me ar të njomë

A ju duk kjo Ambicioze e Cezarit?
Kur populli vuante, Cezari vajtonte
Ambicia kërkon një njeri më zemërgur
Por Bruti na thot që ka pasur Ambicie
E Bruti, është njeri me nder
Ju e patë në Meshën e Luperkalit
ku tri herë i ofrova Kurorën e Kralit
Që tri herë ma refuzoj, a ishte kjo Ambicie
Por Bruti na thotë që ka pasur Ambicie
E Bruti, dihet, është njeri me nder
S'flas t'a qes Brutin gënjeshtar
Por jam ktu të flas atë qka di
Ju të gjithë e donit një kohë, me kapar
E qka ju ndal për të të mbani zi
O arsye, ke ikur për te bishat e egra
Je zhdukur prej njerzis por kini durim me këtë senator
E kam zemrën në qivur me Cezarin
M'duhet kohë derisa t'kthehet në kraharor

Qytetari 1
M'doket foli me shumë arsye
Qytetari 2
Po ta kshyrsh holl e holl,
Cezari shumë keq ka krye
Qytetari 3
Vërtet po thu?
Nji ma i keq ka me ardh, tash që ky ka shku
Qytetari 4
A harruat? Ai se mur kurorën.
Kshtu dihet që ska Ambicie

Fotografija 1. Preveden i adaptiran fragment originalnog dela „Julije Cezar” od učenika.

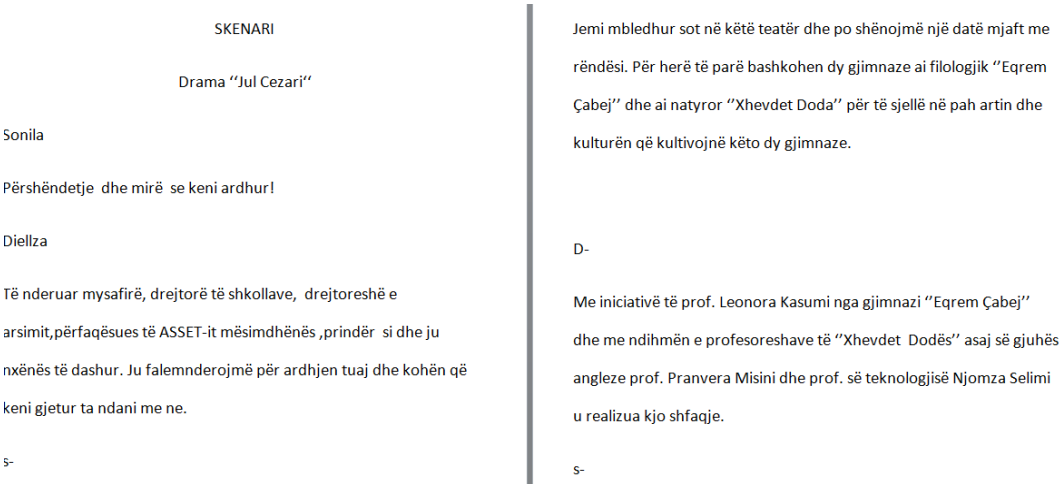

SKENARI

Drama ‘‘Jul Cezari‘‘

Sonila

Përshëndetje dhe mirë se keni ardhur!

Diellza

Të nderuar mysafirë, drejtorë të shkollave, drejtoreshë e arsimit,përfaqësues të ASSET-it mësimdhënës ,prindër si dhe ju nxënës të dashur. Ju falemnderojmë për ardhjen tuaj dhe kohën që keni gjetur ta ndani me ne.

s-

Jemi mbledhur sot në këtë teatër dhe po shënojmë një datë mjaft me rëndësi. Për herë të parë bashkohen dy gjimnaze ai filologjik ‘‘Eqrem Çabej’’ dhe ai natyror ‘‘Xhevdet Doda’’ për të sjellë në pah artin dhe kulturën që kultivojnë këto dy gjimnaze.

D-

Me iniciativë të prof. Leonora Kasumi nga gjimnazi ‘‘Eqrem Çabej’’ dhe me ndihmën e profesoreshave të ‘‘Xhevdet Dodës’’ asaj së gjuhës angleze prof. Pranvera Misini dhe prof. së teknologjisë Njomza Selimi u realizua kjo shfaqje.

s-

Fotografija 2. Scenario koji su pripremili učenici

Teatri "Dodona" - Prishtinë

Për: Drejtorinë e Teatrit "Dodona"

Nga: Leonorë Kasumi, Master i Gjuhës dhe letërsisë shqipe në Gjimnazin e Filologjisë "Eqrem Çabej", Prishtinë

Lënda: Kërkesë për dhënien e pëlqimit për shfrytëzim të hapësirës skenike

Mbështetja dhe arsyetimi i kërkesës

Në bazë të ligjit për shfrytëzimin e hapësirave publike, konsideroj se kërkesa ime që ju të më mundësoni shfrytëzimin e hapësirës skenike për realizimin e shfaqjes teatrale mund të aprovohet, ndërkaq këtë e mbështes me këto argumente:

- Projekti është më i zgjeruar, pasi që kemi nxitur bashkëpunimin në mes të dy Gjimnazeve "Eqrem Çabej" dhe "Xhevdet Doda", ku pjesëmarrës në përgatitjen e shfaqjes janë nxënësit e të dyja shkollave.
- Në shkollat tonë kushtet për realizimin e një shfaqjeje të mirfilltë mungojnë, nuk kemi një amfiteatër, hapësira e hollit nuk lejonë të dëgjohet zëri
- Grupi i aktorëve e ka përgatitur një fragment të shkëputur nga vepra "Jul Cezari" të Shekspirit, e cila zgjat 25-30 min. dhe jemi të gatshëm ta realizojme nga data 1-7.11.2019
- Nxënësit, kreator të rinj, me shumë mund (në mungesë të materialit) janë duke i përgatitur veshjet dhe elementet e skenës për shfaqjen teatrale
- besoj që aktorëve të rinj pas një pune kaq të madhe duhet t'u ipet rasti, sepse e meritojnë ta prekin dhe ta ndjejnë skenën, duke e shfaqur talentin e tyre para spektatorëve.

Fotografija 3. Zahtev upućen pozorištu „Dodona" za korišćenje scenskog prostora

Fotografija 4. Pozivnica koju su pripremili učenici

Fotografija 5. Povezanost oblasti pripremom scene i šivenjem kostima od strane učenika.

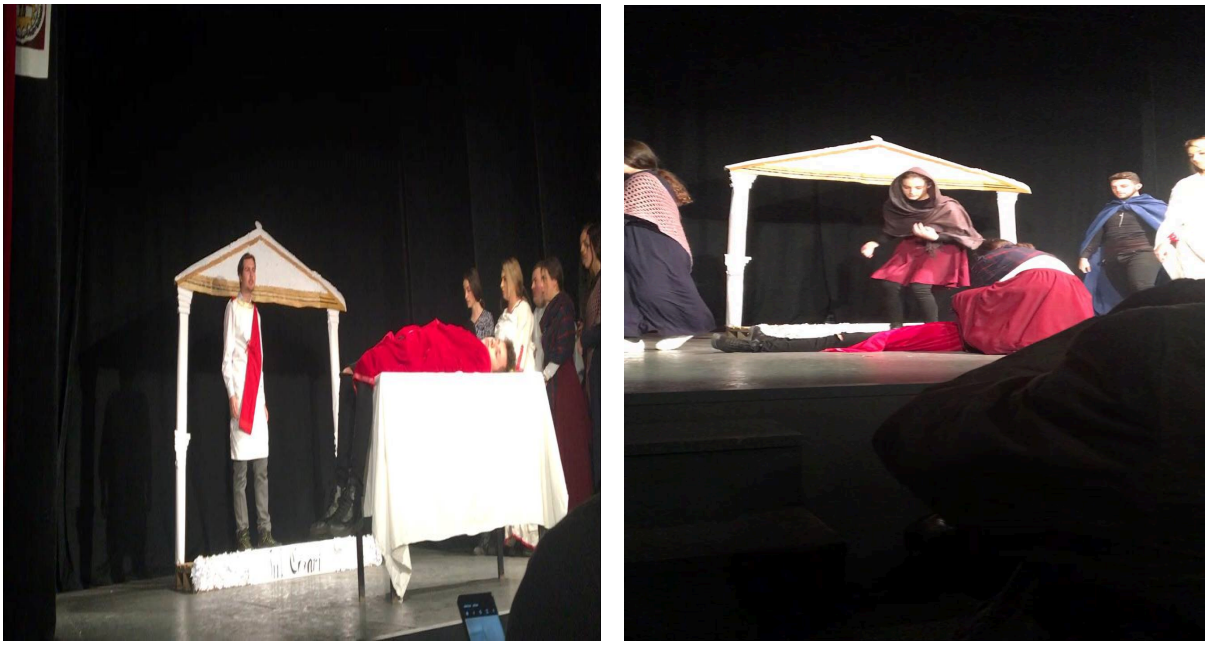

Fotografija 6. Scenski nastup „Julije Cezar“

Fotografija 7. Glumci na zajedničkoj fotografiji sa direktorom ODO-a, predstavnicima ASSET-a, direktorima škola i nastavnicima.

Kako bi pratili dramu molimo vas kliknite na link: **Drama „Julije Cezar“,** **https://www.youtube.com/watch?v=XmtYH54sb6M ili Kliknite ovde**

Planiranje nastavnog projekta „Turističke atrakcije u opštini Lipljan“

„Turističke atrakcije u opštini Lipljan“, projekat koji realizuju učenici školske Gimnazije „Ulpijana“, Lipljan, pod mentorstvom nastavnika ove škole.

U proces realizacije projekta „Turističke atrakcije u opštini Lipljan“ uključene su neke od nastavnih oblasti.

Nastavne oblasti	Nastavni predmet
Prirodne nauke	Geografija, hemija, biologija
Matematika	Matematika
Društvo i sredina	Istorija, Građansko vaspitanje
Život i rad	TIK
Umetnost	Muzika, Likovna umetnost
Fizičko vaspitanje, sport i zdravlje	Fizičko vaspitanje

Tabela 1. Opšti oblik projektnog planiranja „Turističke atrakcije u opštini Lipljan“, gde nastavnici zajednički osmišljavaju korake koje treba preduzeti za realizaciju projekta kao što su: naziv projekta, predmeti koji će biti uključeni, trajanje, uloga učenika, ključne tačke, pokretačko pitanje, veštine za uspeh, očekivani rezultati (proizvodi).

<table>
<tr><td colspan="6">P L A N I R A N J E
P R O J E K T A : O P Š T I F O R M U L A R</td></tr>
<tr><td colspan="4">Naziv projekta: Turističke atrakcije u opštini Lipljan</td><td colspan="2">Trajanje projekta:
Datum početka:
14.10.2019
Datum završetka:
13.12.2019</td></tr>
<tr><td colspan="2">Predmet/kurs: Geografija, TIK, Muzika</td><td colspan="2">Nastavnici:
Alban Aliaj
Armend Rexhepi
Leutrim Luma</td><td colspan="2">Nivo razreda:

XI</td></tr>
<tr><td colspan="6">Ostale nastavne oblasti/predmeti koje treba uključiti, ako ih ima:
Polje: Prirodne nauke (Geografija, hemija, biologija)
Matematika
Društvo i sredina (istorija, građansko vaspitanje)
Život i rad: (Tehnologija i TIK)
Umetnost: (Muzika, likovna umetnost)
Fizičko vaspitanje, Sport i zdravlje</td></tr>
<tr><td>Znanje i ključne tačke za razumevanje/učenje
(Ishodi učenja)</td><td colspan="5">Efektivni komunikatori: 1,2,3,5,8,9
Kreativni mislilac: 1,2,4,9,10
Uspešan učenik: 2,3,4,6,8,9
Produktivni saradnici: 2,3,4,5,7,8,9
Zdrava osoba: 2,3,4,5,7,8
Odgovoran građanin: 2,3,4,5,7,9</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Veštine za uspeh
(za učenje i ocenjivanje)</td><td>Kritičko razmišljanje</td><td>Da</td><td>Komunikacija</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Emocionalna inteligencija</td><td>Da</td><td>Kreativnost</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Rešavanje problema</td><td>Da</td><td>Svest</td><td>Da</td></tr>
<tr><td></td><td>Upornost</td><td>Da</td><td>Ekipni rad</td><td>Da</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td>Istraživačke veštine</td><td>Da</td><td>Preduzetničke veštine</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Pregled projekta
(uključuje ulogu učenika, problem, problem ili izazov, preduzetu akciju i svrhu/korist)</td><td colspan="4">Ovaj projekat će realizovati učenici odeljenja IX-6 (Smer: Prirodni) gde će učenici dobiti uputstva o fazama realizacije ovog projekta, gde će svaki učenik dobiti odgovarajuća uputstva i svoju ulogu u grupama, koje će potom definisati, istražuje, analizira i preporučuje konkretne akcije za realizaciju ovog projekta.

Radnje preduzete da bi se otkrio problem:
• Anketa sa građanima
• Intervju sa direktorom Direktorijata za omladinu, kulturu i sport
• Direktna poseta turističkim mestima
• Dobijanje informacija od vodiča
• Video / Fotografija turističkih mesta
• Analiza fizičko-geografskih faktora turističkih mesta
• Analiza infrastrukturnih uslova.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Konkretne radnje:
• Na osnovu prikupljanja podataka tokom preduzetih akcija na pronalaženju problema i izazova, preduzećemo konkretne akcije.

Cilj/Korist:
• Podizanje svesti građana o vrednostima turizma u opštini Lipljan
• Promocija prirodnih i kulturnih vrednosti u ovoj opštini
• Finansijska korist
• Racionalna upotreba i zaštita.</td></tr>
<tr><td>Podsticajno pitanje</td><td colspan="4">Koliko se promovišu turističke vrednosti u opštini Lipljan?
Kako povećati interesovanje za turističke vrednosti u opštini Lipljan?</td></tr>
<tr><td>Početni korak/dešavanje</td><td colspan="4">Organizovane grupa i podela zadataka</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Proizvodi</td><td colspan="2">Individualni:</td><td colspan="2">Sadržaj i određene kompetencije koje treba oceniti:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ekipni:</td><td colspan="2">Sadržaj i određene kompetencije koje treba oceniti:</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">Ljudi na terenu, prostori/mesta:
Učenici, građani zemlje, turistička mesta.</td></tr>
</table>

Potrebni resursi	***Oprema:*** Knjiga, računar, laptop, kamera, video kamera, dron sa kamerom, oprema za snimanje zvuka itd.			
	Materijali: Papir, laminirani papir, boje, hamer papir, itd.			
	Resursi u zajednici: Učenici, građani, itd.			
Reflektivne metode (kao pojedinci, ekipa, i razred treba da reflektuju tokom/na kraju projekta	Unošenje beleški u dnevnik	Da	Fokus Grupe	Da
	Diskusije sa celim razredom	Da	Diskusije:	
	Anketa	Da	Ostalo:	

Realizacija nastavnog projekta: Turističke atrakcije u opštini Lipljan

- ***Vizite e drejtpërdrejt ne vendet turistike***

✓Parku nacionale “Blinaja”

✓Shpella e Gadimës

✓Shtëpia e Shtjefen Gjeçovit – Janjev

✓Shtëpi e kulturës - Lipjan

➢ *Intervistë me qytetare*

Vendbanimi	Lipjan	Fshatra	Prishtine	Prizeren
Statistika	16/20	12/30	1/30	1/30
Vendet turistike qe i njohin	Shpella e Gadimes	Parku nacional Blinaja	Janjeva	
Promovimi i vendeve turistike	Po	Jo	50/50	Blinaja
Statistika	8/30	20/30	1/30	1/30
Mjetet informuese	Po	Jo		
Statistika	11/30	19/30		
Takimi me te huajt	Po	Jo		
Statistika	15/30	15/30		
Siguria ne këto vendet	E Madhe	Mesatare	E Vogël	
Statistika	6/30	6/30	18/30	

➢ *Marrja e informatave nga ciceronet*

✓ Parku nacional Blinaja

✓ Shpella e Gadimës

✓ Qyteza e Janjeves

Veprimet konkrete:

Harta Turistike e Komunës së Lipjanit

Krijimi i Broshurës

Krijimi Web faqja

Adresa: www.atraksionetnelipjan.tk

Market Location

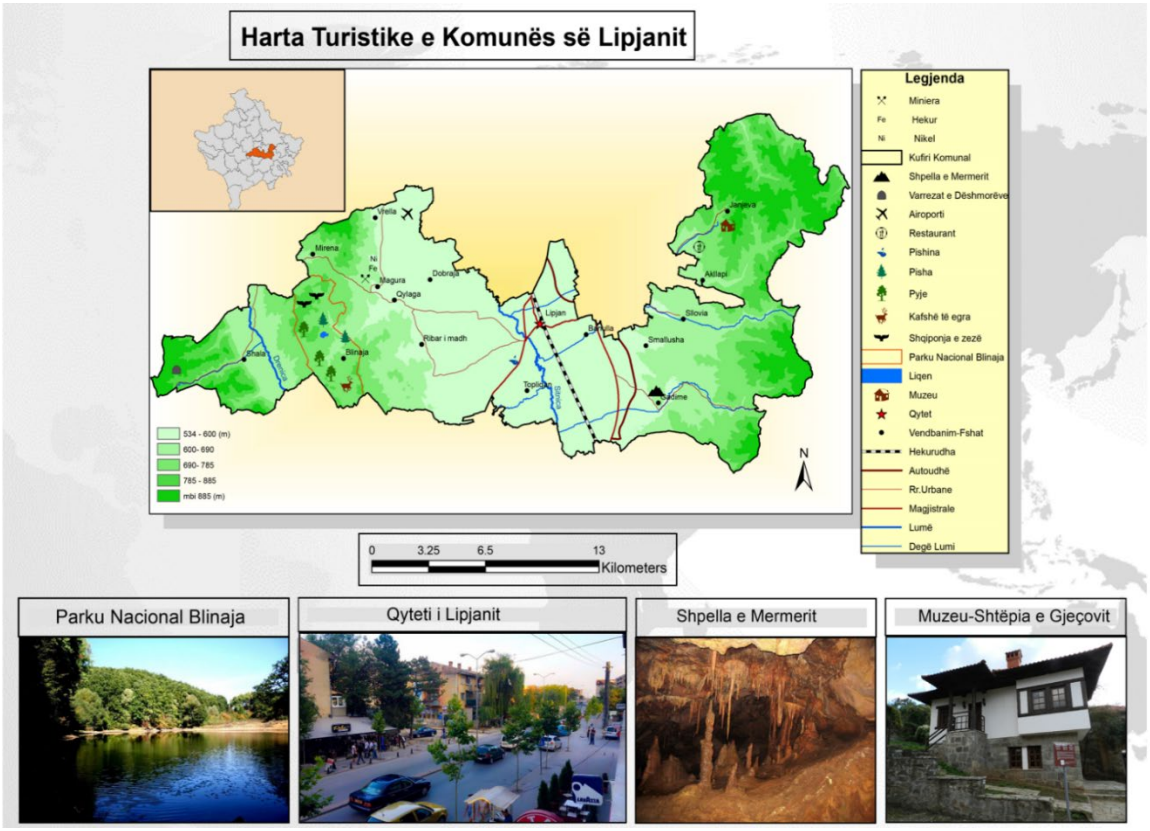

➢ Krijimi Web faqja (www.atraksionetnelipjan.tk)

➢ Krijimi i Broshurës

Qëllimi/Përfitimi:

- ✓ Ngritja e vetëdijes qytetare për vlerat turistike ne komunën e Lipjanit
- ✓ Promovimi i vlerave natyrore dhe kulturore në këtë komunë
- ✓ Përfitimi financiar
- ✓ Shfrytëzimi racionale dhe mbrojtja e tyre.

Radne grupe projekta „Turističke atrakcije u opštini Lipljan“

Da biste pratili tok i realizaciju projekta možete pogledati nekoliko filmskih sekvenci snimljenih tokom projekta „Turističke atrakcije opštine Lipljan“, link za povezivanje: https://youtu.be/ZA2ATMqnQcg ili Kliknite ovde

Planiranje nastavnog projekta „Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije“

U priloženom projektu „Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije“ posebnost je činjenica da je ovaj projekat planiran i realizovan virtuelno (onlajn), u vreme pandemije COVID-19.
U proces realizacije projekta „Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije“ uključene su neke od nastavnih oblasti.

Nastavne oblasti	Nastavni predmeti
Jezik i komunikacija	Engleski jezik
Matematika	Matematika
Društvo i sredina	Istorija, Građansko vaspitanje
Život i rad	TIK, Ekonomija

Tabela 1. Opšti format planiranja projekta „Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije”, gde nastavnici zajednički osmišljavaju korake koje treba preduzeti za realizaciju projekta kao što su: naziv projekta, predmeti koje treba uključiti, trajanje, uloga učenika, ključne tačke, pokretačko pitanje, veštine za uspeh, očekivani rezultati. (proizvodi).

P L A N I R A N J E P R O J E K T A : O P Š T I F O R M A T				
Naziv projekta: Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije				**Trajanje projekta:** 2-3 nedelje
Predmet/kurs: Ekonomija, Matematika, Engleski jezik, Istorija		**Nastavnici:** Minife Suka- Selimi Shqipe Salihu Aida Gashi Arta Aliu		**Nivo razreda:** XII
Ostale nastavne oblasti/predmeti koje treba uključiti, ako ih ima: **Oblast:** **Matematika** (Matematika) **Jezik i komunikacija** (Engleski jezik) **Društvo i sredina** (Građansko vaspitanje, Istorija) **Život i rad:** (Tehnologija i TIK, Ekonomija)				
Znanje i ključne tačke za razumevanje/učenje (Ishodi učenja)	▪ Kompetencije komunikacije i izražavanja I Efikasna komunikacija :1,2,3,4,5,6,7,8,9 ▪ Kompetencija razmišljanja II Kreativni mislilac: 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ▪ Kompetencija učenja III Uspešan učenik: 1,2,3,4,5,6,7,8, ▪ Kompetencije za život, rad i životnu sredinu IV Produktivni saradnici: 1,2,3,4,5,6,7,8, ▪ Lična kompetencija V Zdrava osoba: 1,2,3,4,5,7,8, ▪ Građanska kompetencija VI Odgovoran građanin: 1,3,5,6,7,8,9,10			
Veštine za uspeh (za učenje i ocenjivanje)	Kritičko razmišljanje	Da	Komunikacija	Da
	Emocionalna inteligencija	Da	Kreativnost	Da
	Rešavanje problema	Da	Svest	Da
	Upornost	Da	Ekipni rad	Da
	Istraživačke veštine	Da	Preduzetničke veštine	Da

Pregled projekta (uključuju ulogu učenika, problem, problem ili izazov, preduzetu akciju i svrhu/korist)	Ovaj projekat će realizovati učenici XII -2 razreda (Smer: Prirodni) gde će učenici biti upoznati sa fazama realizacije ovog projekta, gde će svaki učenik dobiti odgovarajuća uputstva i svoju ulogu u grupama, koje će potom definisati, istražuje, analizira i preporučuje konkretne akcije za realizaciju ovog projekta. ➢ ***Uloga učenika je:*** • Istraživač, • Saradnici, • Grupna diskusija, i • Ilustracija primera ➢ ***Tema:*** • Na osnovu istraživanja, i • Poređenje. ➢ ***Kao problem ili izazov može da bude:*** • Uzajamno upravljanje, • Tehnološka opremljenost, • Vreme.
	➢ ***Preduzete radnje:*** • Podela uloga u grupe, • Način na koji međusobno sarađuju, ➢ ***Cilj:*** • Jezičke veštine, • Rešavanje matematičkih zadataka, • Veštine u preduzetništvu, • Znati priče o pandemiji. ➢ ***Koristi:*** • Veštine u projektovanju projekata, • Dobijanje bodova u ocenjivanju.
Podsticajno pitanje	**Koja su ekonomska dobra nedovoljna u vreme pandemije?**
Početni korak/aktivnost	✓ Informisanje učenika o temi, ✓ Razgovaram sa razredom o projektu uopšte, ✓ Pravljenje grupa, ✓ Izbor lidera, ✓ Podela odgovornosti unutar grupe, ✓ Vodič za istraživanje, ✓ Rezultati istraživanja, ✓ Kreiranje statistike o nedostatku dobara ✓ Ekonomija u vreme pandemije,
	✓ Upoređujući pandemiju u ovom trenutku sa drugim bolestima u ranijim vremenima, ✓ Nedostatak ekonomskih dobara kod nas, i u drugim zemljama u vreme pandemije itd.

<table>
<tr><td>Predstavljanje proizvoda (uključiti kako će proizvodi biti objavljeni, koji će učenici biti angažovani tokom i na kraju projekta)</td><td colspan="2">➢ Angažovanje učenika dvanaestog razreda,
➢ Realizacija projekta u odeljenju XII-2 (Prirodni smer),
➢ Prikupiti statistiku o nedostatku ekonomskih dobara u našoj zemlji u vreme pandemije,
➢ Samostalno i grupno ocenjivanje,
➢ Prezentacija je napravljena onlajn na Zoom platformi, zbog situacije sa pandemijom, (sa Pover Point-om)
➢ Popunjavanje upitnika je obavljeno onlajn sa platformom Edmodo.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Potrebni resursi</td><td colspan="2">Oprema:
Laptop, telefon,internet, video</td></tr>
<tr><td colspan="2">Materijali:
Knjige, razne veb stranice</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Reflektivne metode (kako će se pojedinci, tim i klase odražavati tokom/na kraju projekta)</td><td>Vođenje beleški u različitim programima za svaki predmet</td><td>Fokus grupe</td></tr>
<tr><td>Diskusija sa celim razredom - na platformi Zoom,</td><td>Diskusije: onlajn prezentacije,</td></tr>
<tr><td>Onlajn upitnik - o nedostatku ekonomskih dobara u vreme pandemije,</td><td>Ostalo: diskusije onlajn,</td></tr>
<tr><td colspan="3">Napomene:
DOSTIGNUTI REZULTATI
✓ Učenik koji istražuje,
✓ Analitičar ekonomske situacije u vreme pandemije,
✓ Kreator baze podataka istorije pandemije,
✓ Kreativni učenik (tvorac statistike o nedostatku ekonomskih dobara u vreme pandemije),
✓ Koristi poređenje podataka sa drugom zemljom, kao i drugim jezikom,
✓ Vredni saradnici,</td></tr>
</table>

Realizacija nastavnog projekta: Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije

Pregled projekta

- ***Uloga učenika je:***
- ***Istraživač,***
- ***Saradnici,***
- ***Grupna diskusija, i***
- ***Ilustracija primera***
- ***Tema:***
- ***Na osnovu istraživanja, i***
- ***Poređenje.***
- ***Kao problem ili izazov može da bude:***
- ***Uzajamno upravljanje,***
- ***Tehnološka opremljenost,***
- ***Preduzete radnje:***
- ***Podela uloga u grupe,***
- ***Način na koji međusobno sarađuju,***
- ***Cilj:***
- ***Jezičke veštine,***
- ***Rešavanje matematičkih zadataka,***
- ***Veštine u preduzetništvu,***
- ***Znati priče o pandemiji.***
- ***Koristi:***
- ***Veštine u projektovanju projekata,***
- ***Dobijanje bodova u ocenjivanju.***

Podsticajno pitanje

Koja su ekonomska dobra nedovoljna u vreme pandemije?

Početni korak/aktivnost

- ✓ Informisanje učenika o temi,
- ✓ Razgovaram sa razredom o projektu uopšte,

  Pravljenje grupa,
- ✓ Odabir lidera,
- ✓ Podela odgovornosti unutar grupe,

  Vodič za istraživanje,
- ✓ Rezultati istraživanja,
- ✓ Kreiranje statistike o nedostatku ekonomskih dobara u vreme pandemije,
- ✓ Upoređujući pandemiju u ovom trenutku sa drugim bolestima u ranijim vremenima,
- ✓ Nedostatak ekonomskih dobara kod nas, a u drugoj zemlji u vreme pandemije itd.

Potrebni resursi

Llapto

Telefon

Interneti

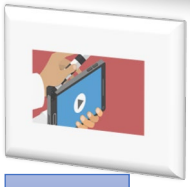

Video

Librat

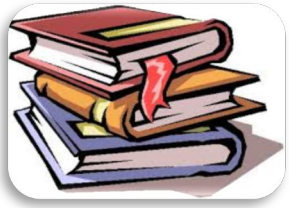

Web faqe të

Reflektivne metode

- Të mbajturit e shënimeve në programe të ndryshme për secilen lëndë,
- Diskutim me gjithë klasën- platformën Zoom,
- Pytësor online - për pamjaftueshmërin e të mirave ekonomike në kohën e pandemisë,
- Fokus grupe,
- Tank diskutime- Prezantimi online,
- Të tjera: Bashkëbisedim online,

Uticaj korona virusa na svetsku ekonomiju

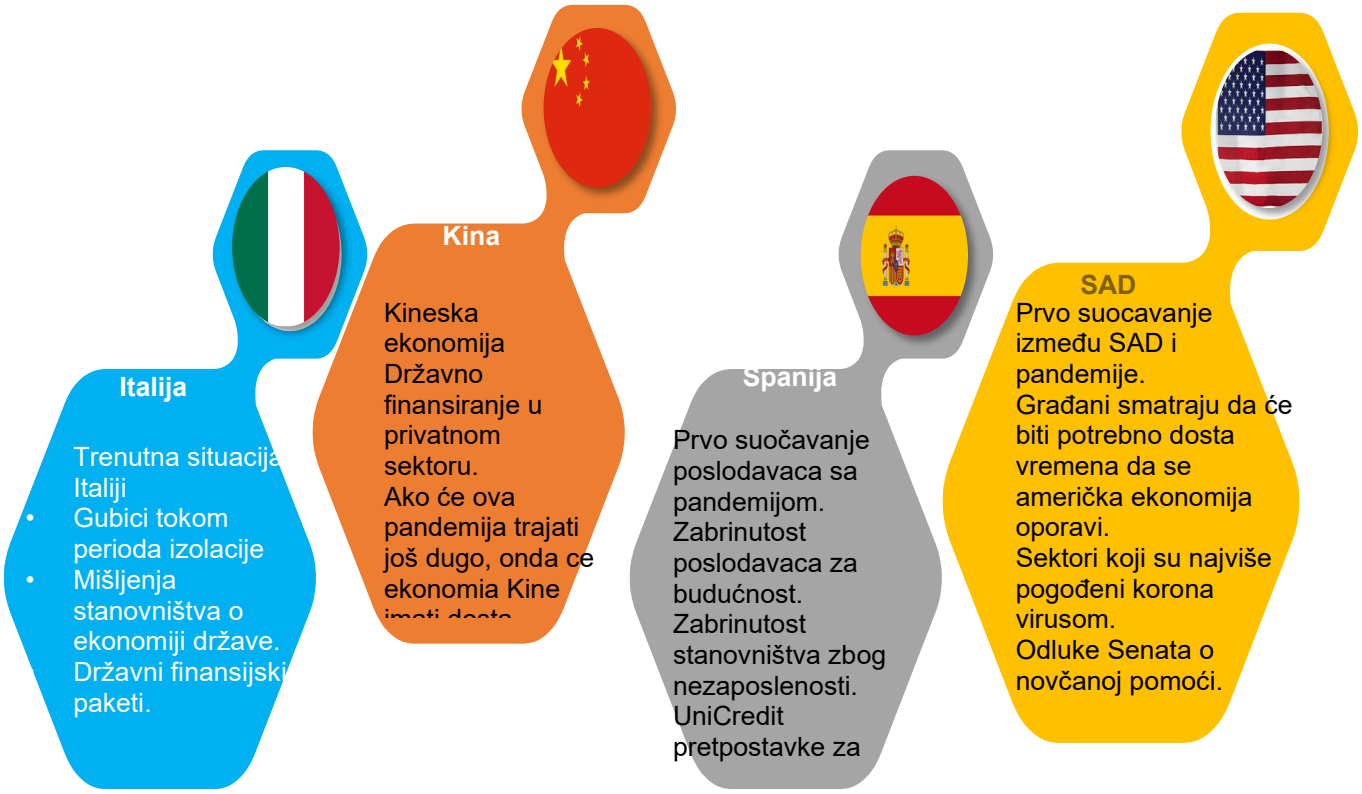

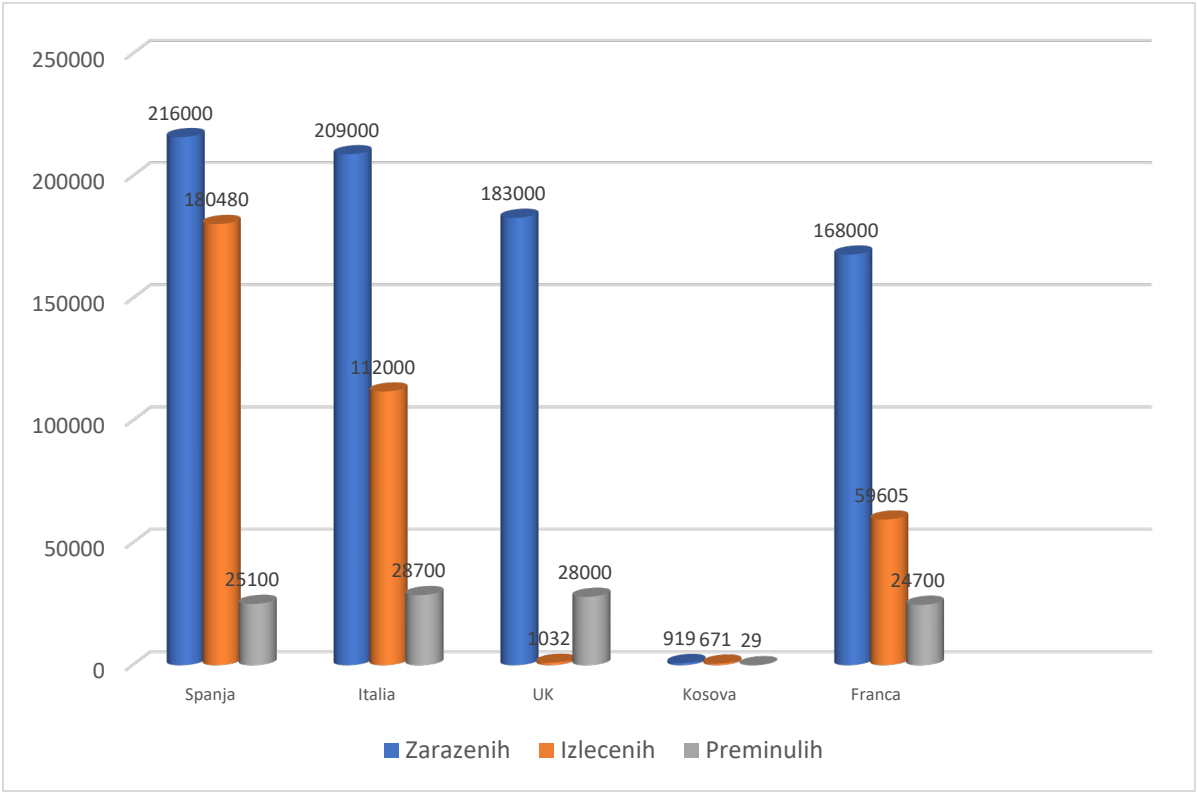
KORONA VIRUS 2020 - Statistika
250000
200000
150000
100000
50000
0
216000
180480
25100
209000
112000
28700
183000
1032
28000
919
671
29
168000
59605
24700
Spanja
Italia
UK
Kosova
Franca
Zarazenih
Izlecenih
Preminulih

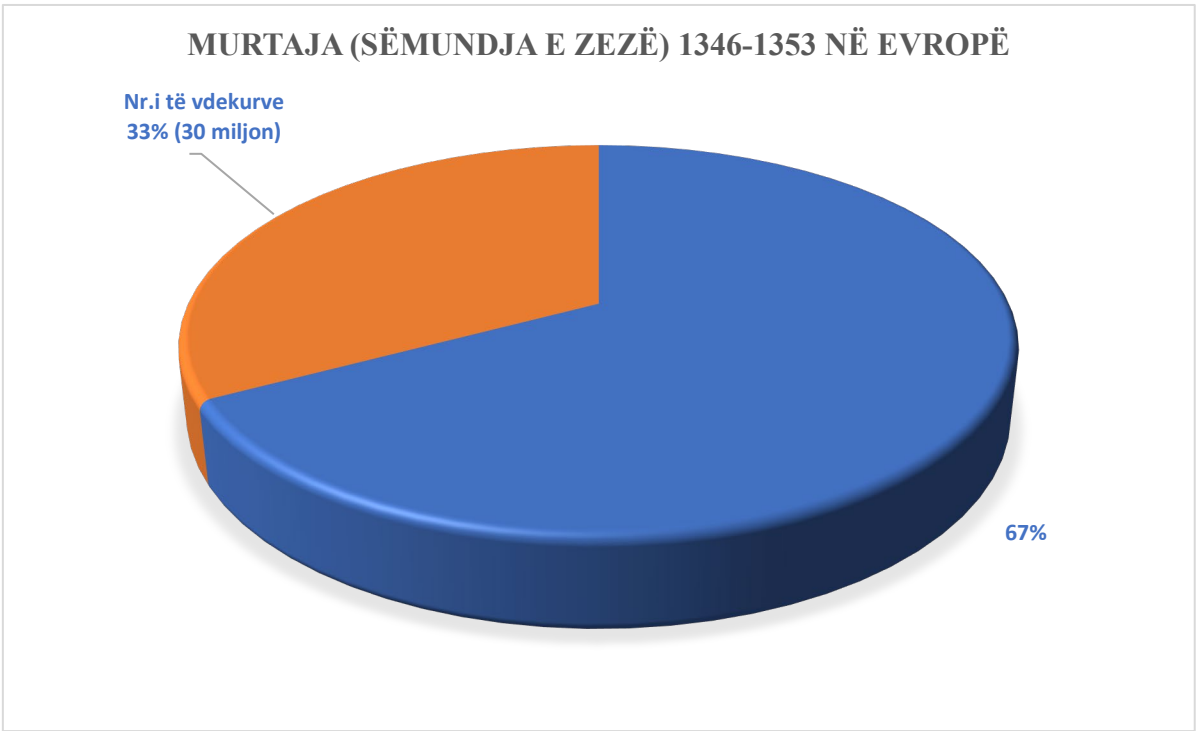
MURTAJA (SËMUNDJA E ZEZË) 1346-1353 NË EVROPË
Nr.i të vdekurve
33% (30 miljon)
67%

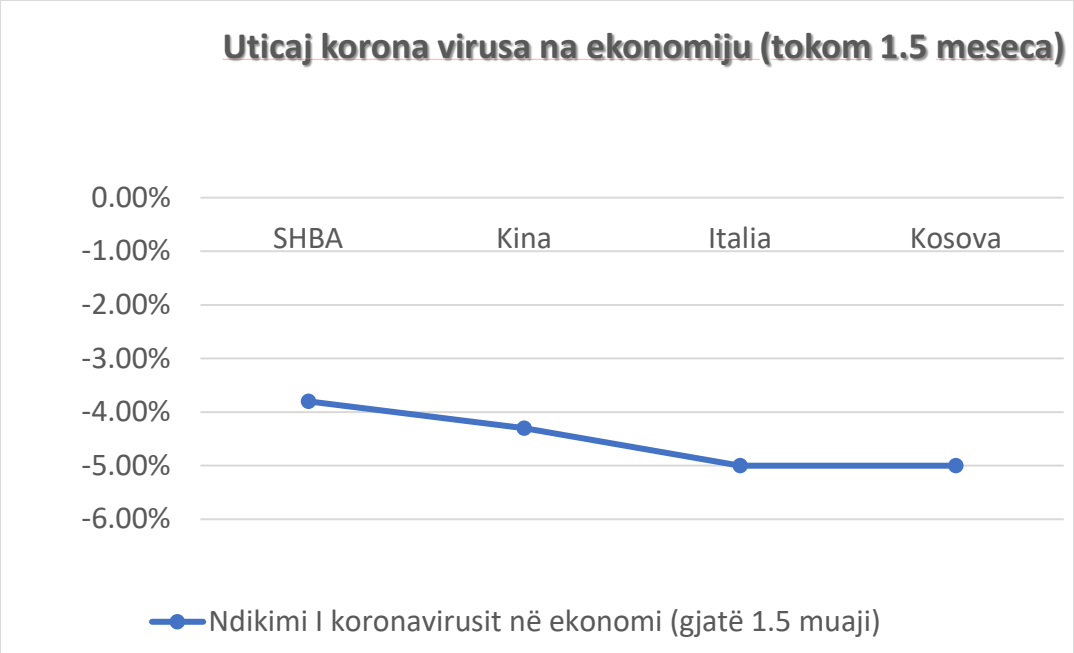

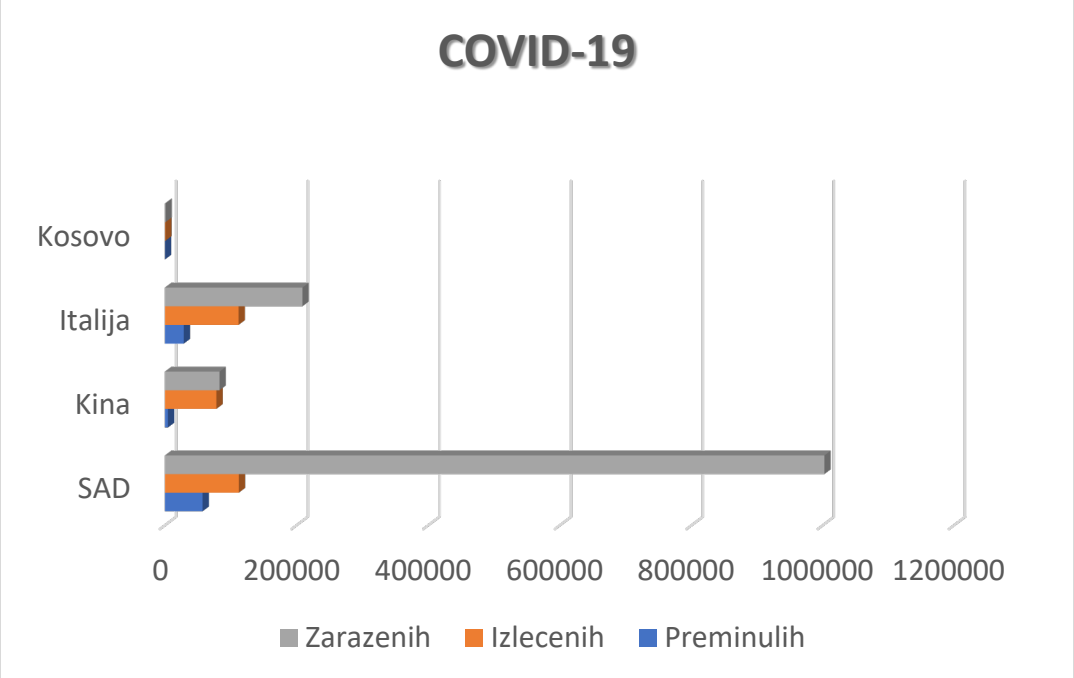

Prikaz. 1.1.

Povezanost između nastavnih oblasti

Starosne grupe?

457 ispitanika

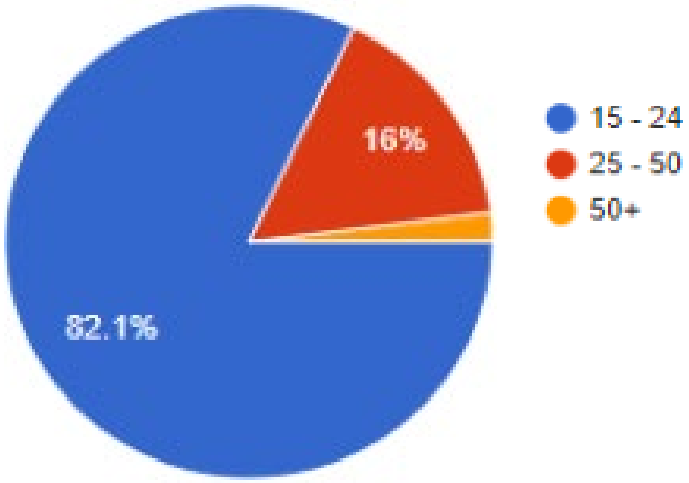

Koliko je pandemija uticala na vašu ekonomsku situaciju?

451 odgovora

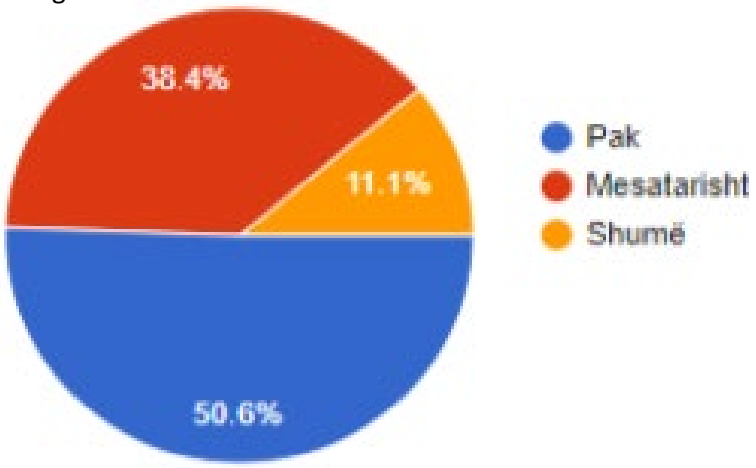

Koliko ste rezervi hrane imali tokom pandemije?

454 odgovora

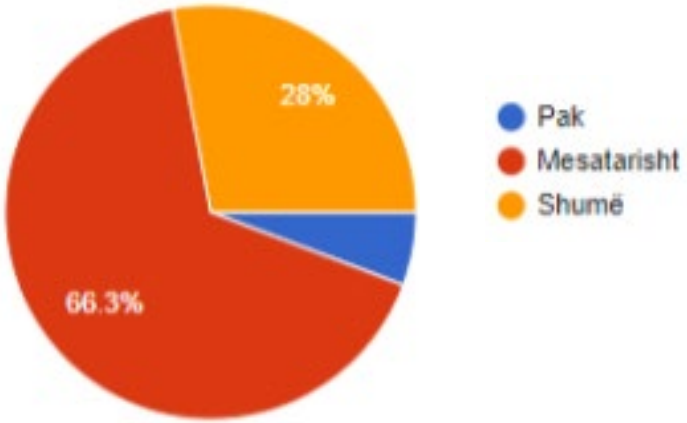

Da li je opština pružila pomoć u suočavanju sa pandemijom?

447 odgovora

Zaključci

Koronavirusna bolest nastavlja da se širi širom sveta prateći putanju koju je teško predvideti.

Zdravstvena, humanitarna i socio-ekonomska politika koju je usvojila država odrediće brzinu i snagu oporavka.

Bez dugoročnih strukturnih promena, duboko ukorenjene nejednakosti izložene krizom će se jednostavno intenzivirati.

Pored toga što se bavi neposrednim posledicama krize, međunarodna zajednica sada ima jedinstvenu priliku da usvoji politike koje imaju za cilj postizanje socijalne pravde.

Postignuti rezultati

- ✓ Učenik koji istražuje,
- ✓ Analitičar ekonomske situacije u vreme pandemije,
- ✓ Kreator baze podataka istorije pandemije,
- ✓ Kreativni učenik (tvorac statistike o nedostatku ekonomskih dobara u vreme pandemije),
- ✓ Koristi poređenje podataka sa drugom zemljom, kao i drugim jezikom,
- ✓ Vredni saradnici,

Da biste pratili tok i realizaciju projekta možete pogledati nekoliko filmskih sekvenci snimljenih tokom projekta „Nedostatak ekonomskih dobara u vreme pandemije“, link: https://youtu.be/Y0CyoCcbjzs ili Kliknite ovde

Planiranje nastavnog projekta „Mladi stvaraoci“

U periodu mart-maj, u vreme pandemije COVID-19, kada smo sprovodili onlajn učenje, sa učenicima, ljubiteljima pisane reči, uspeli smo da kreiramo onlajn časopis „Mladi stvaraoci“, kao i da ga predstavimo virtuelno publici preko Zoom platforme.

Nastavne oblasti uključene u projekat „Mladi stvaraoci“.

Nastavna oblast	Nastavni predmeti
Jezik i komunikacija	Albanski jezik, Engleski jezik, Nemački jezik
Društvo i sredina	Psihologija, Kultura i društvo
Umetnost	Likovna kultura, Sportska kultura
Život i rad	TIK,

Tabela 1. Planiranje projekta „Mladi stvaraoci“, koraci koje treba preduzeti za implementaciju projekta kao što su: oblasti/predmeti koji će biti uključeni u projekat, trajanje, uloga učenika, ključne tačke, pokretačka pitanja, veštine za uspeh, očekivani rezultati (proizvodi).

P L A N I R A N J E P R O J E K T A : O P Š T I F O R M A T		
Naziv projekta: Magazin „Mladi stvaraoci“		Trajanje projekta: 15.03.2020- 27.05. 2020
Oblast(i) (predmet/i): Jezik i komunikacija, Društvo i životna sredina, Umetnost	Nastavnici: Leonora Kasumi Elona Xhiha Diellza Kastrati	Nivo razreda: XI
Oblasti / drugi predmeti koji će biti uključeni, ako ih ima: fizičko vaspitanje, likovna umetnost, psihologija, kultura i društvo, TIK.		

Znanje i ključne tačke za razumevanje/učenje (CCSS i drugi standardi?	**RNK: I. 1,4,5,6,7,8; II. 1,3,4,8,9,10; III. 6,7,8,; IV. 1,2,4,6; V. 3,5,6,9; VI.2,7,8,9; RNF: I. Veštine komunikacije: 1.1,2,3; 2.1,2; 3.1,2,3,6,7; II. Vrednosti i stavovi: 1.1,3,5,7,10,15. RNL** Učenik vlada i koristi jezik u različite svrhe komunikacije i stvaralaštva. Podiže nivo komunikacije sa književnim i neknjiževnim diskursima, u cilju postizanja kulture samostalnog mišljenja, poseduje argumentacione i evaluacione veštine za kulturu i književnost, kao i lingvistička znanja, uvežbava različite vidove analize i pisanja; posebno u sintaksičkom pogledu;			
Veštine za uspeh (za učenje i ocenjivanje)	Komunikacija Kritičko razmišljanje Kreativnost	✓	Svest Ekipni rad	✓
	Emocionalna inteligencija Upornost Rešavanje problema	✓	Istraživačke veštine Preduzetničke veštine	✓

<table>
<tr><td>Pregled projekta (uključuje ulogu učenika, problem, problem ili izazov, preduzetu akciju i svrhu/korist)</td><td colspan="2">Ovaj projekat ima za cilj kreiranje časopisa koji će otvoriti put svim stvaraocima da dođu do novih inovativnih i originalnih ideja u svim oblastima, unapređujući jezičke i komunikacione veštine u cilju oblikovanja jezika i kritičkog i kreativnog mišljenja, funkcionalnog pisanja i pisanog i usmenog komunikacija.
Realizaciju ovog projekta radiće učenici 11. razreda Filološke gimnazije „Eqrem Cabej“ pod rukovodstvom nastavnika.
Stavovi, vrednosti i uverenja: komunikativan, odgovoran, kooperativan, samouveren
Znanja: Učenici poznaju nivo komunikacije sa književnim i neknjiževnim diskursima u cilju postizanja kulture samostalnog mišljenja.
Veštine: Koristite koncizan jezik za prenošenje poruke, kombinujte različite ideje u novu originalnu i jedinstvenu ideju,</td></tr>
<tr><td>Podsticajno pitanje</td><td colspan="2">• Kako možemo da objavimo naše članke na mreži?</td></tr>
<tr><td>Početni korak/aktivnost</td><td colspan="2">Učenici kreiraju onlajn stranicu.
Redakcija koju čine sami učenici
Formiranje rubrika po oblastima i podela odgovornosti
Zbornik radova</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Proizvodi</td><td>Individualni:
Kreiranje onlajn stranice,
Brošure
Naš glas
Eseji
Poezija
Funkcionalni dnevnika
Knjiga koju sam pročitao
Prezentacija
Intervjui
Poslovice
Govori
Zanimljivosti
Mladi slikari
Mentalno zdravlje
Sportske vesti
Moda
Događaji</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju:

I.1,3,4,6,; II.4,7,8;
III.1, 2,3,7,8,; IV.4,5,6,9;
V.1,2,3,6,7; VI.1,2,5,9;</td></tr>
<tr><td>Ekipni:
Grupe I, II, III.IV
Pet do šest učenika u svakoj grupi</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju:

I.1,3,4,6,; II.4,7,8;
III.1, 2,3,7,8,; IV.4,5,6,9;
V.1,2,3,6,7; VI.1,2,5,9;</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Predstavljanje proizvoda (uključuju kako će proizvodi biti objavljeni, koji će učenici biti angažovani tokom i na kraju projekta)</td><td colspan="4">U projektu će biti uključeni učenici KSI razreda Filološke gimnazije „Eqrem Cabej“ pod rukovodstvom nastavnika.
Učenici će imati različite zadatke pa će biti podeljeni u grupe.
I. Veb stranica – studenti kreiraju veb stranicu radi objavljivanja radova
II. I Uredništvo - ideja, dizajn, definisanje sekcija i podela odgovornosti
III. Zbornik radova – istraživanje mladih stvaralaca naše škole, podsticanje da svoj talenat iskažu tamo gde se nalaze, u jeziku, umetnosti, sportu, kulturi itd. i njihovo objavljivanje u časopisu
IV. Brošure i pozivnice – ideja i dizajn
Samo-ocenjivanje i grupno ocenjivanje,
Projekat se završava proizvodom ili performansom kao što su:

Školski časopis „Mladi stvaraoci“ – onlajn.

Prezentacija onlajn publici na Zoom platformi.

Objaviti link na sajtu škole</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Potrebni resursi</td><td colspan="4">Ljudi na terenu, prostori/mesta:
Učenici, škole, publika</td></tr>
<tr><td colspan="4">Oprema: laptop, internet, platforma Zoom.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Materijali:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Resursi u zajednici:
Učenici, roditelji</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Reflektivne metode (kao pojedinci, ekipa, i razred treba da reflektuju tokom/na kraju projekta)</td><td>Beleške u dnevniku</td><td>✓</td><td>Fokus grupe</td><td>✓</td></tr>
<tr><td>Diskusija se celim razredom</td><td>✓</td><td>Diskusije:</td><td>✓</td></tr>
<tr><td>Ankete</td><td>✓</td><td>Ostalo:</td><td>✓</td></tr>
<tr><td colspan="5">Napomene: Važno je napomenuti da je završetkom projekta, realizacijom proizvoda naš rad nezaustavljiv kako na prikupljanju i objavljivanju radova tako i na održavanju i očuvanju sajta, jer učenici samoinicijativno za kreiranje veb stranice izvršili su plaćanje godine.</td></tr>
</table>

P L A N I R A N J E P R O J E K A T A : V O D I Č Z A U Č E N I K E			
Projekat: Onlajn časopis „Mladi stvaraoci”			
Podsticajno pitanje: Kako možemo da objavimo naše članke na mreži?			
Završni proizvod/i Prezentacije, performanse, proizvodi i/ili usluge	**Ciljevi učenja/rezultati** znanje, razumevanje i veštine potrebne učenicima da uspešno završe proizvode	**Kontinuirana kontrola/ocenjivanje** Kako bi se proverilo učenje i da se uvere da uče po planu	**Strategija nastave za sve učenike** Obezbeđuje nastavnik, ostalo osoblje, eksperti; Uključuje pružanje uputstava o ključnim tačkama, materijalima, lekcijama usklađenim sa ishodima učenja i tekućim procenama
(individualno i ekipno)	I. Veb stranica – učenici kreiraju veb stranicu radi objavljivanja radova	Lista za upravljanje projektima - Grupni zadaci Individualni zadaci Ugovori Samo-ocenjivanje	Učenici koriste grafikone planiranja da prate napredak. Nastavnik koristi ove grafikone planiranja da privremeno oceni napredak učenika i da postavlja pitanja o tome šta učenici uče usput.
	II. Uredništvo - ideja, dizajn, definisanje sekcija i podela odgovornosti		Nastavnik traži privremene procene kao kontrolne tačke na putu - na primer, spisak resursa nakon onlajn istraživanja, nacrt planiranja izveštaja, nacrt tokom izrade izveštaja, spisak uloga učenika i doprinosa usmenoj prezentaciji
	III. Zbornik radova – istraživanje mladih stvaralaca naše škole, podsticanje da svoj talenat iskažu tamo gde se nalaze, u jeziku, umetnosti, sportu, kulturi itd.		

Upravljanje projektom: **Zadaci za grupe**				
Naziv projekta:	**Onlajn časopis „Mladi stvaraoci”**			
Članovi grupe:	Rinesa Ferati, Olta Grajçevci, Arita Sadiku, Anjesa Gërvalla, Ardita Jashari, Erblina Pacolli,Vesa Gashi, Diellza Asllani, Donjeta Selmani, Marigona Jusufi, Blerona Hasani, Lorena Muslijaj, Jon Krasniqi, Altin Govori, Shkurta Demolli, Donjeta Ademi, Erëza Uka, Blerta Jusufi			
Zadaci	Ko je odgovoran	Do kod datuma	Stanje	Završava
Veb stranica	Rinesa Ferati Olta Grajçevci	15.03.2020 -27.05.2020	Kreirana je onlajn stranica	Realizovan je časopis
Uredništvo - ideja, dizajn, definisanje sekcija i podela odgovornosti	Ardita Jashari, Altin Govori, Blerta Jusufi, Donjeta Selmani,	15.03.2020 -27.05.2020	Dizajn sajta je urađen Sekcije i odgovornosti su podeljeni	Za svaku sekciju se definiše posebna tema a jedan od ucenika je predsedavajući.
Sakupljanje radova	Erblina Pacolli, Vesa Gashi, Diellza Asllani Marigona Jusufi, Blerona Hasani, Lorena Muslijaj Shkurta Demolli,	15.03.2020 -27.05.2020	Urađeno je istraživanje mladih stvaralaca naše škole, njihovo podsticanje da iskažu svoj talenat tamo gde se nalaze, u jeziku, umetnosti, sportu, kulturi itd.	Radovi su postavljeni u određenim sekcijama
Brošura	Arita Sadiku. Olta Grajçevci, Anjesa Gërvalla	15.03.2020 -27.05.2020	Brošura je sastavljena	Poziv za promociju časopisa prati i brošura.

Tabela 2. Upravljanje projektom „Mladi kreatori“ nam pomaže da dodelimo zadatke svakoj grupi, vremenske rokove i vođe grupa, koji izveštavaju o dostignućima tokom vremena, promovišući na taj način razvoj veština komunikacije, saradnje, vođenja, analize, razmišljanja itd...

Tabela 3. Izveštaj o radu na projektu „Mladi stvaraoci“, pomaže učeniku da u svakom trenutku prati svoj rad, da analizira, razmišlja i istovremeno informiše nastavnika.

I Z V E Š T A J O R A D U N A P R O J E K T U : **I N D I V I D U A L N O**			
Naziv projekta:	**Onlajn časopis „Mladi stvaraoci”**		
Ime ucenika:	Rinesa Ferati	**Datum:**	15.03.2020-27.05.2020
Za vremenski period:	Dan(i): ponedeljak, utorak, sreda, četvrtak, petak		Nedelja: 1-12

Tokom ovog perioda imao sam ove ciljeve za rad na projektu:	1	Istražiti mogućnosti kreiranja veb stranice na internetu
	2	Naučite kako da napravite veb stranicu
	3	Dobijanje ideja od grupe za dizajnirane stranice
	4	Na osnovu nalaza napraviti skicu stranice
	5	

Tokom ovog perioda uspeo sam da…	1	Analizirati nalaze sa interneta
	2	Kreiram stranicu
	3	Dizajniram stranicu
	4	
	5	

Tabela 4. Samo-ocenjivanje rada na projektu „Mladi stvaraoci“, tera učenika da se osvrne na svoj rad i projekat u celini, pa će znati u kom delu je najbolje radio i šta mu se najviše dopalo.

S A M O O C E N J I V A N J E R A D A N A P R O J E K T U Razmislite šta ste uradili na projektu, koliko ste zadovoljni radom na projektu.	
Ime ucenika:	Rinesa Ferati
Naziv projekta:	**Onlajn časopis „Mladi stvaraoci“**
Podsticajno pitanje:	Kako možemo da objavimo naše članke na mreži?
Navedite najbitnije tačke projekta:	Za istraživanje na mreži; Naučite kako da napravite veb lokaciju; Dizajnirati sajt; Skicirajte stranicu; Za kreiranje sekcija; Za postavljanje radova; Predstavite publiku
O sebi:	
Glavne stvari koje ste naučili u ovom projektu:	Da bude otporan na izazovne i teške situacije, da bude kooperativan, da zna kako da vodi projekat.
Na koji deo projekta biste proveli najviše vremena i šta biste uradili drugačije:	Kreiranje i dizajniranje stranice
U kom delu projekta ste najbolje radili:	U dizajniranju stranice
O projektu:	
Koji deo vam se najviše dopao u ovom projektu:	Predstavljam svoj rad pred publikom.
Koji deo vam se nije dopao dok ste radili na ovom projektu:	Kada sam više puta morao da radim isti posao
Kako bi nastavnici trebalo da promene ovaj projekat da sledeći put bude bolji	Ne bih ništa promenio.

Tabela 5. Ocenjivanje mekih veština u projektu „Mladi stvaraoci“

Ocenjivanje mekih veština

	A **Odlično:**	**B** **Vrlo dobro:**	**C** **Dobro:**	**D** **Dovoljno:**
1. Kritičko razmišljanje 2. Komunikacija 3. Rešavanje problema	1.1 .Tačno sumira ideje; 1.2 .Upoređuje i ispituje različita mišljenja; 2.1. Koristi sažet jezik za prenošenje poruke; 2.2. Obično koristi ispravne gramatičke forme kada govori ili piše; 3.1. Koristi dovoljno podataka da podrži argumente; 3.2. Procenjuje pouzdanost tvrdnji i autoritet izvora podataka;			

4. Kreativnost 5. Veštačka inteligencija 6. Ekipni rad	4.1. Sa entuzijazmom istražuje nove koncepte/ideje; 5.1. Svestan je važnosti emocionalne inteligencije u životu i na poslu; 5.2. Tretira druge jednako i sa poštovanjem; 6.1 Deluje informacije i stručnost sa timom; 6.2.Pokazuje spremnost da vodi; 6.3 Pregovara i pravi potrebne kompromise za postizanje zajedničkog cilja.			
7. Svest 8. Upornost 9. Sposobnost prikupljanja informacija (istraživanja) 10. Preduzetničke veštine	7.1. samostalno i bez nadzora obavlja poslove; 7.2.pokazuje samo-refleksiju i samo-ocenjivanje; 8.1.radi stalno ka ciljevima; 8.2.dokazuje različite pristupe problemima dok se oni ne reše; 9.1.može dati objašnjenje o potrebi selektivnog istraživanja; 9.2.određuje kada je obezbeđeno dovoljno informacija za izvršenje zadatka; 10.1.svestan preduzetničkih i liderskih veština; 10.2.prevodi kreativne ideje u delo;			

Realizacija nastavnog programa: Onlajn časopis „Mladi stvaraoci“

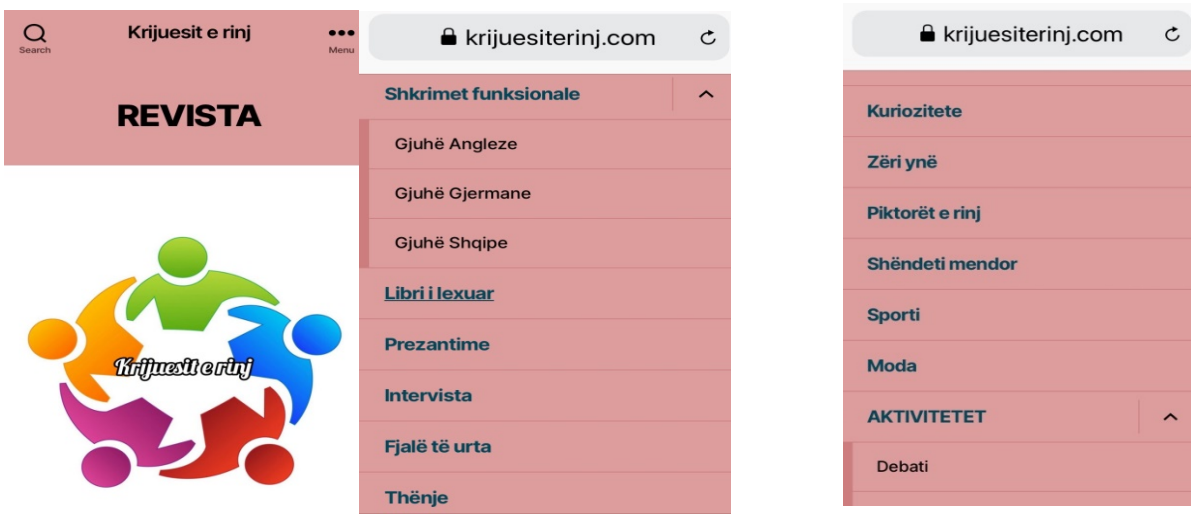

Foto 1. Naslovna strana časopisa i rubrike prema temama i oblastima koje sadrže

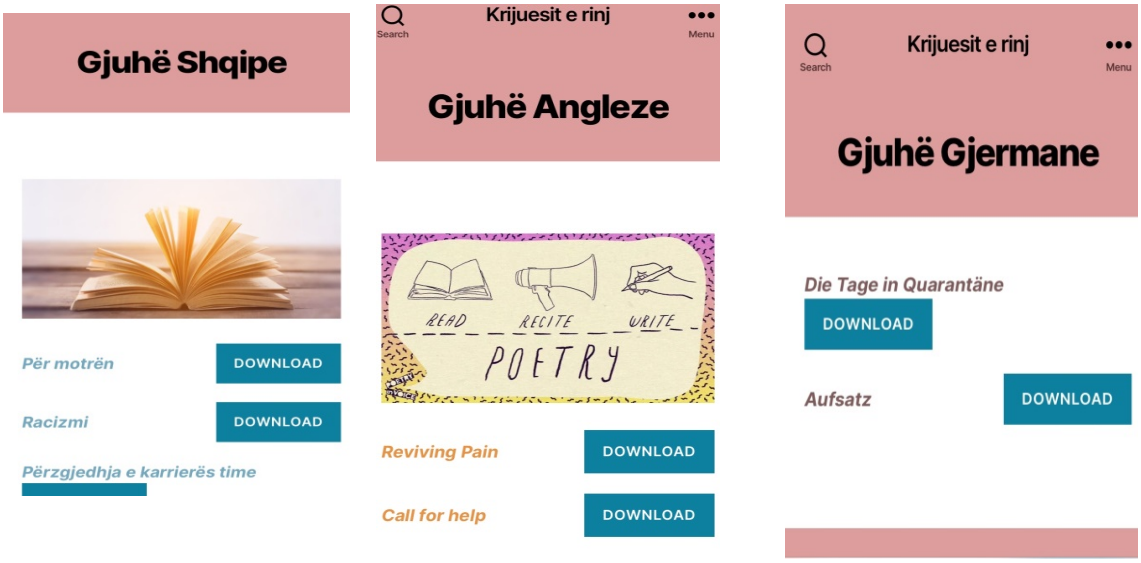

Foto 2. Rubrike iz oblasti Jezik i komunikacija

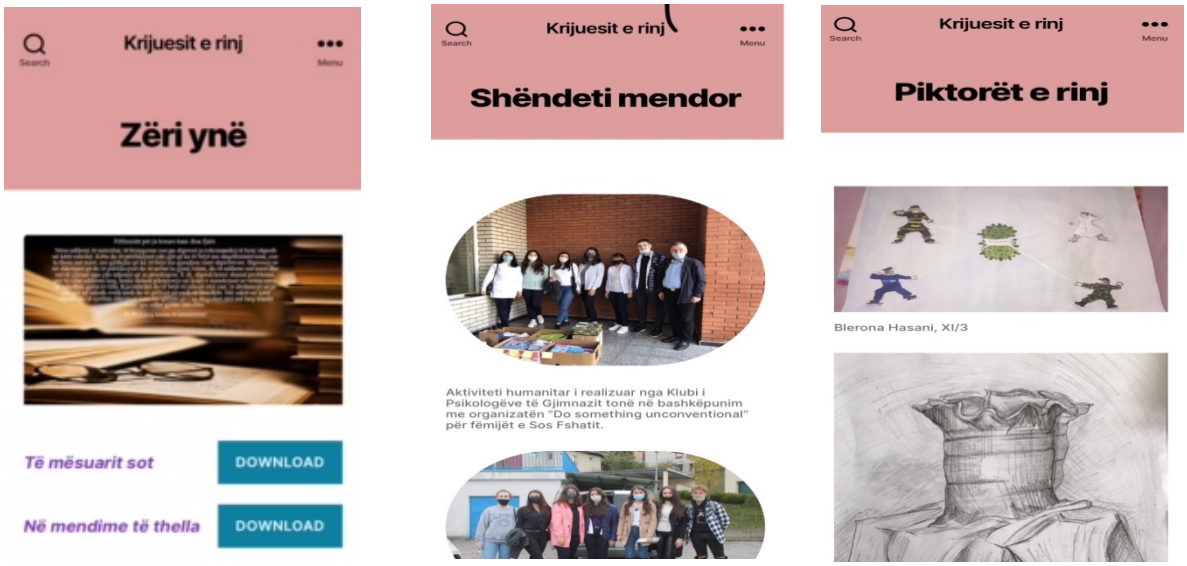

Foto 3. Rubrike iz oblasti Društvo i sredina i umetnost

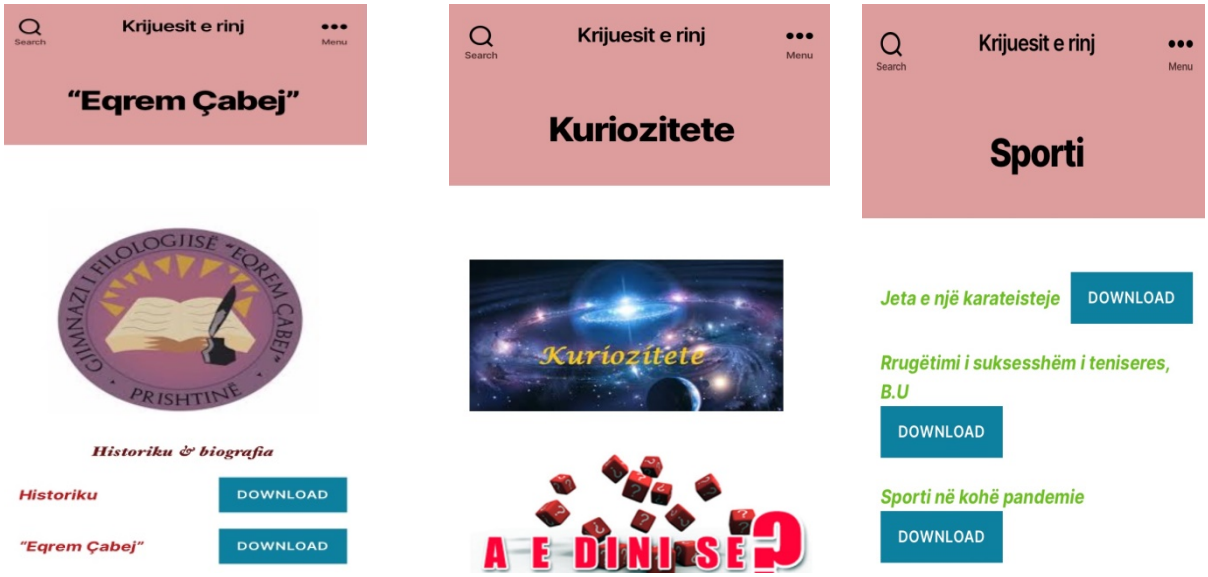

Foto 4. Rubrike iz oblasti Kultura i sport

FTESË

I/E nderuar,
Ju ftojmë që më datë 27.05.2020 (E mërkurë,ora 15:00) të merrni pjesë në promovimin e revistës online, 'Krijuesit e rinj'

Të realizuar nga ne, nxënësit e klasave të XI-ta, të Gjimnazit të Filologjisë „Eqrem Çabej“, nën udhëheqjen e profesoreshës së Gjuhës shqipe Leonorë Kasumi. Edhe pse kohë pandemie aktivitetet nuk i kemi ndalur, prandaj projektin tonë të rradhës do ta promovojmë në mënyrë virtuale nëpërmes platformës ZOOM, ku do të keni mundësi të shihni prirjet e shprehura në fusha të ndryshme: Gjuhë dhe komunikim, Artet e bukura, Kulturë dhe Sport si dhe TIK.

Prania juaj do të na nderonte shumë!

Me respekt,
Anëtarët e Redaksisë

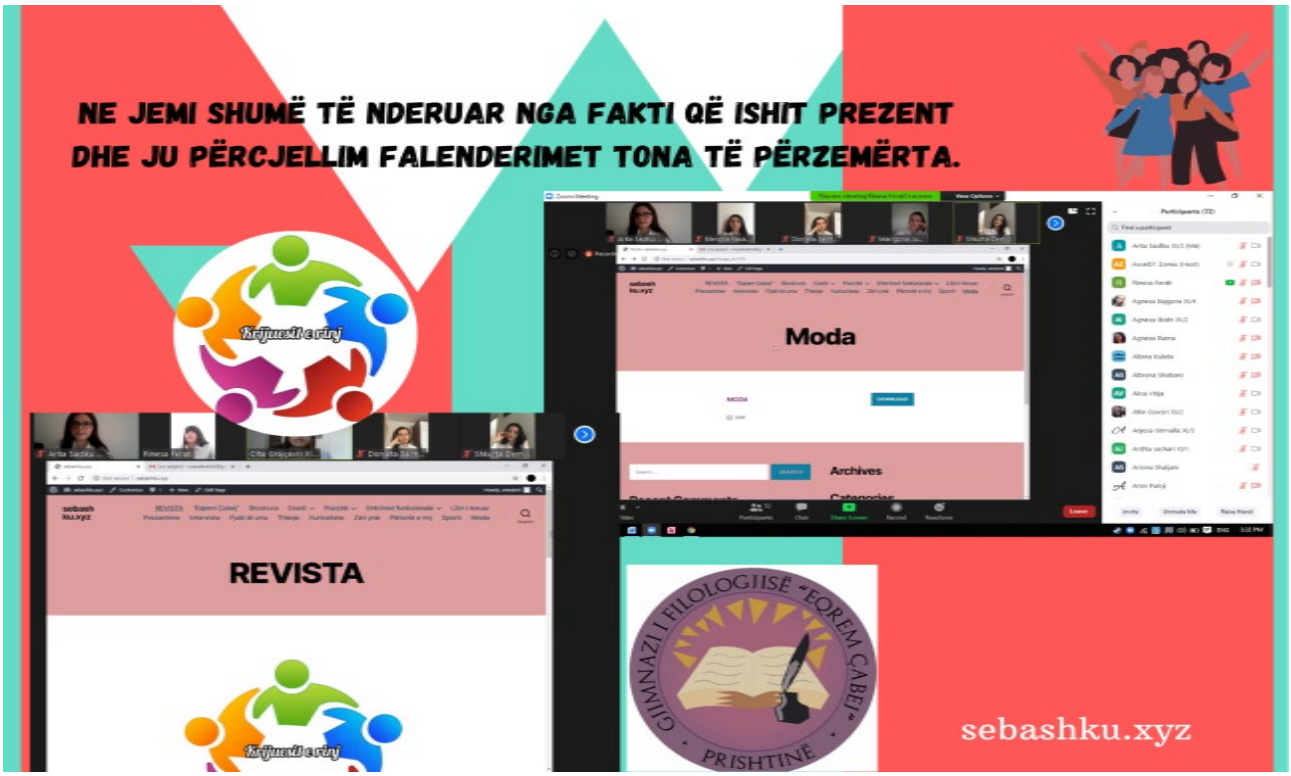

Foto 5. Poziv i brošure pripremljene za potrebe informisanja i promocije časopisa, na koje su pozvani predstavnici ODO, ASSET, direktori, koordinatori, nastavnici i učenici.

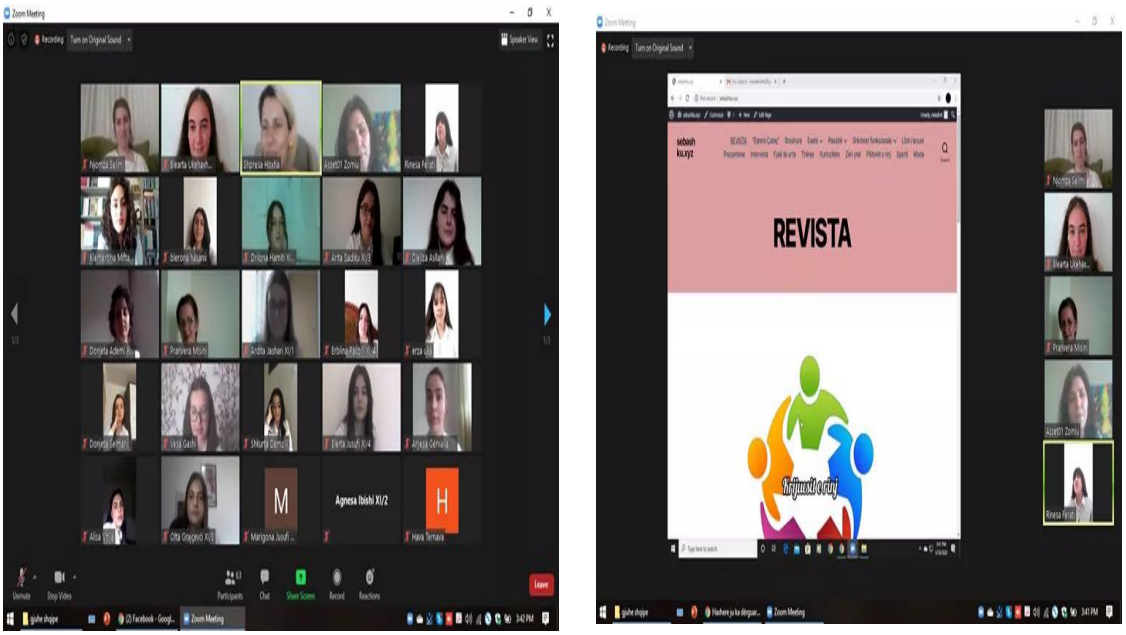

Foto 6. Promovisanje časopisa virtuelno preko Zoom platforme.

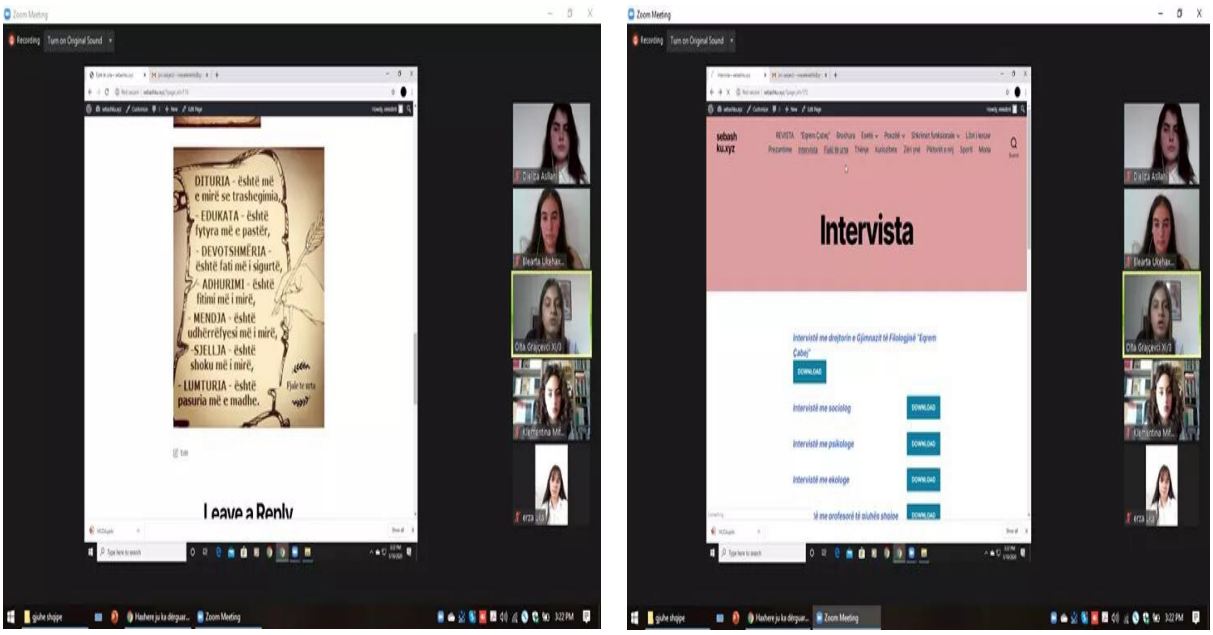

Foto 7. Svaki mladi stvaralac je promovisao svoju rubriku

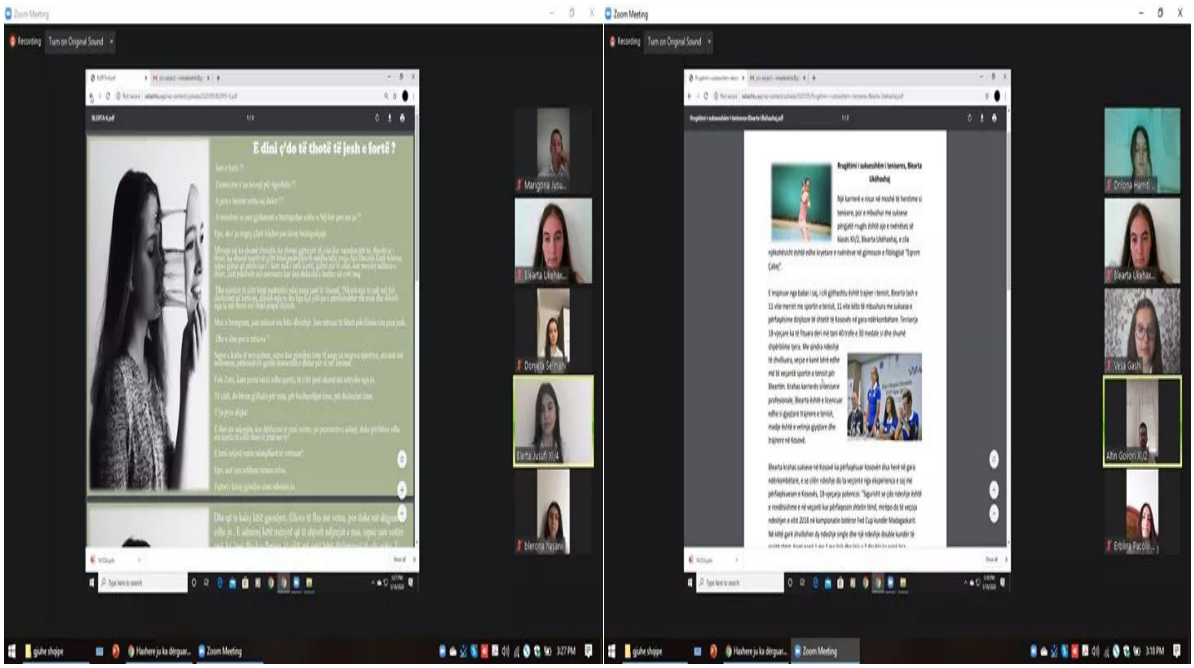

Foto 8. Promociji časopisa prisustvovali su i nastavnici i učenici drugih gimnazija.

Da biste pratili rad učenika u školskom časopisu „Mladi stvaraoci“ možete uraditi klikom na link**:** **https://krijuesiterinj.com/** **ili** **Kliknite ovde**

Planiranje nastavnog projekta „Uticaj pandemije na proces nastave i učenja“

Tokom pandemije, kada se virtuelno učenje odvijalo u svim školama u zemlji, učenici Gimnazije „Ulpijana“ u Lipljanu, realizovali su projekat „Uticaj pandemije na proces nastave i učenja“, pod mentorstvom nastavnika ove škole, Albiana Bahtiri, Lindita Krasniqi, Minire Bytyqi Nuredini, Pranvera Ilazi.

Nastavne oblasti uključene u projekat su predstavljene u tabeli ispod.

Nastavne oblasti	Nastavni predmeti
Jezik i komunikacija	Albanski jezik, Engleski jezik, Nemački jezik
Društvo i sredina	Psihologija, Kultura i društvo
Matematika	Matematika
Život i rad	TIK, Ekonomija

Tabela 1. Opšti oblik projektnog planiranja „Izazovi u nastavi i učenju“, gde nastavnici zajednički osmišljavaju korake koje treba preduzeti za realizaciju projekta kao što su: naziv projekta, predmeti koje treba uključiti, trajanje, uloga učenika, ključne tačke, podsticajno pitanje, veštine za uspeh, očekivani rezultati (proizvodi).

<table>
<tr><th colspan="3">P L A N I R A N J E P R O J E K T A : O P Š T I F O R M A T</th></tr>
<tr><td colspan="2">Naziv projekta: Izazovi u nastavi i učenju u Gimnaziji „Ulpijana“ Lipljan tokom pandemije Covid-19</td><td>Trajanje projekta:
2-3 nedelje</td></tr>
<tr><td>Predmet/kurs:
Ekonomija
Matematika,
Nemački jezik,
Psihologija,</td><td>Nastavnici:
Albiana Bahtiri
Lindita Krasniqi
Minire Nuredini
Pranvera Ilazi</td><td>Nivo razreda:
XII</td></tr>
<tr><td colspan="3">Druge nastavne oblasti/predmeti koji će biti uključeni, ako takvi postoje
Oblast: Prirodne nauke (Biologija, Geografija)
Matematika
Društvo i sredina (psihologija, sociologija, istorija, građansko vaspitanje)
Život i rad: (IKT)
Fizičko vaspitanje, sport i zdravlje</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Znanje i ključne tačke za razumevanje/učenje (Rezultati učenja)</td><td colspan="4">EKONOMIJA
Efektivni komunikatori: 2,6,8,9
Kreativni mislilac: 1,2,5,6,9
Uspešan učenik: 1,2,3,4,, 9
Produktivni saradnici: 6,9
Odgovorni građanin: 8.10
PSIHOLOGIJA
Efektivni komunikatori: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Kreativni mislilac: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10
Uspešan učenik: 1, 2, 3, 6, 7, 9
Produktivni saradnici: 2, 4, 5, 9
Zdrava osoba: 3, 7, 8, 9
Odgovorni građanin: 2, 4, 5, 7, 9
RNF:1.1,2; 2.2 ; 4.1; 7.1; 8.1RNF: 1. 1,2; 2.1; 3. 2;
MATEMATIKA
Efektivni komunikatori: 2,6,9
Kreativni mislilac: 1,3,4,5,6,9
Uspešan učenik: 1,2,3,4,9
Odgovoran građanin:8,
RNF:1.1; 3.3; 4.1,2; 6.1,2; 7.1; 8.1
NEMAČKI JEZIK
Efektivni komunikatori: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Kreativni mislilac: 1, 2, 3, 4, 6, 10
Uspešan učenik: 1, 4, 6, 7, 8, 9
Produktivni saradnici: 1, 2, 3, 6, 7, 9
Odgovoran građanin: 1, 2, 3, 4, 5
TIK
Efektivni komunikatori: 6,9
Kreativni mislilac: 4
Uspešan učenik: 1
Produktivni saradnici: 6
RNF:1.2; 3.1,2; 4.1; 7.1;8.1</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Veštine za uspeh (za učenje i ocenjivanje)</td><td>Kritičko razmišljanje</td><td>Da</td><td>Komunikacija</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Emocionalna inteligencija</td><td>Da</td><td>Kreativnost</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Rešavanje problema</td><td>Da</td><td>Svest</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Upornost</td><td>Da</td><td>Ekipni rad</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Istraživačke veštine</td><td>Da</td><td>Preduzetničke veštine</td><td>Da</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Pregled projekta (uključuje ulogu učenika, pitanje, problem ili izazov, preduzetu akciju i svrhu/korist)</td><td colspan="2">Ovaj projekat će realizovati učenici XII-3 odeljenja (Smer: Prirodni). Prvo će učenici biti upoznati sa ovim projektom, a zatim će biti upoznati sa fazama realizacije ovog projekta. Učenici će biti podeljeni u grupe i svaki učenik će dobiti odgovarajuća uputstva i svoju ulogu u grupi, koji će potom definisati, istražiti, analizirati i preporučiti konkretne akcije za realizaciju ovog projekta.

Radnje preduzete da bi se otkrio problem:
1. Izrada upitnika za učenike i nastavnike
2. Intervju sa direktorkom gimnazije „Ulpijana“ preko Zoom platforme</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Konkretne radnje:
• Biće preduzeti na osnovu prikupljanja podataka tokom preduzetih akcija za pronalaženje problema i izazova.
Svrha / korist:
• Identifikujte izazove sa kojima se učenici i nastavnici suočavaju tokom onlajn učenja tokom pandemije COVID 19 u smislu:
• Psihološki
• Tehnološki
• Ekonomski
• Društveni
• Olakšati ili sprečiti ove izazove kako bi se olakšala nastava i učenje za sledeću školsku godinu ako se pandemija nastavi ili ponovi</td></tr>
<tr><td>Podsticajno pitanje</td><td colspan="2">Koji su izazovi sa kojima se učenici i nastavnici suočavaju sa onlajn učenjem tokom pandemije Covid-a 19?</td></tr>
<tr><td>Početni korak/aktivnost</td><td colspan="2">Podela grupa i dodela uloga unutar grupe</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Proizvodi</td><td>Individualni:

Istraživanje
Diskusija
Izrada</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju:

Daje ideje vezane za sastavljanje anketa sa učenicima i nastavnicima

Pomaže u izvlačenju rezultata iz intervjua</td></tr>
<tr><td>Ekipni:

Priprema upitnika
Istraživanje
Diskusija</td><td>Sadržaj i određene kompetencije koje se ocenjuju:</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Predstavljanje proizvoda (uključiti kako će proizvodi biti objavljeni, koji će učenici biti angažovani tokom i na kraju projekta)</td><td colspan="4">Prikupljanje podataka će se vršiti za stvarnu situaciju uzrokovanu Covid-19. Završni projekat koji su radili učenici pod našim rukovodstvom učenici XII-3 odeljenja će objaviti na sajtu Gimnazije „Ulpijana“ Lipljan i Youtube stranici.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Potrebni resursi</td><td colspan="4">Učenici, nastavnici, direktor škole</td></tr>
<tr><td colspan="4">Oprema: Laptop, internet, smart telefon, ipad</td></tr>
<tr><td colspan="4">Materijali:?</td></tr>
<tr><td colspan="4">Resursi u zajednici:?</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Reflektivne metode (kako će se pojedinci, ekipa i razred odražavati tokom/na kraju projekta)</td><td>Vođenje dnevničkih zapisa - od strane svakog nastavnika za svoju oblast</td><td>Da</td><td>Fokus Grupe</td><td>Da</td></tr>
<tr><td>Diskusija sa celim razredom – u formi debate (onlajn)</td><td>Da</td><td>Diskusije:</td><td></td></tr>
<tr><td>Anketa – dobijanje podataka o pitanju istraživanja</td><td>Da</td><td>Ostalo:</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Napomena:

CILJANI REZULTATI

• Učenik koji istražuje
• Sastavljač upitnika za učenike i nastavnike
• Kreator tabela i grafikona za predstavljanje rezultata
• Kreativni učenici
• Marljivi saradnici
• Efikasan komunikator</td></tr>
</table>

P L A N I R A N J E P R O J E K A T A : V O D I Č Z A U Č E N I K E			
Projekat: Izazovi u nastavi i učenju u Gimnaziji „Ulpijana“ u Lipljanu tokom pandemije Covid-19			
Podsticajno pitanje: Koji su izazovi sa kojima se učenici i nastavnici suočavaju sa onlajn učenjem tokom pandemije Covid-a 19?			
Završni proizvod/i Prezentacije, performanse, proizvodi i/ili usluge	**Ciljevi učenja/rezultati** znanje, razumevanje i veštine potrebne učenicima da uspešno završe proizvode	**Kontinuirana kontrola/ocenjivanje** Kako bi se proverilo učenje i da se uvere da uče po planu	**Strategija nastave za sve učenike** Obezbeđuje nastavnik, ostalo osoblje, eksperti; Uključuje pružanje uputstava o ključnim tačkama, materijalima, lekcijama usklađenim sa ishodima učenja i tekućim procenama
Identifikujte izazove sa kojima se učenici i nastavnici suočavaju tokom onlajn učenja tokom pandemije Covid-a 19.	Cilj je postizanje rezultata učenja u skladu sa ONPK	Identifikujemo veštine učenika, pratimo saradnju među njima, napredak itd.	Definisani su koncepti, dajemo jasna uputstva o ključnim tačkama
	Istražuje ekonomsku situaciju u područjima pogođenim Covid-19	Povećanje motivacije za rad (Kriterijumi za ocenjivanje)	Kontinuirano ocenjivanje sa povratnim informacijama
	Pravi video zapise za podizanje svesti o trenutnoj situaciji	Kontrola radova sa vremena na vreme	Precizno definisani kriterijumi za postizanje rezultata

	Izrađuje sažetke negativnih psiholoških efekata pandemijske situacije Prelistava literaturu na stranim jezicima Koristi i obrađuje informacije izvedene iz rezultata		Osigurati materijal za rad
	Analizira raspodelu socijalne pomoći u vreme pandemije		
	Efikasna komunikacija sa učenicima i nastavnicima		

Realizacija nastavnog projekta: Uticaj pandemije na proces nastave i učenja

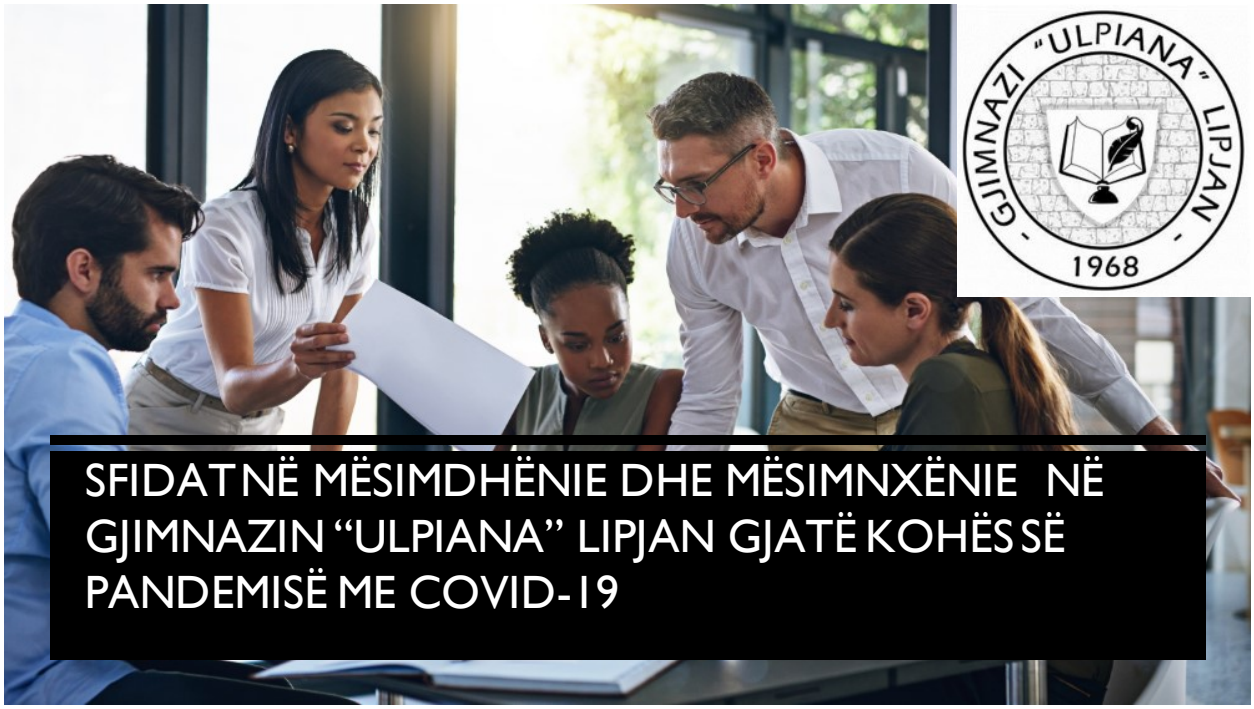

KOHËZGJATJAE
PROJEKTIT 2-3 JAVË

Niveli i klasës:XII

MËSIMDHËNËSI/T

Albiana Bahtiri
Lindita Krasniqi
Minire Bytyqi Nuredini
Pranvera Ilazi

LËNDA/KURSI

Ekonomi
Matematikë
Gjuhë gjermane
Psikologji

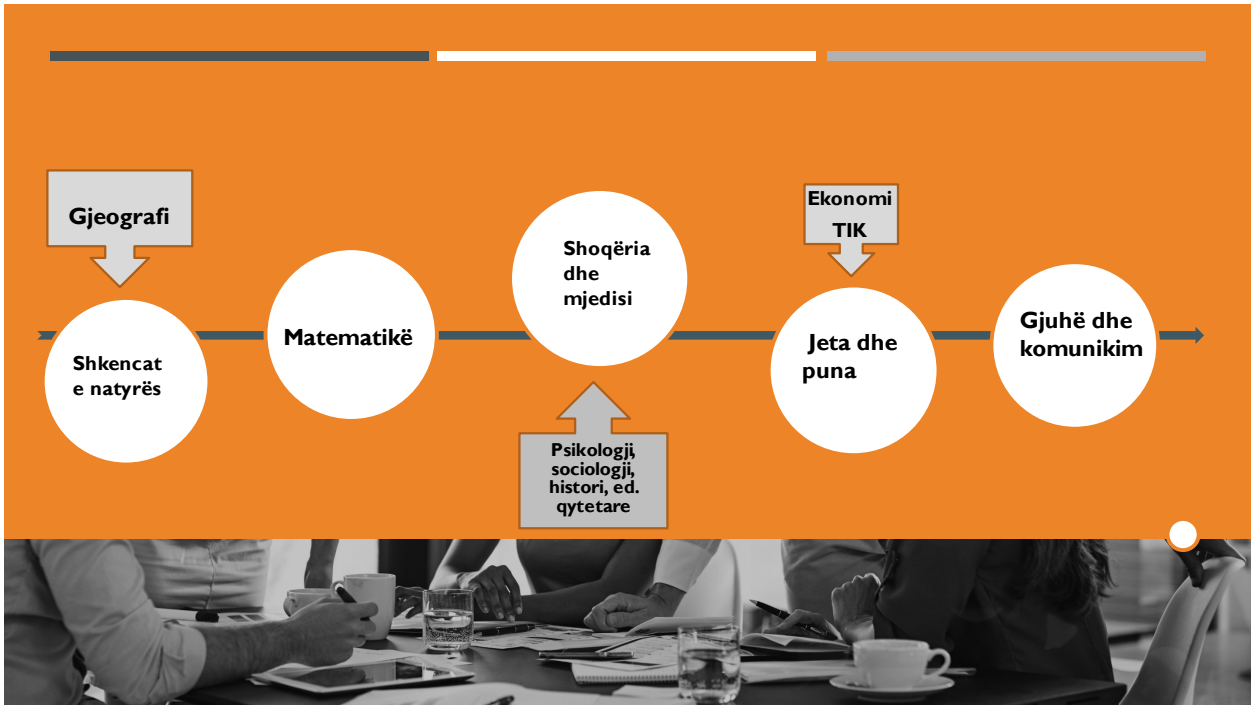

Njohuritë dhe pikat kyçe për t'u kuptuar/ mësuar

EKONOMI

- Komunikues efektiv:2,6,8,9
- Mendimtar kreativ:1,2,5,6,9
  Nxënes i suksesshëm: 1, 2, 3, 6, 7, 9
- Kontribues produktiv:6,9
- Kontribues produktiv:6,9

PSIKOLOGJI

Komunikues efektiv: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Nxënes i suksesshëm:1,2,3,4,,
Mendimtar kreativ: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10
Nxënes i suksesshem: 1, 2, 3, 6, 7, 9
Kontribues produktiv: 2, 4, 5, 9
Individ i shëndoshë 3, 7, 8, 9
Qytetar i pergjegjshem: 2, 4, 5, 7,9

TIK-u

- Komunikues efektiv:6,9
- Mendimtar kreativ:4
- Nxënes i suksesshëm:1
- Kontribues produktiv:6
- RNF:1.2; 3.1,2; 4.1; 7.1;8.1

MATEMATIKË

- Komunikues efektiv:2,6,9
- Mendimtar kreativ:1,3,4,5,6,9
- Nxënes i suksesshëm:1,2,3,4,9
- Qytetar i pergjegjshëm:8,
- RNF:1.1; 3.3; 4.1,2; 6.1,2; 7.1; 8.1
-

GJUHË GJERMANE

Komunikues efektiv: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Mendimtar kreativ: 1, 2, 3, 4, 6, 10
Nxënes i suksesshëm: 1, 4, 6, 7, 8, 9
Kontribues produktiv: 1, 2, 3, 6, 7, 9
Qytetar i pergjegjshëm : 1, 2, 3, 4, 5
RNF: I. 1, 4; II: 1,2, 3,4, III: 2,3,6,7

SHKATHTËSITË PËR SUKSES

- Të menduaritkritik
- Komunikimi
- InteligjencaEmocionale
- Kreativiteti
- Zgjidhjae problemeve
- Ndërgjegjshmëria
- Këmbëngulësia
- Puna ekipore
- Shkathtësitë hulumtuese
- Shkathtësitë ndërmarrëse

VEPRIMET E NDËRMARRA PËR GJETJEN E PROBLEMIT:

- Hartimi i pyetësorit për nxënës dhe mësimdhënës
- Intervista me drejtorin e gjimnazit "Ulpiana" përmes platformës Zoom
- Analiza dhe përpunimi i të dhënave nga pyetësorët

PRODUKTET

Individuale:

- Hulumtim
- Diskutim
- Përpilim

Ekipore:

- Përpilim i pyetësorëve
- Hulumtim
- Diskutim

Përmbajtja dhe kompetencat e caktuara për t'u vlerësuar:

- Jep ide lidhur me përpilimin e anketave me nxënës dhe mësimdhënës.
- Ndihmon në nxjerrjen e rezultateve nga intervistat.
- Përmbajtja dhe kompetencat e caktuara për t'u vlerësuar:

Pyetja shtyetëse

Cilat janë sfidat në të cilat hasin nxënësit dhe mësimdhënësit me mësimin online gjatë pandemisë Covid19?

Hapi/ngjarja fillestare

Ndarja e grupeve dhe caktimi i roleve brenda grupit.

Veprimet konkrete

Do të merren duke u bazuar në grumbullimin e të dhënave gjatë veprimeve të ndërmarra për gjetjen e problemeve dhe sfidave.

PUBLIKIMI I PRODUKTEVE

Grumbullimi i të dhënave do të bëhet për gjendjen reale të shkaktuar nga Covid -19. Projekti përfundimtar i punuar nga nxënësit nën udhëheqjen tonë do të publikohet nga nxënësit e klasës XII-3 në faqen e Gjimnazit "Ulpiana" Lipjan dhe YouTube.

Burimet e nevojshme
(Burimet në komunitet)

- Nxënësit, mësimdhënësit, drejtori i shkoll ës, internet.

Pajisjet: Laptop, smartphone, Ipad .

METODAT REFLEKTUESE

- Të mbajturit e shënimeve në ditar- nga secili mësimdhënës për fushën e tij
- Diskutim me gjithë klasën - në formën e debateve (online)
- Anketim- marrja e të dhënave për çështjen hulumtuese

STRATEGJI MËSIMDHËNIE PËR TË GJITHË NXËNËSIT

1. Të ofruara nga mësimdhënësit, pjesa tjetër e stafit, ekspertët.
2. Definohen konceptet, japimudhëzime të qarta rreth pikave kyce.
3. Informimi i nxënësve rreth pikave kyçe.
4. Sigurimi i materialit për punë

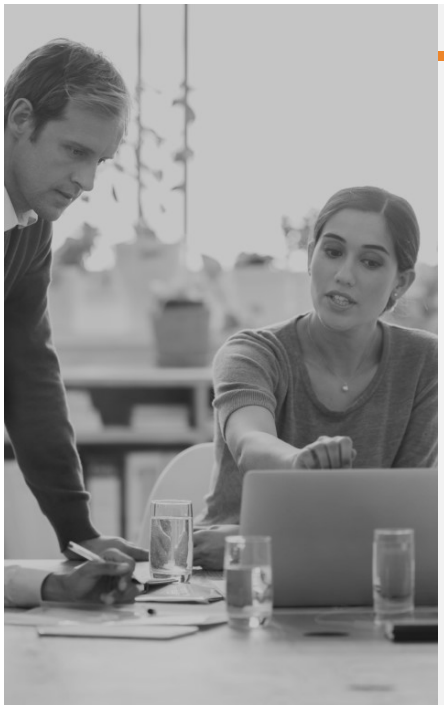

KONTROLLIMET/VLERËSIMET E VAZHDUSHME

- Për të kontrolluar të nxënit dhe siguruar që janë duke nxënë/mësuar sipas planit.
- Identifikojmë shkathtësitë e nxënësve, përcjellim bashkëpunimin ndërmjet tyre, progresin, etj.
- Takime të shpeshta, marrja e informatave kthyese.
- Ngritje e motivit per punë (kriteret e vlerësimit).
- Kontrollimii herë pas hershëm i punëve.

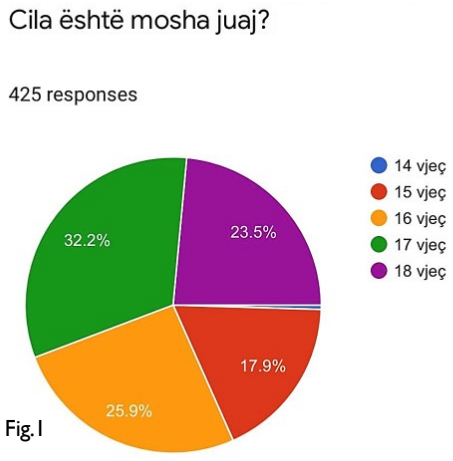

Fig.1

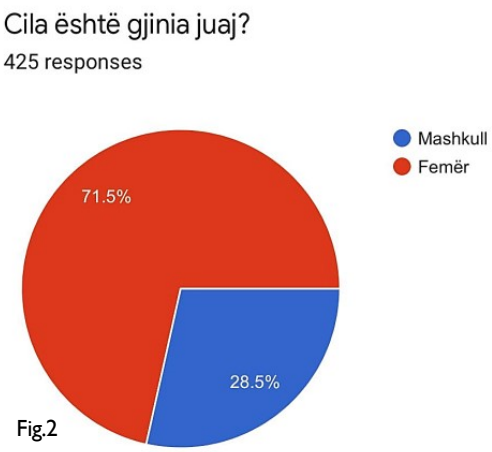

Fig.2

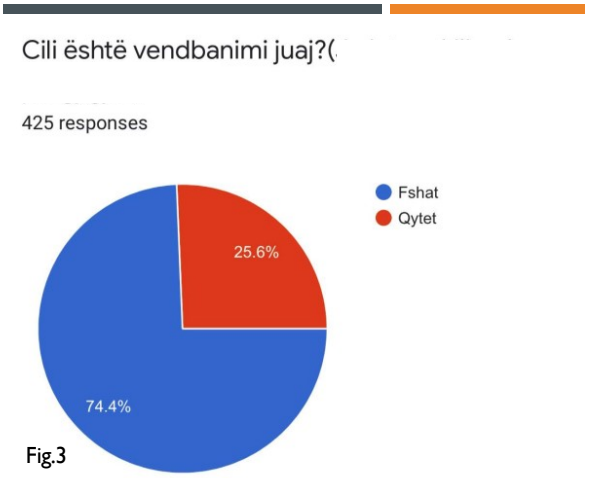

Fig.3

Fig.4

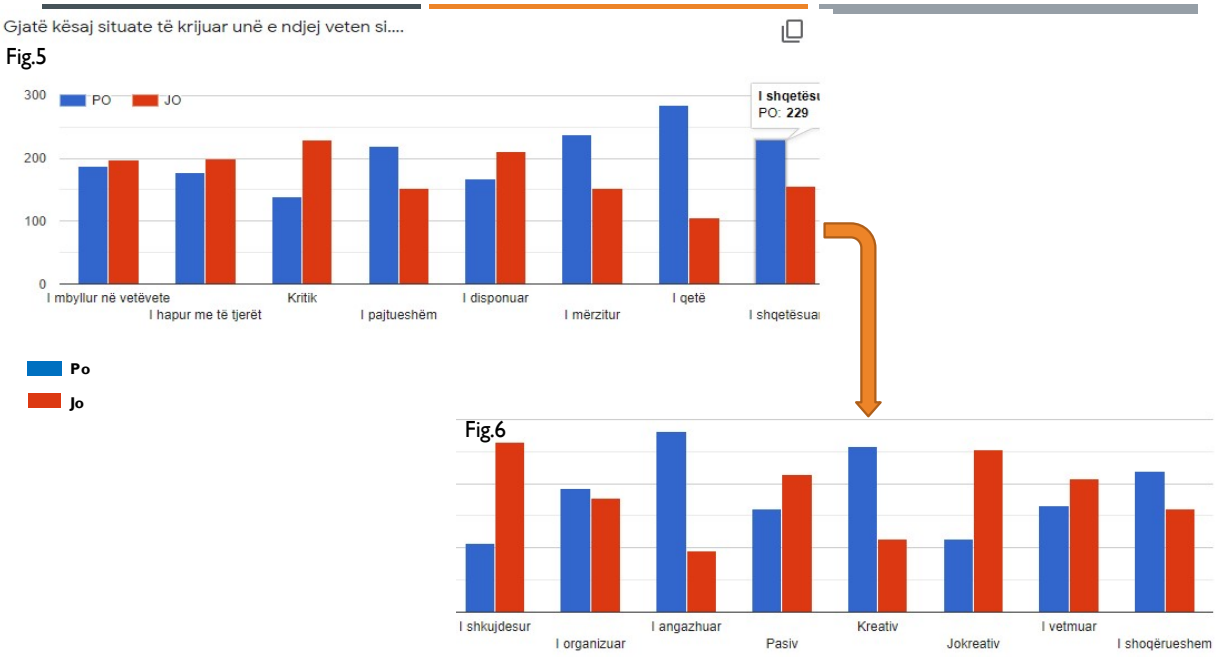

Fig.5

Fig.6

Metodat e ndryshme të përballjes së stresit	Numri i nxënësve	Përqindja
Rrjetet sociale	270	65.2%
Bashkëbisedim me dikë në shtëpi	257	62.2%
Aktivitetet fizike	228	55.1%
Leximi I librave	166	40.1%
Bisedë me mësimdhënës	28	6.8%
Bashkëbisedimi me psikologun e shkollës	5	1.2%
Aktivitetet e ndryshme(muzikë,art)	1	0.2%

Tabela 1: Menaxhimi i stresit nga ana e pandemisë

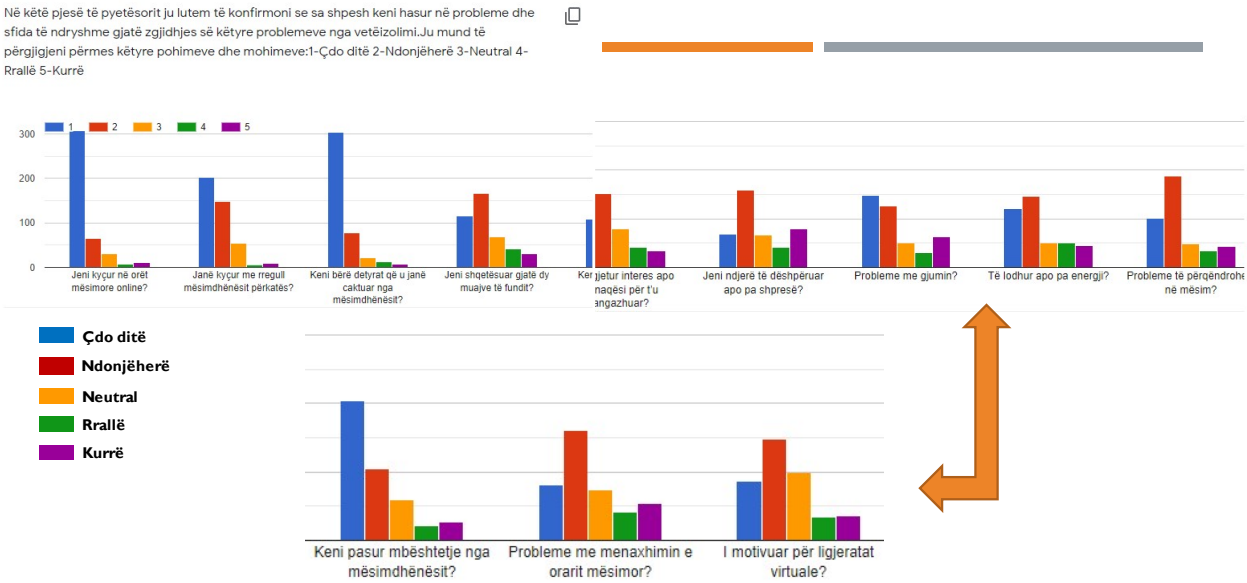

SFIDAT TË CILAT KANE HASUR NXËNËSIT

	Asnjëherë	Nganjëherë	Rrallëherë	Shpeshëherë
Më ka ndodhur të kem probleme teknike me WiFi/Energji elektrike apo pajisje elektronike dhe të mos kem çasje në mësim:	28	244	41	109
Për shkak të orarit të caktuar të lëvizjes së lirë, kam qenë I penguar të çasem me kohë në mësim:	189	129	66	33
Vëllau/Motra ka marrë në shfrytëzim pajisjen në të njejtën kohë kur më është dashur mua:	224	108	37	46
Kam pasur probleme me platformat që kanë zgjedhur profesorët shkaku i telefonit/llaptopit tim.	210	122	55	29
Kur më janë dashur mjete shkollore(laps,fletore,stilolaps etj.) kam gjetur vendin për t'I blerë:	121	122	60	108

Tabela 2

.

KJO TABELË NA TREGON PËR AKTIVITETIN E MËSIMDHËNËSVE GJATË PROCESIT TË MËSIMIT ONLINE.

	Gjithmonë	Ndonjeherë	Neutral	Mjaftueshëm	Rrallë
Marr pjesë në mbledhjet online të stafit	17	1	5	4	5
Shkëmbej materiale mësimore me kolegët	6	13	4	6	4
Angazhohem në diskutime me nxënës rreth njësive mësimore	15	6	2	4	6
Shqyrtoj me nxënës detyrat e shtëpisë që ata kanë përgatitur	9	8	6	3	7
Paraqes metoda të reja të mësimdhënies	4	12	8	6	3
U kërkoj nxënësëve të mi të ndihmojnë dhe sugjerojnë njëri-tjetrin	11	6	7	5	4
Bëj një përmbledhje të shkurtër të njësisë së mëparshme	14	2	9	3	4
Kontrolloj listën e nxënësëve që janë kyçur në mësim	15	3	2	7	6
Kontrolloj me rregull detyrat e shtëpisë së nxënësëve	15	5	3	4	6
Bëj test ose kuiz për të vlerësuar nxënësit	4	13	6	5	3

Tabela 3

PLATFORMATMË TË PËRDORURA NGA MËSIMDHËNËSIT

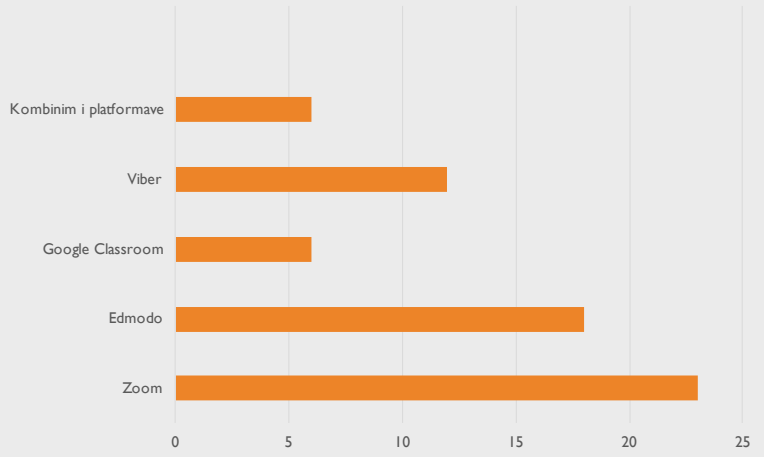

CILAT KANË QENË VËSHTIRËSITË MË TË MËDHA PËR JU SI MËSIMDHËNËS GJATË MËSIMIT NË DISTANCË?

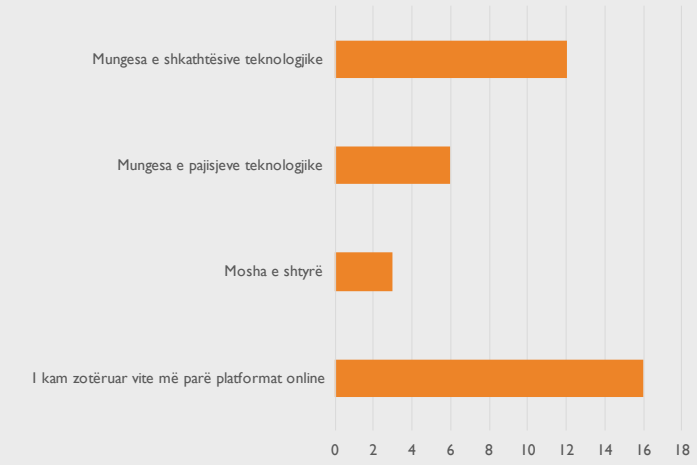

NDRYSHIMET E MUNDSHME

Çfarë do të bënit ndryshe nëse do të ishte e mundur që të bëhet realizimi i projektit përsëri?

- Kohë më shumë…
- Fondacione për nxënësit dhe profesorët – motivim për punë.
- Sigurimi i mjeteve teknologjike për nxënës.
- Trajnim paraprak për projekt.

REKOMANDIMET Ë TJERA NGA ANA E NXËNËSVE:

- Thirrje për DKA-n për sigurimin e pajisjeve teknologjike.
- Sigurimi i tabelave të mençura për mësimdhënësit për zhvillimin e orëve mësimore (në rast se përsëritet në shtator).
- Perforcimi i internetit në fshatëra nga kompanitë përkatëse (në mënyrë që e-mësimi të zhvillohet pa pengesa).
- Trajnime për nxënës e mësimdhënës rreth përdorimit sa më efikas të platformave online.
- Mos u ndikoni nga efekti placebo.
- Qëndroni pozitiv , sepse stresi vetëm përkeqëson situatën.

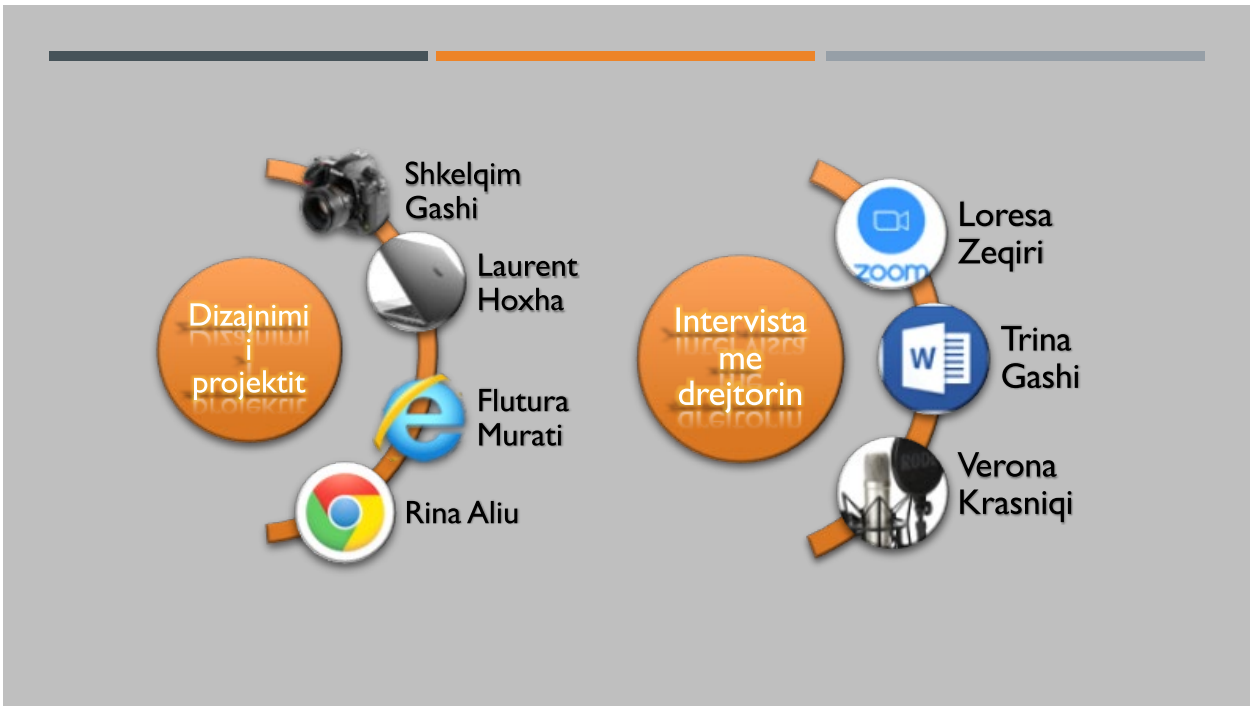

Da biste pratili tok i realizaciju projekta možete pogledati nekoliko filmskih sekvenci snimljenih sa projekta „Uticaj pandemije na proces nastave i učenja“, link:

https://www.youtube.com/watch?v=FD4MoGe-RG4 ili Kliknite ovde.

1. Entuzijazam i interaktivnost prilikom prezentacije 26 projekata u gimnaziji Gjon Buzuku u Prizrenu

Projektna nedelja se manifestovala na osnovu znanja nastavnika stečenih tokom obuke na temu Nastava zasnovana na projektima, kao nastavne metode koja omogućava konkretizaciju teorijskog učenja i međusobnu povezanost različitih polja/predmeta unakrsno i u realnom svetu. Ova aktivnost je dokazala da ako nastavnici sarađuju tokom planiranja u postizanju ishoda učenja iz nastavnog programa i ako učenike uključe u stvaranje svojih znanja, učenje će biti mnogo atraktivnije i značajnije.

Projektna nedelja se manifestovala na osnovu znanja nastavnika stečenih tokom obuke na temu Nastava zasnovana na projektima, kao nastavne metode koja omogućava konkretizaciju teorijskog učenja i međusobnu povezanost različitih polja/predmeta unakrsno i u realnom svetu. Ova aktivnost je dokazala da ako nastavnici sarađuju tokom planiranja u postizanju ishoda učenja iz nastavnog programa i ako učenike uključe u stvaranje svojih znanja, učenje će biti mnogo atraktivnije i značajnije.

Stoga je ASSET program podstakao partnerske škole da započnu sa primenom metode „nastave zasnovane na projektima“, putem koje bi učenici i nastavnici bili uključeni u nezavisni proces istraživanja i pretrage izborom teme koja je relevantna za njih i zajednicu. Tako su u periodu od 2 meseca učenici ove ustanove pripremili 8 projekata sa vrlo zanimljivim temama kao što su: izrada razglednica, određivanje krvne grupe, integrisana praktična obuka, sistem upravljanja školskim parkingom prepoznavanje registarskih tablica vozila, vršnjačko nasilje kao društveni fenomen, panorama Prizrena i COVID-19, drama i poezija, učenje jezika putem IKT-a. Proizvod ovih projekata učenja prikazan je i predstavljen tokom Nedelje projekta, koju su posetili i svideli razni posetioci.

U čast ovog događaja, škola je pripremila za prezentaciju i druge nastavne projekte realizovane tokom školske godine dok su bili u procesu obuke u programu Nastave zasnovane na projektima. Tako su hodnik i učionice ove gimnazije bili ispunjeni sa 26 zanimljivih i vrlo kreativnih projekata, koji su predstavljeni predstavnicima Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije, Opštinskom direktorijatu za obrazovanje, medijima i raznim lokalnim organizacijama.

Obrazovanje na osnovu prakse/iskustva

Leonit Totaj i Shkodran Rexhbeqaj su bili izuzetno srećni što se njihovi radovi izlažu i ocenjuju pred svima. Radili su na maketi Gimnazije u omeru 1 prema 50. Ovi učenici su koristili kreativni prostor Makerspace koji pruža Program. Oboje su nam rekli da su prvi put bili angažovani na jednom takvom projektu. „Izrada modela bila je ideja Kluba karijere i mi smo se rado pridružili. Predmet Matematika i umetnost povezan je sa stvaranjem projekta “- naglasili su oni.

Na sledećim fotografijama, počev od leve strane, prikazani su projekti: Panorama grada; Model gimnazije; Merenje krvnog pritiska i šećera u krvi; Čestitke.

U poslednjem delu hodnika učenici su se okupili zajedno sa mentorima, koji su istovremeno i njihovi profesori, pokazujući utvrđivanje krvne grupe i nivoa šećera u krvi. Naša koleginica, Hana Hasimja javila se kao dobrovoljac da njoj učenici naprave test za merenje šećera u krvi.

Na samom ulazu u školu bila je izložena *Panorama grada Prizrena*, koju su napravili učenici turske zajednice. Ovim projektom napravljeni su modeli kulturno-istorijskih predmeta koji simbolizuju Prizren, a pritom je stvoren QR kod, platforma sa koje posetioci mogu skeniranjem telefona da vide informacije i pogledaju unutrašnjost tih objekata. Za profesoricu Fetnan Dervis bilo je to izuzetno iskustvo za koje je naglasila: *„Bio je to dug proces, ali vrlo atraktivan i pritom se svideo učenicima".*

Neki od projekata predstavljeni u okviru projektne nedelje

Za rukovodstvo škole, organizacija ovog događaja smatrana je veoma uspešnom. Jeronim Susuri, direktor škole, koji je zajedno sa ostalim kolegama organizovao ovaj veličanstveni događaj, obećao je da neće prekidati započet kontinuitet uz dalji nastavak projekata pokrenutih u interesu učenika i da će ova aktivnost biti planirana i formalizovana kao sastavni deo godišnjeg školskog plana za narednu školsku godinu.

2. Kreativnost učenika tokom projektne nedelje u gimnaziji „Hajdar Dushi“

Da bi postigli što veći razvoj učenika, neophodno im je pružiti pragmatičan kao i praktični pristup obrazovanju, koji im pomaže da povežu učenje u školskom okruženju sa spoljnim svetom, razvijanjem metoda za inkluzivno, interaktivno i atraktivno učenje. Pokazalo se da aktivnosti poput grupnog rada, istraživanja, terenskih poseta, izložbi, seminara, rada u grupama i sličnih događaja igraju glavnu ulogu u povećanju ukupnog interesovanja učenika.

Projektna nedelja bila je dobar znak da je tokom teškog perioda suočenja sa pandemijom škola organizovala aktivnosti kako bi učenje učinilo učenicima pre svega boljim i zabavnim iskustvom. Ovo je takođe bila dobrodošla prilika iz Programa, da smo nakon određenog vremena posetili partnerske škole i sastali se sa saradnicima. Prva poseta u okviru ove aktivnosti realizovana je 27. aprila 2021. godine u gimnaziji Hajdar Dushi, kako bi se video napredak u realizaciji tri projekta.

Primena teorije u praksi

Projektna nedelja proizilazi kao rezultat programa obuke za nastavnike „Nastava zasnovana na projektima“, kao posebno dizajnirane metode za konkretizaciju teorijskog učenja i međusobnu povezanost različitih oblasti/predmeta učenja. Kroz ovaj kurs, nastavnici iz gimnazije Hajdar Dushi, koji su obučeni za primenu ove metodologije, pomogli su svojim učenicima u postizanju kompetencija za učenje, a posebno u razvoju mekih veština. To smo videli i tokom posete gimnaziji.

U kreativnom prostoru pod nazivom Makerspace, takođe osnovanom od strane ASSET programa, učenici su čekali kako bi nam demonstrirali svoj rad na projektima kao što su struktura atoma, elektroliza vode i generator naizmenične struje - kako vide svoju profesiju u budućnosti i prosvetljenje, bistar um.

Fotografije učenika koji rade tokom nastavnih projekata

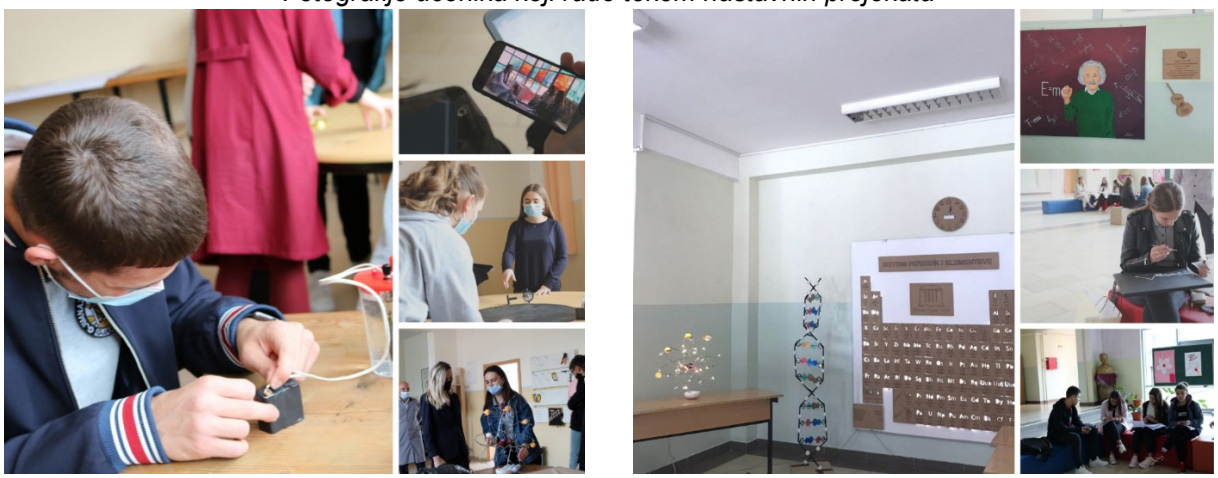

Za realizaciju projekata učenici su na vrlo kreativan način koristili svoja znanja i veštine. Erisa Lipoveci, učenica XII razreda, sa svojim vršnjacima stvorila je strukturu atoma. *„Zašto vam je projektna nedelja bila privlačna?“* pitali smo Erisu. Odgovorila je da su kroz ovu aktivnost naučili vezu između predmeta i da je prema njenim rečima to bila vrlo atraktivna aktivnost. Takođe, kada

je u pitanju grupa u kojoj je Erisa radila, shvatili smo da su prilikom kreiranja projekta izabrali najbolji metod koji obuhvata stvari koje su naučili iz hemije, fizike i matematike.

U međuvremenu, u velikom hodniku gimnazije bili su i drugi učenici koji su razvijali druge projekte. U jednom uglu su bili okupljeni učenici koji su slikali. Kroz slikanje su predstavljali svoju profesiju. Bernu Ajdini, koja je bila koncentrisana na slikanje, zaintrigiralo je pitanje „Šta to sada na ovaj način stvaraš?“ Naglasila je da trenutno predstavlja matematiku jedan kao univerzalni jezik. „Bila je to impulsivna nedelja, produktivan rad, jer smo vredno radili. *„Unutar slika ima mnogo lepih poruka jer smo radili na različitim poljima kao što su umetnost, književnost i grafika“,* navela je ona.

Preko puta Berne bile su još dve učenice koji su pisale na svojim laptopovima bez prestanka. Rinesa Zenelaj i Florentina Lekaj intervjuisale su novinarsku profesiju. Posetili su studio SYRI TV, jednu lokalnu televizijsku stanicu, i tamo su intervjuisali novinara. „*Iskusili smo vreme i tačnost koje bi novinari uvek trebalo da imaju. Kroz ovu aktivnost smo izbliza uvideli koji su to izazovi novinara“,* naglasile su one.

Kao zaključak, nastavnici i učenici ove škole su kroz Projektnu nedelju dokazali da su sposobni da planiraju i sprovode projekte za povećanje akademskog znanja i veština za saradnju, upravljanje, vođenje, analizu, komunikaciju i promišljanje.

3. Učenici gimnazije Xhavit Ahmeti predstavljaju 6 projekata u okviru projektne nedelje

Učenici Prirodne gimnazije „Xhavit Ahmeti“, su 29. aprila 2021. predstavili šest školskih projekata u okviru Programa „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“ - ASSET, koji finansira USAID.

U različitim prostorima u okviru škole, pripremljeni učenici su pred predstavnicima ASSET programa, Ministarstva obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija, opštinskog Direktorijata za obrazovanje, nastavnicima i školskim rukovodstvom predstavili završne projekte kao što su: *1. Albanska književnost po vekovima; 2. Uticaj pandemije na nastavu i učenje; 3. Rodni stereotipi i uloge; 4. Znaci opasnosti hemijskih supstanci; 5. Zagađenje životne sredine; i 6. Francuski kulturno-istorijski spomenici.*

Ova aktivnost bila je deo redovne nastave, u smislu razvijanja rezultata učenja predviđenih nastavnim planom i programom, ali realizovanih na malo drugačiji metod sa učenicima. Ova metoda je obuhvatala zajednički planski rad nastavnika iz različitih oblasti učenja, planiranje rada i individualne i timske zadatke za učenike, koji su obuhvatali analizu, istraživanje, diskusije, zaključke i prezentaciju.

Ajfelov toranj, Trijumfalna kapija, nebrojene katedrale i dvorci, spomenici kulture, svetski poznata umetnička dela predstavljeni su na velikom panou na koje su bile prikazane plava, bela i crvena boja koje simbolizuju zastavu Francuske. Učenici koji istražuju ovu vrstu nasleđa dodatno su produbili znanje o ovom kulturnom i istorijskom bogatstvu, a zatim su to isto predstavili na posebno napravljenom panelu da bi posetiocu bilo lakše da se sa njima upozna.

Predstavljanje projekata

Drugi projekat koji je predstavljen je Uticaj pandemije na nastavu i učenje, istraživanje učenika sprovedeno u okviru aktivnosti Mapiranje zajednice od strane mladih. Pored predstavljanja izveštaja, gimnazija je organizovala sveobuhvatnu debatu o uticaju pandemije koja je odražavala prednosti i nedostatke u obrazovnom procesu.

Ova gimnazija je takođe pripremila 3 članka o ovoj aktivnosti, koji su dostupni na školskoj veb stranici: https://bit.ly/3uW1gHR.

Na kraju, rukovodstvo škole je izrazilo zahvalnost ASSET programu na podršci Nedelji projekata, obećavajući da će ova inicijativa postati tradicionalna za Gimnaziju „Xhavit Ahmeti“.

4. Proces projektne nedelje u gimnaziji „Jeta e Re“’ – Suva Reka

Partnerska škola Programa „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“ - ASSET koji finansira USAID, Gimnazija „Jeta e Re“ u Suvoj Reci od 26. do 30. aprila 2021. godine bila je angažovana na realizaciji projekata u okviru Projektne nedelje. Predstavnici ASSET programa 28. aprila 2021. posetili su učenike i nastavnike kako bi izbliza videli proces implementacije Projektne nedelje.

Projektna nedelja manifestovala je i obuhvatila znanja nastavnika stečenih tokom obuke na kursu Nastave zasnovane na projektima. To je rezultiralo jednom od najefikasnijih metoda koja pomaže učenicima da budu kritični, kreativni i sposobni za rešavanje različitih problema. Tokom ovakvog procesa učenja, učenici su posebno imali priliku da razviju i primene meke veštine neophodne za život i rad, kao što su timski rad, rešavanje problema, kreativnost, komunikacija sa drugima,

odgovornost za rad i drugo, itd., koje direktno doprinose do razvoja ključnih kompetencija iz školskog programa.

Na osnovu ovoga, Gimnazija iz Suva Reke razvila je tri projekta zasnovana na ovoj metodi: *1. Negativne pojave u društvu - Kakvi su stavovi učenika prema pušenju? 2. Geometrijska tela i određivanje zapremine kroz geometrijska tela i 3. Tradicionalna albanska kultura.*

Rad sa projektima stoga podrazumeva upravo činjenicu da temu i platformu predstavlja sam učenik kao i završni materijal. U ovom slučaju to su učinili i učenici ove škole. Proces stvaranja i završetka završnih projekata učenici i nastavnici su sa oduševljenjem podelili sa predstavnicima Programa pokazujući iskustvo i postignute rezultate. U tri različita odeljenja, učenici su radili na finalizaciji projekata, primili su predstavnike Programa i rukovodstvo škole i detaljno predstavili proces svog dvomesečnog angažovanja.

Metodološki napredak u nastavi zasnovanoj na projektima

Alketa Kololli, učenica ove gimnazije tokom razgovora nam je detaljno predstavila svoju i angažovanost ostalih učenika koji su takođe učestvovali.

„Od samog početka projekta smo poštovali mere protiv COVID-a i bili smo podeljeni u grupe, omogućavajući svakom učeniku koji učestvuje da ima priliku da se angažuje. Prvi koraci bili su obrada upitnika pomoću Google Forms-a uz znanje stečeno iz predmeta IKT i drugih istraživanja“, navela je ona. Alketa nam je zatim naglasila da su upitnik distribuirali elektronskim putem.

„Iz ovog projekta, o tome kakvi su stavovi učenika prema pušenju, razvili smo veštine komunikacije, navikli smo da saslušamo jedni druge i prihvatamo kritike“. – navela je na kraju Alketa.

Izložba završnih projekata realizovana je 30. aprila 2021. godine u prostorijama gimnazije. U školskom hodniku postavljen je veliki transparent koji je reklamirao događaj, a učenici koji su

učestvovali ponosno su predstavili svoj divan rad pred ostalim vršnjacima, nastavnicima i rukovodstvom.

Jedan kutak je bio posvećen albanskoj kulturi koji je predstavljao razne tradicionalne motive. Učenici su sakupili stara jela, tradicionalnu odeću koju su prikupili od porodica. Takođe su predstavili nekoliko različitih manifestacija poput Devojačke noći, uspavanki, itd. **Ovde** možete pogledati video koji je objavila Gimnazija gde se može videti izložba Projektne nedelje.

Na kraju je rukovodstvo gimnazije naglasilo da je Projektne nedelja sastavni deo nastavnog programa i da će njihova realizacija ostati tradicija, jer će ova aktivnost biti uključena u godišnjem planu škole.

5. Projektna nedelja u gimnaziji „Eqrem Çabej“: Efikasna aktivnost za učenike 21. veka

Od četvrtka, 29.04.2021 do petka 30.04.2021, u gimnaziji „Eqrem Çabej“ održana je Projektna nedelja, gde su učenici razvili učenje na različite načine od onog svakodnevnog. Učenici su bili oduševljeni ovom inovacijom, a postignuti rezultati su bili još veći. Sa stečenim znanjem i razvijenim mekim veštinama, prezentacije učenika ove gimnazije bile su i profesionalne i atraktivne.

Projektna nedelja, koju je organizovala partnerska škola „Eqrem Çabej“ u okviru Programa „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“ - ASSET, koji finansira USAID, manifestovala se na osnovu znanja nastavnika stečenih tokom obuke na temu Nastave zasnovane na projektima. Ova savremena nastavna metoda omogućava konkretizaciju teorijskog učenja i međusobnu povezanost različitih oblasti / predmeta učenja unakrsno i sa svetom oko nas. Da bi predstavili stvorene radove, učenici su predstavili projekte predstavnicima Opštinskog direktorijata za obrazovanje, vršnjacima, nastavnicima i predstavnicima ASSET programa. *Tri projekta koja su učenici realizovali pod mentorstvom nastavnika su: 1. Luminiscencija; 2. Organizovanje kviza putem udruženja i 3. Čulo vida.*

Prezentacije projekata i saradnja u ekipi

Prvi predstavljeni projekat bio je Čulo vida, projekat koji je obuhvatio biologiju, fiziku, psihologiju i matematiku. Pored prezentacije o anatomiji oka, učenici su takođe uradili test vida za svoje školske drugove i kreirali abecedu na albanskom jeziku. Tim učenika koji je radio na ovom projektu rekao je da su kroz ovu aktivnost stekli veštine u definisanju problema, navođenju argumenata za rešenja i izradi projektnog plana. Po njihovom završetku, tim se okupio u školskoj biblioteci kako bi predstavio projekat „Kviz asocijacija“. Tim koji se sastojao od 3 devojčice i 1 dečaka su na grudima nosili oznake sa svojim imenima i nazivom projekta. Dobro pripremljeni, pokazali su da su kroz ovaj rad razvili veštine kao što su: timski rad, kreativnost, istraživanje itd.

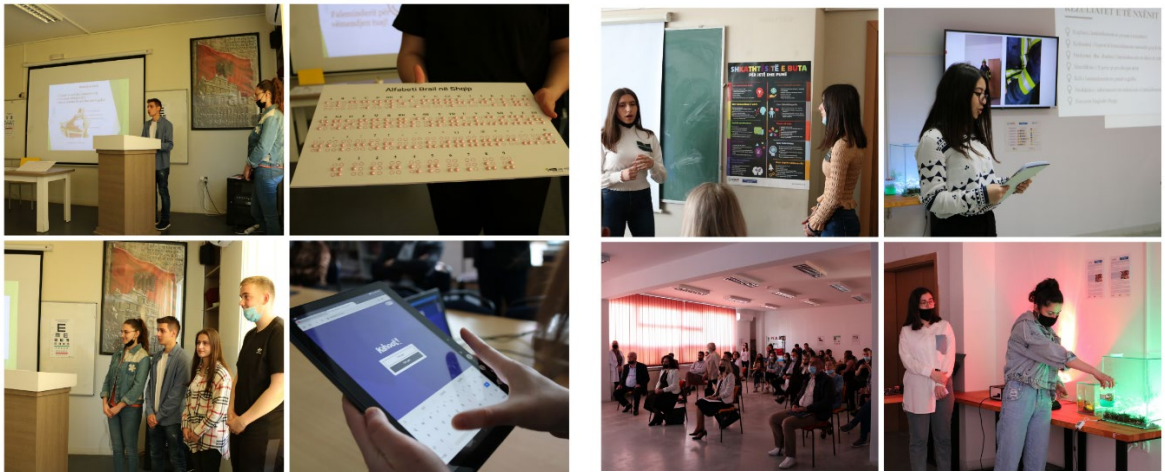
Prezentacije učenika

Na kraju događaja, u kreativnom prostoru pod nazivom „Makerspace“ koji je stvorio Program, poslednji tim je čekao da predstave svoj rad pod nazivom Luminiscencija (*Luminiscencija je spontana emisija svetlosti iz supstance koja nije rezultat toplote; ili takozvana „hladna svetlost“)*. Veliki tim učenika je tokom 40 minuta na profesionalan i vrlo jasan način sa velikim ponosom predstavio svoje rezultate. Pored predstavljanja procesa, posetili su i bolnicu Vučitrn da bi se upoznali sa ovim procesom u praksi i stvorili proizvode koji demonstriraju proces, a koji se nalaze dole u prilogu.

‘„Ovaj projekat mi je od velike važnosti jer sam naučio mnogo o procesu luminiscencije, koji nalazi primenu u mnogim naukama poput biologije, fizike, hemije i tehnologije. Iz realizovane aktivnosti mislim da će u dalekoj budućnosti naći mnoštvo primena u različitim oblastima poput forenzike, komunikacije, itd.“ – naveo je Lorik Zabërgja.

Dobro iskustvo sa nama je podelila i Leonitë Bekteshi, učenica odeljenja XI-1. „Tokom razvoja projekta„ Luminiscencija uspela sam da naučim mnogo novih znanja. Za mene je uključivanje u takav projekat bilo veoma dobro životno iskustvo“– naglasila je ona.

Na kraju, kroz razvijene projekte, nastavnici su naglasili da su primetili da su čak i učenici koji ne rade dobrovoljno u nastavnom programu pokazali potpuno suprotno kada rade sa određenim projektom. Jedan od razloga zašto se oni mnogo bolje snalaze u projektu je i njihov stil učenja koji najbolje odgovara grupnom radu, odgovara im saradnja i realizacija praktičnih aktivnosti koje se često izvode van učionice.

6. Projektna nedelja organizovana u Gimnaziji „Haxhi Zeka“, Istok

Dana 30. aprila 2021. u Gimnaziji „Haxhi Zeka“ obeležen je završni dan aktivnosti „Projektna nedelja“ podržana programom „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“ - ASSET, koji finansira USAID. Ova nedelja bila je puna aktivnosti i veoma atraktivna za same učenike kao i nastavnike.

Projekte su predstavile grupe iz jezika, prirodnih nauka, društvenih nauka, umetnosti i tehnologije. Šest projekata kao što su: *1. životne staze; 2. Dekoracija školskog okruženja; 3. Za zdrave reke*

i rečnu ekologiju; 4. Svest o oblicima nasilja u školi; 5. Programiranje i tehnologija, 6. Sportske igre su predstavljeni u učionicama i u školskom hodniku.

Projektna nedelja, realizovana je na osnovu znanja nastavnika stečenih tokom obuke na temu Nastave zasnovane na projektima, nastavne metode koja omogućava konkretizaciju teorijskog učenja i međusobnu povezanost različitih polja/predmeta unakrsno i sa realnim svetom. Glavna poenta nastave na osnovu projekata je da nastava treba da bude zajednički napor između nastavnika i učenika.

Učenici su bili oduševljeni ovom inovacijom, a značaj organizovanja aktivnosti poput Projektne nedelje istakao je i učenik Artian Zogaj. *„Stekao sam dobro iskustvo tokom angažmana u Projektnoj nedelji. Neophodno je organizovati ove aktivnosti i predstaviti ih u prisustvu javnosti“,* naglasio je on.

Prezentacija finalnih proizvoda

„Projektna nedelja bila je drugačija i motivaciona nedelja. Ova nedelja nas je naučila da shvatimo koliko su učenje i nastava zasnovana na projektima važni i kako se gradi učenje u relevantnom kontekstu i gde smo se mi kao učenici izuzetno angažovali“ – naglasila je učenica razreda 11/7, Fatjeta Gashi.

Fatjeta je zatim dodala da je ova aktivnost istakla njihove skrivene kreativne, istraživačke i saradničke veštine.

Projektna nedelja je dokazala da ova aktivnost nije nešto što su učenici radili za određeni razred, već je nešto što bi moglo da istakne kreativne sposobnosti i skrivene talente.

Na kraju, rukovodstvo škole odlučilo je da podeli zahvalnost nastavnicima, i to za Ibrahima Bytyçi i Linditu Kaliqani za korektnost i kvalitet u saradnji, i za ASSET program za saradnju i podršku u

procesima koji doprinose povećanju kvaliteta obrazovanja, kao i za učenika Armonda Maxharraj - „Volonter godine“ - za volonterski doprinos tokom tri godine školovanja u ovoj Gimnaziji.

7. Prednosti projektne nedelje u Gimnaziji „Xhelal Hajda – Toni“

Od jutra 27. aprila 2021. među gimnazijalcima škole „Xhelal Hajda - Toni“ u Orahovcu vladalo je oduševljenje da pokažu projekte realizovane u okviru projektne nedelje. Partnerska škola programa „Podrška adolescentima nakon redovne nastave“, kojeg finansira USAID, organizovala je poseban događaj kojim je obeležila događaj pozivajući ostale zainteresovane strane da predstave završene projekte.

Projektna nedelja se manifestovala u vidu znanja nastavnika stečenih tokom obuke na temu Nastava zasnovana na projektima, nastavna metoda koja omogućava konkretizaciju teorijskog učenja i međusobnu povezanost različitih polja/predmeta unakrsno i sa realnim svetom. Ova aktivnost je dokazala da će, ako nastavnici sarađuju tokom planiranja u postizanju ishoda učenja i ako učenike uključe u stvaranje svog znanja, učenje biti mnogo atraktivnije i značajnije. U periodu od 2 meseca, nastavnici i učenici ove gimnazije bili su angažovani na planiranju i sprovođenju 6 nastavnih projekata koji nude razne aktivnosti i istraživanja u umetnosti, nauci, matematici i drugim oblastima učenja u školi. Tokom ovog procesa učenja, učenici su posebno imali priliku da razviju i primene meke veštine neophodne za život i rad, kao što su timski rad, rešavanje problema, kreativnost, komunikacija sa drugima, odgovornost za rad i drugi, itd., koje direktno doprinose do razvoja ključnih kompetencija iz školskog programa.

Od šest realizovanih projekata kao što su - *Motivacija za učenje tokom pandemije, Kolektivna izložba učenika, Broj ∏ PI, Voda u prirodi, Političke stranke, Ishrana u sportu,* predstavnici programa pratili su prezentaciju projekata *Voda u prirodi i Kolektivna izložba učenika.*

Organizovanje Projektne nedelje u gimnaziji „Xhelal Hajda – Toni“, Orahovac

Učenici su se zajedno sa nastavnicima potrudili da istraže različite načine učenja, predstavljajući kako su korisna vaspitna obrazovna iskustva vredna nastojanja učenika da se na razne načine izazove. Tokom prezentacije projekta Voda u prirodi shvatili smo da su učenici bili izloženi novim aktivnostima i da su imali iskustva u grupama. Za učenicu Elonu Spahiu, koja je predstavila projekat „Improvizovani protok vode“, bavljenje ovom aktivnošću bilo je zanimljivo jer zbog svoje atraktivnosti nije to doživela kao pravi posao. U međuvremenu, njen prijatelj Anes Zika koji je predstavio izvore vode i njihov značaj za opštinu Orahovac rekao nam je o svom iskustvu u implementaciji projekta. *„Živimo u blizini drevnih izvora a ipak poseta je vrlo malo. Želja mi je da promovišem Orahovac jer ima mnogo drevnih priča i posebnih lepota. Zahvaljujući ovoj aktivnosti naučili smo kako da bolje predstavimo lepote ovog mesta“,* naglasio je.

Intenzivan period učenja, koji je istovremeno bio i zabavan pokazali su i učenici koji su se okupili u hodniku škole. Učesnici su bili angažovani postavljanjem realizovanih slika u školskom hodniku. Iz ovoga je postalo jasno da je saradnja između nastavnika i učenika u realizaciji Projektne nedelje presudna/važna jer učenici blisko sarađuju sa drugima i dele svoja razmišljanja sa grupom, a ovo predivno iskustvo ne nude sve škole.

Na kraju je rukovodstvo gimnazije smatra da je Projektna nedelja sastavni deo nastavnog programa i da će njihova realizacija ostati tradicija, jer će ova aktivnost biti uključena u godišnjem planu ove škole.

Učenici dok predstavljaju neke od projekata realizovanih tokom projektne nedelje

8. Učenici gimnazije „17 Shkurti“ u Obiliću predstavljaju projekte u okviru projektne nedelje

U gimnaziji „17 Shkurti“ u opštini Obilić, u školi koja je partner ovog programa „*Podrška adolescentima nakon redovne nastave*“ - ASSET, koji finansira USAID, organizovana je aktivnost pod nazivom Projektna nedelja.

Gimnazija „17 Shkurti“ bila je među 8 partnerskih škola iz Programa koje su organizovale ovu aktivnost. Tokom perioda od 2 meseca, učenici su posebno imali priliku da razviju i primene meke veštine neophodne za život i rad, kao što su timski rad, rešavanje problema, kreativnost, komunikacija sa drugima, odgovornost za rad, ltd., koje direktno doprinose razvoju ključnih kompetencija iz školskog programa.

Učenici su zajedno sa nastavnicima takođe pripremili događaj na kome će biti predstavljeni njihovi konačni proizvodi realizovani sa puno posvećenosti. Prisustvo opštinskog direktora za obrazovanje i predstavnika Programa u prezentaciji projekata učinilo je da se škola oseća cenjenom zbog obavljenog posla.

Ovo je rekla učenica Valentina Dedinca koja nam je govorila o projektu Kutak za čitanje. Upitana o svom iskustvu tokom ove aktivnosti, rekla je da svi projekti koji se realizuju u okviru škole imaju pozitivan uticaj na učenike jer se prema njenim rečima saradnja povećava. *„Veliko mi je zadovoljstvo primiti znanje koje možete koristiti i za druge projekte i istovremeno razvijati naše meke veštine“,* naglasila je ona.

U međuvremenu, njen prijatelj, Shaban Preniqi, koji je zajedno sa još 19 učenika bio angažovan na realizaciji projekta **školskog parka**, rekao je: *„Bilo je to nezaboravno iskustvo jer sam prvi put*

bio angažovan na takvom projektu. Tokom aktivnosti stvorio sam novo društvo i stekao znanje o tome kako da brinem o životnoj sredini".

Opštinski direktor za obrazovanje, Rexhep Zeka, takođe je govorio o uticaju ovih praktičnih aktivnosti, rekavši „Ono što se uči u praksi pamti se ceo život", nudeći školi dalju podršku od strane opštine. Na kraju, školsko rukovodstvo izrazilo je zahvalnost ASSET programu na podršci Projektnoj nedelji, obećavajući da će ova inicijativa postati tradicionalna za Gimnaziju „17 Shkurti".